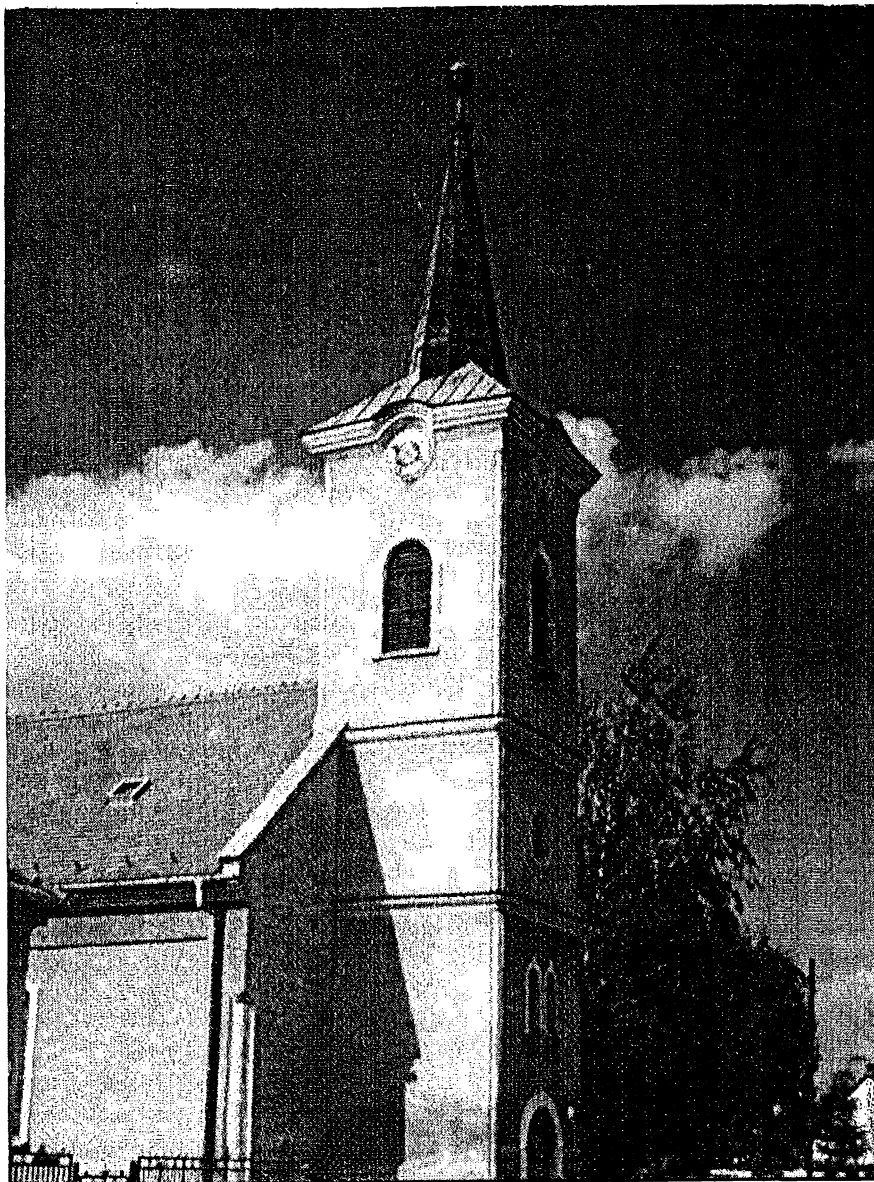

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Az alistáli (Szlovákia) református templom

1998. szeptember

IX. évf. 9. sz.

Tartalom

Tanulmány

Karasszon Dezső: A VII. és VIII. zsoltár magyarázata	431
--	-----

Vasárnapi prédikációk

Cseri Kálmán: Elköltözés. 2Timóteus 4,6–8	433
Csiha Kálmánné: Nabukodonozor álma. Dániel 4,24	438
Csiha Kálmánné: Kéz a falon. Dániel 5,17	442
Kováts László: A tűz. Ámos 7,4–5	446
László Dezső: Mi lesz velünk? Jelenések 3,10–11	449
Nagy István: Az igaz és a bálványok. 1János 5,20–21	453
Nagy József: Külön – nélküle; együtt – veje. 1Mózes 43,1–2.15.31–32	455
Orbán János: A szabadítás öröme. Ézsaiás 52,7–8	457

Vasárnapi délutáni prédikációk

Boross Géza: Hogy megtérésre segítsen. Jelenések 3,19–20	460
Boross Géza: Hogy felkészítsen a Bárány menyegzőjére. Jelenések 19,6–9	462
Vad Zsigmond: A gazdag ifjú. Márk 10,17–27	465
Vad Zsigmond: A teher. 2Korinthus 12,14–16	467

Tanévnyitó beszédek

Bustya Dezső: Tanévnyitó igehirdetés. Efézus 4,1–6	469
Fazekas Zsolt: Bölcsességünk és értelmünk forrása. 5Mózes 4,5–9	473

Orgonaszentelési beszédek

Bustya Dezső: Isten dicsőítése. 1Sámuel 16,14–18.23	476
Csiha Kálmán: Az ezüstkürtök. 4Mózes 10,1–10	479

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Paál Károly: Tükör. Példabeszédek 27,19	481
---	-----

Temetési beszédek

Balogh Béla: Isten munkálta csodák az életünkben. Dániel 3,32	482
Balogh Béla: A hideg ellen. 2Timóteus 4,13	483

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Korrektor: Hatházy Ferenc
Számítógépes szedés, tördelés: Czirmay Ágnes

Tanulmány

Karasszon Dezső

A VII. és VIII. zsoltár magyarázata

A VII. zsoltár

1. vers. A zsoltárfelirat ellentmondást tartalmaz. Az a kusi, azaz etióp ember, aki Dávidnak hírt vitt 2Sám 18,21 s köv.-ben, nem lehet egyúttal benjámini is. A szerkesztők azért gondoltak Dávidra, mert a zsoltárfíró üldözöttnek mondja magát.

2–3. vers. Bevezetés: Isten segítségül hívása a veszedelemben. Az egyéni panasz-énekekben a zsoltárfírók gyakran hasonlítják ellenségeiket vadállatokhoz (Zsolt 10,9; 17,12; 22,1 s köv.; 22,13 s köv.; 22,21 s köv.; 35,17 stb.). Elölük menekül a zsoltárfíró az Úrhoz; a templom ui. menedékhely (Zsolt 57,2; 61,5).

A 4–6. vers az ártatlanság bizonyítása, éspedig ún. feltételes önelátkozás formájában. Az ártatlanul megvádolt ember Isten színe előtt esküszik meg arra, hogy nem tapad kezéhez bűn (Ex 22,6 s köv.; Deut 17,9 s köv.; 1Kir 8,31 s köv.). Az átokeskü vagy tisztulási eskü azt mondja ki, hogy ha az eskütevő mégis bűnös lenne, ugyanaz történjék vele, amit ő másokkal véghezvitt. Alaptalan az a vád, hogy jóakarójával rosszat tett, ellenfelét = vádlóját „üresre” fosztotta (5. vers). Ha így lenne, üldözze őt ellenség, tapossa porba életét és becsületét. A „föld” és „por” szavak itt a halál hazáját jelentik (Zsolt 44,26; 63,10; 71,20).

A 7–12. vers először a kéréseket tartalmazza. Imperativusokban sürgeti Istent a zsoltárfíró: *kelj fel, emelkedj fel* (7. vers), *trónolj* (így az új fordítású Biblia is – nem pedig „térj vissza”: 8. vers; *serkenj fel*: 7c vers); ez a 9a-val kapcsolható össze: „*Serkenj fel, Istenem, parancsolj ítéletet; az Úr népeket ítél*” (ítélj meg engem: 9. vers). A „*kelj fel*” a Jahve-háború jelszava (Num 10,35; Ézs 33,10); az Úr a szövetségláda kerubjainak a szárnyai felett trónol (1Sám 4,4; 2Sám 6,2; Zsolt 99,1). Ha felemelkedik trónjáról, ítéletet tart (Zsolt 94,1 s köv.). A „*serkenj fel*” kiáltás eredeti értelme az, hogy a kánaáni vallások hívei ezzel a kiáltással életre keltsék a halott istenséget, aki minden ősszel leszáll az alvilágba (1Kir 18,27; Zsolt 35,23; 44,24). A zsoltárfíró már átvitt értelemben használja az ősi kifejezést; itt csak segélykérésről van szó. Merész hittel azt reméli, hogy az egész világ Ura és bírja, aki a „magasságban”, azaz a mennyben trónol (8. vers, vö. Zsolt 102,20; 148,1), az ő ügyében igazságos ítéletet fog hozni (Zsolt 9,9; 17,13; 18,17 s köv.; 58,12; 94,2).

A 9. versben nem abszolút értelemben mondja magát igaznak és feddhetetlennek a zsoltárfíró, hiszen Isten előtt mindenki bűnös (Jób 15,4; 25,4). De azt a bűnt, amivel most vádolják, nem követte el. Bizalommal kéri Istent mint igaz bírót (12a vers), hogy vizsgálja meg szívét és veséjét (10b vers; Zsolt 17,3; 26,2) és pajzsként oltalmazza őt (11a vers; vö. Zsolt 18,3; 28,7). Ugyanakkor arra is kéri, hogy szűnjék meg a gonoszok gonoszsága (10a vers); velük szemben naponként érvényesüljön a méltán haragvó Isten akarata (12b vers).

A 13–17. vers a gonosz ember magatartásának és sorsának jellemzése. Nehézséget okoz a 13a vers fordítása. Szó szerint: ha meg nem tér – ti. a gonosz –, akkor élesíti kardját – ti. Isten. Azonban a következő versek tartalma lehetetlenné teszi ezt a fordítást; Isten ui. nem eshet abba a gödörbe, melyet maga ásott. Ezek a versek alanyváltozás nélkül végig a bűnösről szólnak; a „visszatér, megtér” ige azt is jelenti, hogy valamit újra, megint tenni. Ez az értelmezés látható az új fordítású Bibliában is: „Már megint kardját élesíti a gonosz”; itt gonosz, ártalmas beszédről van szó. Az íj és a tízes nyilak ugyanezt

fejezik ki (Zsolt 11,2; 37,14; 57,5; 59,8; 64,4; 120,4). A 15. vers szép fokozást tartalmaz: fogan-teherbe esik-szül. A 16. vers a vadászok által ásott gödörről szól, amelyet a vadállat nem vesz észre és beleesik (Zsolt 9,16; 35,7; 57,7; Péld 26,27). Itt és a következő versben a megfizetés, az isteni igazságszolgáltatás tana fejeződik ki. Nem véletlenül és nem a bűnös ügyetlensége miatt történik az, hogy visszaszáll rá az a veszedelem, amit másoknak készített, hanem az igazságos Isten hatalmas és bölcs műve folytán (Zsolt 9,16; 34,22; 35,7 s köv.; 37,15; 141,10). Ezekben a versekben kifejezésre jut a bizalommotívum; a zsoltáríró bízik abban, hogy Isten igazságosan kormányozza a világot. Eljön, hogy ítélkezék a földön. (Zsolt 17,13–15; 96,10–13).

A 18. vers szerint a zsoltáríró magasztalja az Urat, zengi nevének dicséretét. Nemcsak a hálaadó ünnepen történhetett ez meg, hanem már a nyomorúság és veszedelem idején is, mert a zsoltáríró szilárdan hitt könyörgésének meghallgatásában. A hálaadás a „Felséges Úrnak” (néhány bibliai kézirat szerint a „Felséges Istennek”) szól. Ez igen régi istennév (Gen 14,18; Zsolt 47,3).

A VIII. zsoltár

2–3. vers. A 8. zsoltár himnusz, istendicséret. A bevezetés költői kérdést tartalmaz: Mily felséges a te neved! Költői kérdés található az 5. versben és a 10. versben is; ez gyakran előfordul a himnuszokban (Zsolt 36,8; 76,8; 77,14; 89,7,9 stb). A 2. versben nehézséget okoz a fordítás: aki add fenségedet az égen. A LXX szerint: mert felemelkedett fenséged. A szír fordítás szerint: aki adta fenségedet. Hieronymus szerint: aki rendelt fenségedet. Magyarázók javaslatai: „hadd énekeljem fenségedet az égen”, vagy: „méltóságod és fenséged az égen!” Az Úr dicsősége a földön is, az égen is megvalósul (Zsolt 113,3 s köv.; 148,13; Ézs 6,3).

A 3. vers azt a bibliai üzenetet tartalmazza, hogy Isten a gyengéket és kicsinyeket használja fel a hatalmasok és erősek megszegyenyítésére (Mt 21,16; 1Kor 1,27; 2Kor 12,9).

4–9. vers. Itt nem a gyülekezet beszél, hanem egy személy. Észrevehető a Zsolt 19,2 s köv.-vel és Gen 1,1 s köv.-vel való összefüggés: Isten helyezte az égre az égitesteket; ezek az ő dicsőségét zengik. Utána az ember teremtéséről van szó (5. s köv.). Ez is rokon a bibliai teremtéstörténettel (Gen 1,26 s köv.): Isten úrrá tette az embert a földön. Figyelemre méltó a 6. vers: Kevéssel tetted őt kisebbé a mennyei lényeknél. Itt nem Istenről van szó. Ha Istenről akar beszélni a 8. zsoltár írója, a Jahve nevet használja (2. és 10. vers). Az 5. vers éppen azt az áthidalhatatlan különbséget fejezi ki, ami a teremtő Isten és az ember közt van: Micsoda a halandó? Istenhez képest csak porszem (Jób 7,17 és Zsolt 144,3 s köv.). A zsoltáríró csodálkozik azon, hogy Isten mégis törődik az emberrel, sőt olyan méltóságot adott neki, hogy csak kevéssel kisebb a mennyei lényeknél. Joggal mondja Zsid 2,7 a LXX nyomán: kisebbé tetted őt az angyaloknál. Úrrá tette a háziállatok felett, sőt a vadállatok felett is. Az ember Isten megbízottjaként uralkodhat a földön. Isten megkoronázta, királyi méltóságra emelte őt. Az uralkodással együtt jár a gyengék védelme is. Ókori keleti képek az embert úgy ábrázolják, hogy egyik lába egy fekvő háziállaton nyugszik, miközben kardjával vadállat ellen harcol.

A teremtéstörténettel foglalkozó himnuszok nem a genuin izraeli hagyományhoz tartoznak (ez az exodusról, a szabadításról szól), hanem a közös ókori keleti kultúra részei. Ezen belül az ember teremtésének titkával találkozunk itt, éppúgy, mint Zsolt 139,13–18-ban. Itt azonban már nem annyira kultikus műfajjal van dolgunk, mint inkább a bölcsességirodalom előrehaladottabb formájával. Az emberről, az ember rendeltetéséről van már szó – és arról, hogy az ember Istenének gondoskodó szeretetében érezheti magát.

Az Újszövetség ismételten idézi és Krisztusra vonatkoztatja a 8. zsoltárt. Ő az, akit az Atya egy időre emberré tett, angyaloknál is kisebbé (Zsid 2,6 s köv.; az ő lába alá vetett mindent (1Kor 15,26 s köv.). Ő idézi ellenfeleinek Zsolt 8,3-at Mt 21,16-ban.

Vasárnapi prédikációk

Cseri Kálmán
Budapest, Magyarország

Elköltözés

Alapige: 2Timóteus 4,6–8
Bibliaolvasás: Filippi 1,19–26

Pál börtönben van, és úgy látszik, már eldőlt, kivégzik a hitéért, Jézusért. És mint aki dombra ér, megáll, körülnéz, egy kicsit visszatekint, és ugyanakkor előre is néz. Amikor visszatekint, azt mondja: „ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam”. Előrenézve azt mondja – mert a hívő embernek van tovább is, mint a halál –: „Végezetre eltételek nekem az igazság győzelmi koszorúja, amelyet megad nekem az Úr ama napon.” És amikor közeli halálát jelenti be kedves lelki gyermekének, Timóteusnak, akkor így szól: „én immár megáldoztatam, és az én elköltözésem ideje beállott”

Ez, hogy megáldoztatam, utal arra, hogy vértanúhalált hal, és amikor azt akarja mondani: meghalok, ehelyett ezt a különös kifejezést használja: elköltözöm. Erről lesz ma szó. De azért egészen röviden nézzük meg, mit is mond ő, amikor visszatekint.

1. „Ama nemes harcot megharcoltam.” Egész élete egyetlen harc volt. Sohasem emberek ellen, mindig emberekért. Még az ellenségeiért is harcolt, hogy Isten kiszabadíthassa őket az ellenséges gyűlölködésből és Isten gyermekeivé legyenek. Pál nemes harcot vívott. A pozícióharc nem nemes harc. A még több pénzért való taposás nem nemes harc. Amikor valaki emberek ellen harcol, az soha nem nemes harc. Amikor Isten ellen harcol, akkor eleve bukásra van ítélve. De vannak nemes harcok is. Amikor másokért – különösen mások üdvösségéért – harcol valaki.

Azért volt nemes az apostol harca, mert azt a küzdelmet vívta, amit Jézus a küldetése elején reá bízott, amit így olvashatunk a Szentírásban: „nyisd meg a szemüket, hogy a sötétségből világosságra és a Sátán rabságából az élő Istenhez térjenek; hogy azt az örökséget, amit Isten elkészített nekik, átvehessék” (ApCsel 26,18). Ő azért harcolt, hogy lehetőleg mindenki, akivel találkozik, eljusson oda, hogy megnyílik a szeme, sötétségből világosságra és a Sátán rabságából az élő Istenhez tér. Függetlenül attól, hogy a római helytartó vagy egyszerű rabszolga, mint Onézimus volt, teljesen mindegy, kicsoda, mindenkinek erre van szüksége. Ő a maga életéből tudta, mit jelent a változás. Azért harcolt minden eszközzel, hogy minél több ember eljusson ebbe az állapotba.

„Futásomat elvégeztem.” Az efézusi vénektől búcsúzva azt mondta: „Semmivel sem gondolok, még az életem sem drága, csak hogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, amit vettem az én Uram Jézus Krisztustól” (ApCsel 20,24). Láttuk a levél tanulmányozása során, hogy futás közben szúr az oldala, begörcsöl a rekeszizma, legszívesebben abbagagná. Legjobb lenne most mindjárt megállni, félreállni. Ő azonban nem hagyta abba. Elvégezte a futását minden kellemetlenség, próbatétel ellenére és közepette is. Nem ögyelgett ezen a világon, s nem futkosott összevissza, hanem futott. Valahonnan valahova meg akart érkezni. És most élete végén úgy látja: megérkezett.

„A hitet megtartottam.” Miért nagy dolog ez? Azért, mert el akarták venni tőle állandóan. Ki akarták cserélni, jó cserét kínáltak. Isten helyett másban higgyél. Mint ahogy ma is mondják: bízz magadban, vedd igénybe az ördög segítségét, higgy a szerencséd-

ben, higgy a pénz mindenhatóságában. Pál azt mondja: én megtartottam, én tudom, ki-ben hittem, én nem cseréltem gazdát. Így érkeztem meg a halálom küszöbére is.

2. És amikor előretétekint, azt mondja: el van téve számomra a győzelmi koszorú. Nem korona van itt az eredetiben, hanem koszorú, amit az olimpiai játékokon a győztesnek készítettek el. Még nem tudták, ki lesz a győztes, de ott várja a koszorú azt, aki végigfutja, aki majd befut. Pál meg van győződve róla, hogy az igaz bíró, Jézus Krisztus várja őt a futásának a végén azzal, amit nem érdemelt meg, hanem ajándékként mégiscsak kap tőle.

3. Itt térjünk rá erre a különös szóra, ami egyetlenegyszer fordul elő az apostol tizenhárom levelében: az én elköltözésem ideje beállott. Mondhatta volna azt is: kedves Timóteus, hamarosan meghalok. De most nem így fejezte ki magát. Keresgél a szótárában, és azt mondja: elköltözés. Ez lesz jó. Ez fejezi ki igazán azt, amit mondani akarok és amit hiszek. Ez annál inkább meglepő, mert profán görög szó. Nem a vallás szótárából való. Rendkívül érdekesek ennek a kifejezésnek a jelentései, hogy mikor használták ezt a profán görög nyelvben. Még egy alkalommal használja Pál ennek az igei formáját: „kívánok elköltözni és a Krisztussal lenni” (Fil 1,23). Itt azonban a főnév szerepel: elköltözés.

Mikor használták ezt? Akkor, amikor sátorot bontottak és valami miatt odébb vonultak. A pásztorok szedték a sátorfájukat, ha ott, ahol legeltettek, elfogyott a fű és valahol másutt jobb legelőt reméltek. Egy-egy törzs néha felkerekedett, szedte a sátorfáját, és elment más vidékre, ahol jobb megélhetést remélt. Ma azt mondanánk: az építőmunkások jó esetben, ha befejezték a munkájukat, lebontják a felvonulási épületeket és elmennek máshova építkezni. Tehát ha valaki valamit befejezett és valami jobbat remélt helyette, szedi a sátorfáját és elmegy máshova. Elköltözik. Nem a semmiben tűnik el az, aki elköltözik, hanem innen átmegy oda, mégpedig azért, mert ott jobb neki. Jó cserét csinál.

Azt mondja Pál, neki ezt jelenti meghalni. Elköltözni. Nem a semmiben tűnök el. Arasznyi létemet nem a nagy semmi nyeli el, hanem innen átmegyek oda, ahol sokkal jobb lesz. Ezért nem leszek öngyilkos, mert a küldetésemet itt kell elvégezni, és azt el akarom végezni minden körülmények között. De ha már befejeztem, akkor úgysem enged itt maradni tovább az én Uram. Nem véletlen az, ha kivégeznek. Hogy ártatlan vért ontanak, ez az ő felelősségük, de Isten gyermekeivel esetlegesen nem történhet ilyen. Ha elvégezte a futását, akkor átköltözhet.

Azután ezt a szót használták akkor is, amikor az állatokat kifogták a szekér, az eke elől, vagy szabadon engedték az iga alól. Egész nap össze volt kötve az állat valamivel, amit húznia kellett. Aztán egyszer csak eljön az ideje, hogy kifogják. Az elköltözés ideje elérkezik, és mehet az istállóba vagy a mezőre legelni. Mindenesetre pihenni. Nem kell tovább húzni az igát. Fellélegezhet, megpihenhet.

Pál nem félt a munkától soha. A thesszalonikai, a korinthusi gyülekezethez írt levelében is részletesen szól erről; ingyen kenyeret nálatok nem ettem, ezzel a két kezemmel kerestem meg a kenyeremet, és úgy hirdetem nektek az Igét. Biztatja a thesszalonikaiakat is, akik hajlamosak voltak az álmodozásra: tegyétek félre a rózsaszínű álmokat, két lábbal járjatok a földön, fogjátok meg a munka végét. Krisztus visszajön, de amíg visszajön, addig tessék dolgozni. És aki nem akar dolgozni, az ne is egyék! Kemény volt ebben, és jó példával járt elől. Most azonban úgy látja, hogy érkezett a pihenés ideje. Eddig a munkáé volt, s most jön az elköltözés. Szabadon engedik, pihenhet is.

Aztán ezt a kifejezést használták a hajózásban, amikor eloldották a vízi alkalmatosságot, hogy szabad legyen az indulásra. Pál behajózta a Földközi-tenger egész medencéjét missziói útjai során. Sokszor hallhatta ezt a vezényszót az induláskor, és most ezt

használja itt, amikor Timóteust arra készíti fel: valószínű ez az utolsó levele, amit ír neki, és lehet, hogy nem fognak már találkozni. S mindezt ezzel fejezi ki: elköltözik. Kifutok ebből a kikötőből és megérkezem az Aranypartra, és ott vár engem az a Krisztus, akit itt is követtem, és aki az itteni harcokhoz és futáshoz is adott nekem erőt. De megint csak nem a semmibe indul. A hajó valahonnan valahova indul. Mégpedig bizonyos céllal. Van értelme ennek az átköltözésnek. Ezt jelenti számára a halál.

Végül ezt a szót használták akkor is, amikor egy fogolyról a bilincseket levették és szabadon engedték. Pál ezt most a szó szoros értelmében is értette, hiszen meg volt bilincselve már évek óta. Azt mondja: leesik ez a bilincs. Odaát nincsenek bilincsek, nincs megnyomorítás, nincs megalázás, semmiféle szenvedés. Én ezt a szenvedést vállaltam Krisztusért és tiéteké, de egyszer minden szenvedés véget ér. Éppen ezért nem félek attól, hogy fogolyból szabaddá leszek. Az én elköltözésem ideje beállott.

Szinte azt hallja ki az ember az apostol szavai mögül: Timóteus, az anyanyelved görög, figyelj csak, ezt jelenti a halál a hívőnek: az én elköltözésem ideje beállott. Átköltözöm innen a mennyei Jeruzsálembe. Ennyi. Ilyen egyszerű. Nem a szomorúság, végképp nem a kétségbeesés, nem a könnyes búcsú jellemzi, noha búcsúzkodik Timóteustól, és mint láttuk, meleg és mély érzelmek is megszólalnak ebben a levélben, mert voltak az apostol szívében ilyenek is, de nem utoljára látjuk egymást, nem örökre búcsúznak egymástól – ahogy mi szoktuk szavalni a koporsók mellett –, hanem elköltözöm. Ez ideig te itt egyedül harcolsz, én meg már odaát lehetek boldog nyugdíjban. Aztán majd jössz te is utánam. De ugyanaz a Krisztus erősít meg téged is, aki vár engem meg majd téged is odaát. Semmi kétségbeejtő nem történik. Elválni, búcsúzni mindig fájdalmas, de tudjuk, mi az egésznek az értelme, a célja. Hogyan megy tovább mindkettőnk élete, és éppen ezért még búcsúzkodva is tele van reménységgel, örömmel, békességgel, és a jövőről beszél. Részletesebben beszél a jövőjéről, mint a múltjáról, mert tudja, mi vár rá, s még inkább: Ki vár rá.

Nem retteg a halálától Pál, ugyanakkor nem cinikus hányavetiséggel beszél róla, mint sokan, akik nem mernek szembenézni a halál tényével és okkal félnek tőle, hanem a titkot tudó ember bizonyosságával és emelkedettségével. Mint aki pontosan tudja, mi történik most. Nemcsak az történik, hogy ezek a bitangok börtönbe csuktak egy ártatlan embert. Hát tud erről az egészről Isten! Ez be van építve egy magasabb tervbe. Ezzel is sokaknak a javát szolgálja Isten. És ha annak minden részletét nem érti az apostol, akkor is bizonyos lehet ebben, és ez ad neki kiegyensúlyozottságot, derűt, még ott a börtönben is. Még a halál előszobájában, a kivégzése előtti napokban is. Nem kell rettegni, hisztériázni. Tudja, mi és ki vár rá. Timóteusnak sem szabad erről elfeledkeznie. Éppen azért nem, mert az ittmaradóknak mindig nehezebb a búcsú, fájdalmas a veszteség, a gyász.

Mi a titok, amit tud az apostol, amikor ahelyett, hogy meghalok, ezt írja: elköltözöm, átköltözöm? Néhányat szeretnék megemlíteni, ami az ő leveleiből világosan kiderül.

1. Talán a legfontosabb az, hogy egészen bizonyos volt abban, hogy csak a meghalás van előtte, de a halál már mögötte van. A Biblia élesen megkülönbözteti a meghalást és a halált. Mi összekeverjük. Melyiken mit ért?

A meghalás az, amikor megáll a szívem, lefogják a szememet s valamilyen módon eltemetnek. Meghaltam. De ez nem a halál a Biblia szóhasználatára szerint. A halál: az Isten nélküli létezés. És aki Isten nélkül létezik, az a meghalása előtt is halott – vagyis Isten nélkül létezik – meg a meghalása után is halott marad, mert Isten nélkül kell az örökkévalóságot eltöltenie. Mert ebből a halálból az életbe csak a meghalásunk előtt lehet átmenni. Minden ember úgy születik, hogy a szó ilyen értelmében halott. Ezt jelenti az, hogy bűnben születünk. Isten nélkül startolunk az életünk elején mindnyájan. A nagy lehetőség az, hogy a földi életünk során átmehetünk a halálból az életbe, vagyis

kapcsolatba kerülhetünk újra Istennel. Ezt tette lehetővé Jézus Krisztus. O tette hozzáférhetővé minden ember számára az életet. Aki hisz benne, vagyis akinek vele tényleges, személyes, élő kapcsolata van a hit által, az átment a halálból az életbe. János apostol írja ezt: „mi pedig átmentünk a halálból az életbe, mivelhogy hittünk az Isten egyszülött Fiának nevében”. Aki Jézusban hisz – de úgy, hogy ez azt jelenti, hogy tényleg kapcsolata van vele, Jézus az ő Megváltója, rendezte a múltját, Jézus az ő Ura, parancsol neki és ő engedelmeskedik, ez jellemzi a jelenét meg a jövőjét. Ez a mindennapokban történik, és egyre intenzívebben és mélyebben és egyértelműbben történik. Az ilyen ember átment a halálból az életbe – vagyis az Isten nélküli létből átlépett az Istennel való közösségbe, az Istenben elrejtett életbe.

Az ilyen ember is meghal, de az semmi lényeges változást nem jelent az életében. Jelenti azt, hogy mindattól, ami rossz volt, megszabadul, s mindaz, ami már itt a földi életében jó volt, mert az élet volt, az kiteljesedik a számára és véglegessé válik. Ezt jelenti a meghalás.

Ezért mondta Jézus Betániában Máriának és Mártának: Én vagyok a feltámadás és az élet, és aki hisz énbenem, ha meghal is, él az. Mert a meghalása előtt már átment a halálból az életbe, mert hitt az Isten egyszülött Fiának nevében (Jn 11,25).

Nekünk nem a meghalás a veszedelmes ellenségünk, a halál a veszedelmes ellenségünk. Az az állapot, amelyikbe születtünk, és ha abban halunk meg, ez a végzetes baj. Azt hívják kárhozatnak. Az evangélium azt jelenti: mielőtt meghalsz, átmehetsz a halálból az életbe. De csak az előtt mehetsz át. A meghalás után nincs sorsváltoztatási lehetősége az embernek a Biblia tanítása szerint. Ezért nagy felelősség embernek lenni. És ezért veszedelmes ellenség a halál, mert ha a meghalás a halál állapotában talál minket, akkor végünk. Az a kárhozat, az a pokol. Ha viszont valaki átment a halálból az életbe, mert hisz Jézusban, akkor azt mondja: előbb-utóbb bizonyosan én is meghalok, és akkor mi történik? Átköltözöm. Eloldják a hajót, s amott majd kiköt. Valahonnan valahova megérkezik, és ott neki sokkal jobb lesz, mint itt.

Kifogják a lovat vagy az akármilyen igavonó állatot, s végre megpihenhet. Felszedem a sátorfámat, itt teljesítettem, amit kellett, s vár engem a mennyei Jeruzsálem, az örökkévaló város. Itt a bilincsek közt is boldog voltam, mert közösségem volt Jézussal, átmentem a halálból az életbe, és ha meghalok, annyi változás történik, hogy leveszik a bilincseket rólam végképp és még közelebb kerülök az én Uramhoz. Hát az rossz? Sokkal jobb, mint itt. Ezért néha kíván is elköltözni (Fil 1,21) és a Krisztussal lenni, mert az sokkal jobb, de e testben maradnom szükséges tiérettetek – mondja. S amíg az én Uram itt akar tartani, állok rendelkezésére és leszek a ti hasznotokra. Amikor meg azt mondja: vége, szolgálom, boldogan megyek hozzá még közelebb. Mindenképpen jól járok: ha itt maradok, szolgálhatok tovább, és ti jártok jól. Ha kivégeznek vagy meghalok, véget ér ez az egész szenvedésköteg, és kiteljesedik az élet a számomra, s azért járok jól.

Csak jó történhet velem – írja ezt börtönből, betegen, magára hagyatva egy olyan ember, aki előtt már nincs perspektíva, mindennek vége, a halál előszobájában ül. De-hogy van mindennek vége! – mondja Pál. – Ha nekem végem lesz itt a földön, akkor vége van mindannak, ami rossz volt, és kiteljesedik mindaz, ami már itt is szép és jó volt a Krisztussal való közösségben. Mert tudja azt, hogy a meghalás van előtte, de a halál már mögötte van.

2. Aztán tudja az apostol azt, hogy az életét arra használta, amire kapta. Ezek nagy horderejű kijelentések ám, hogy ama nemes harcot megharcoltam. Nem azt mondja: néha-néha harcolgattam, próbálgattam. Megharcoltam, futásomat elvégeztem. A hitet megtartottam. Azt csinálta, amit reá bízott Isten. S tudja, hogy a múltja rendben van, Jézus áldozatáért bocsánatot kapott rá, a jövője el van készítve – életétetted nekem a győ-

zelmi koszorú –, akkor minden energiája megmarad arra, hogy a jelenben azt csinálja még, amire az időt kapta, amit Isten számon kér rajta. Nem kell hogy rossz lelkiismerete legyen és gyötrődjék múltbeli mulasztásai vagy bűnei miatt, azokra Istentől bocsánatot kapott. Nem kell hogy tele legyen bizonytalansággal, kérdéssel és kétellyel, hogy mi lesz s egyáltalán van-e jövőm, tudja: bizonyos jövője van, mégpedig nem is akármilyen. Jézus készítette az övéhez hasonló dicsőséget a benne hívőknek. Akkor? Mindent bele most! Csináljuk azt, amit még tehetünk.

Ezért nem igaz ám az, testvéreim, hogy azok, akik így az örök életben hisznek és azzal vannak elfoglalva – szokták mondani –, azok álmodozó, passzív emberek, akik nem sokat tesznek a társadalomért sem. Tessék megnézni a történelmet vagy az egyháztörténetet! A legtöbbet nagyon sokszor azok tették, akik ilyen meggyőződéses, hiteles életű, hívő keresztyének voltak. Mert azoknak minden erejük megmaradt arra, hogy a jelenbeli feladataiknak lássanak neki. A múlt és a jövő terhetől, szorításától szabadon egészen szabadok voltak arra, hogy Istennek másokért szolgáljanak a jelenben. Nem közömbössé teszi az embert a feltámadásba vetett hite, hanem éppen hogy felelőssé. Nem téletlenség következik ebből, hanem a legteljesebb aktivitás.

Megint csak Pál apostol életét részletezhetném ennek az illusztrálására. De sokakét s másokét is. Timóteusnak is azt mondja itt: mivel én elköltözöm, te annál inkább állj helyt és hirdesd az Igét. Végezd mindazt, ami az itteni feladatod.

Így lesz a Krisztusban megszentelt új életet kapott hívő ember számára a halál előszobája a mennyország előszobájává. Sőt ez az egész földi élet, mint a meghalás előszobája, a mennyország előszobájává. Így éli át már itt Jézusnak a közelségét és azt, hogy aki benne hisz, az mindig meglátja a feladatait és örömmel végzi el a maga futását.

3. Végül az apostol látja azt, amit a római levélben leír: „akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk”. Aki magát egészen odaadta Jézus Krisztus kezébe, annak ezen a boldog állapoton semmit nem változtat az, ha meghal. Meghal ő is egyszer így vagy úgy. Vértanúhalált hal, elviszi valami betegség, de ezen semmit nem változtat. Akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk. S ez a leglényegesebb. A legfontosabb nem változik.

Akkor most miért kellene kétségbeesnünk és elcsüggednünk? „Az én elköltözésem ideje beállott.” Szedem a sátorfámat, és átköltözöm a mennyei dicsőségbe. Abba hagyom a nehéz munkát, és végre elkezdődik az örök nagy szombat, az igazi pihenés. Eloldjuk a hajót, kivezünk, és elképzeltetlen csodálatos másik kikötőben fogunk partot érni. Leveszik a bilincset rólam, és végre minden tekintetben teljesen szabad leszek.

És van ennek a görög szónak még egy jelentése, amit azért hagytam a végére, mert nem valószínű, hogy Pál apostol ilyen jelentéssel is gondolt erre. Úgy van ez a szó a görögben, hogy analízisz. Azt mondja Pál: az én analízisem ideje hamarosan eljön. Amikor igazán elemeznek engem, amikor minden kiderül, hogy mi van bennem.

Egyszer elérkezik számunkra is ez az isteni analízis. Mi derül ki akkor? Mi van bennünk, az attól függ, most mit engedünk magunkba vagy mit tartunk távol határozottan magunktól, mint ami tisztátalan és nem Istentől való. Akinek most gondja van erre, az tud majd ama napon ilyen békességgel Isten elé állni és azt mondani: az elköltözésem ideje beállott, amit kellett, elvégeztem, amire szükségem van, s amit nem érdelek meg, el van készítve odaát a számomra. Semmi tragédia nem történik azzal, hogy átlépek a földi életből az örök életbe. Azokat meg, akik sajnálnak, Isten fogja megvigasztalni.

Hogyan gondolkozunk az életéről, haláláról? Értjük-e a halál és a meghalás közti alapvető mély különbséget? Isten segítsen minket, hogy menjünk át a halálból az életbe még a meghalásunk előtt, mert csak most lehet! Ámen.

Nabukodonozor álma

Alapige: Dániel 4,24

Bibliolvasás: Dániel 4,1–24

Dániel könyvének ez a része nagyon közel kerülhet hozzánk, ha nem csupán arra gondolunk, hogy ez az ítélet csak a hatalmasoknak, a királyoknak és az országvezetőknek szólhat és szól, hanem az nekünk is szól. Hogy ezt a részt megértsük, tudnunk kell, hogy Nabukodonozor király uralkodása ideje alatt olyan nagyon eltelt önmagával, hogy amikor erődtítményeket építtetett, akkor azok tégláiba belevéselte a nevét. Sok-sok téglába bevéselte arcképét és ezt a mondatot: „Én, Nabukodonozor király örökké élek.” Ezeket a téglákat akkor találták meg, amikor kiásták Babilont. A falmaradványokból kerültek elő ezek a téglák, melyek azt hirdetik, hogy Nabukodonozor önmagával mérhetetlenül eltelt király volt.

Igaz, nagy hatalma, kiterjedt országa volt. Igen megnövekedett a gazdagsága. Mindez annyira megrészesgítette, hogy önmagát látta mindenben és mindenek felett. Hatáskörét kezdte kiterjeszteni Isten hatáskörére is. Úgy gondolta, hogy miután neki minden megadatott és nagygyá lett, hatalma is megnövekedett a földön, s ezért ő most már az Istennel egyenlő.

Ebben az időben álmot lát Nabukodonozor király. Nagyon magas, égig érő az a fa, amelyet álmában lát. Bizony sokszor nemcsak a királyok, hanem te is, én is nagyon magas fákat álmodunk, és sokszor olyan gondolataink vannak, mint a király álmában. Milyen sokszor úgy gondoljuk, hogy Isten nélkül, ügyességünkkel vagy szeretetünkkel mindent el tudunk érni. Azt gondoljuk, hogy a mi fáink is az égig nőhetnek és nőnek, hogy a mi akaratunk mindenek felett érvényesülhet. Azt gondoljuk, hogy döntéseinkre mindenki hallgat és minden úgy van az életben, ahogy mi akarjuk. Szeretjük, ha nagyon magasra nőnek a fáink. Sok ilyen álom van, de nemcsak a birodalmakat vezető királyok életében, hanem a miénkben is. A mi álmunk is az, hogy nagyra nőjenek a fáink.

Majd így folytatódik Nabukodonozor álma: „Látám, hogy egy Vigyázó és Szent szálla alá az égből. Erősen kiálta és így szóla: vágjátok ki a fát, és vagdaljátok le az ágait, rázzátok le leveleit és hányjátok szét gyümölcseit, fussanak el a vadak alóla és a madarak az ő ágairól.” Sokszor lázadozunk azért, hogy miért nőnek a más fái olyan magasra. Lázadozunk, hogy egyeseknek az életében miért lesz minden olyan nagygyá. Úgy érezzük, hogy a nagy fák elveszik a levegőt a kis fák elől, hogy a nagy fa dús lombjaival elveszi az esőt a bokrok elől. Úgy érezzük, hogy a nagy fák elveszik előlünk a napfényt, és sokszor lázadozunk amiatt, hogy miért nőhet sok fa olyan nagyra, hogy miért lehet egy-egy élet olyan nagy, akikről pedig azt szeretnénk, hogy olyan kicsi legyen az életük, mint a miénk.

Arra tanít meg most bennünket Isten Igéje, hogy mi csak azt látjuk, hogy a nagy fák elveszik a napfényt és a levegőt előlünk, de nem látjuk, hogy Isten, a Vigyázó, az őrhelyén van. Lehet, hogy ideig-óráig enged, hogy nagyra nőjenek a fák és úgy legyen valaki érdemtelennek az élete mellett, mint egy árnyékot vető, napfényt elfogó terebélyes fa. A Szent és a Vigyázó az őrhelyén van. Látja azt, hogy meddig terjedhet az, amit az ember megengedhet magának. Látja, hogy meddig nőhet bennünk a nagyság, az erő és a hatalom. A Szent és a Vigyázó látja azt is, amikor a határainkon túl akarunk nőni, és éppen úgy, mint a Bábel tornyának építői, az Isten dolgait akarjuk a magunkéivá tenni. De akkor a Szent és a Vigyázó így szól: „vágjátok ki a fát, és vagdaljátok le az ágait, rázzátok le leveleit és hányjátok szét gyümölcseit, fussanak el a vadak alóla és a madarak az ő ágairól”.

Ez a Szent és Vigyázó az élet Ura, aki mindent lát a nap alatt. Látja a nagygyá növő fákat, a Nabukodonozorokat, és látja a nagyon kicsinyeknek megmaradó bokrokat. Ő, aki mindent lát, aki ideig-óráig hagyja, hogy nőjenek a fák. De egyszer azt mondja: vágjátok ki a fát! Csak nem mindig akkor mondja ezt, amikor te azt gondolod, amikor te azt szeretnéd, hogy mindenki, aki nagygyá lett, olyan kicsi legyen, mint amilyen te vagy. Lehet, hogy nem egyezik mindig az Isten időszámítása a mienkkel, de amikor valaki túllép azon a határon, amelyet Isten neki rendelt, és Isten birodalmába akar beavatkozni, amikor magát Istennek jelenti ki, akkor a Szent és a Vigyázó azt mondja, hogy vágjátok ki a fát. Amikor ő dönt, nincs többet semmi földi nagyság, ami ezt a fejszecsapást meg tudná akadályozni. Ekkor bármilyen ügyes lehet Nabukodonozor, hiába vésetteti téglába a nevét és az arcképét, hogy őt dicsőítse az egész világ. Amikor a Szent és a Vigyázó azt mondja egy fa életéről, hogy azt ki kell vágni, a leveleit le kell rázni, az ágait le kell nyesni, akkor mindenkinek meg kell tanulnia azt, hogy nem nőnek a fák az égig. Ekkor az ember meghajtja a fejét és azt mondja: Uram, te tudod, hogy kinek meddig kell nőnie. Te tudod azt, hogy az életünkben minek hogyan kell történnie. Számunkra az a döntő, hogy mi alázatosan az Úr döntéseit elfogadjuk.

Ne mi akarjuk kivágni a fákat, és ne mi akarjunk egymás felett szüntelen ítéletet mondani. Ez az Isten dolga! A mi hivatásunk az, hogy odatartsuk Isten felé a mi ágainkat, a mi imádságainkat, hogy odatartsuk az igazi és szép napfény felé a szívünket, hogy azt ő ragyogja be, hogy azt ő aranyozza be. Nekünk tudnunk kell azt is, hogy ha néha úgy néz ki a dolog, hogy sok nagy fa beárnyékolja az életünket, Istennek olyan gazdag a napsütése, hogy a legkisebb bokorhoz is eljut, hogy a legalázatosabb életet is megtartja és kegyelmében részesíti.

Így hangzott a Nabukodonozor álma, amit elmond bölcseinek, álomfejtőinek, mert szeretné tudni a jelentését, de senki nem tudja azt megfejteni. Nabukodonozor szép képekben mondja el az álmát. Egészen megdöbbentő, hogy annyi évszázaddal ezelőtt ilyen költőien, ilyen szépen van leírva és elmondva az, amit látott. Ekkor behivatják Dánielt, akiről tudja Nabukodonozor, hogy „benned az isteneknek lelke van, te meg tudod fejteni az álmot”.

Nagy dolog az, hogy amikor egy hatalmas király, aki magát az ég és a föld urának kezdi tartani, ekkor egy egyszerű zsidó rabszolgát hívat magához és azt mondja: te meg tudod az álmokat fejteni. Isten a nagy, hatalmas fák mellett úgy felmagasztalja az ő kis bokrait, hogy amikor a nagy fák sorsáról kell szólni, akkor egy kis bokron át taníttatja meg Nabukodonozor királyt, hogy ez rajta fog bekövetkezni.

Ezért neked is mindig tudnod kell, hogy ha Isten egyszerű kis bokra vagy is a világon, téged Isten sokszor csodálatosan nagy dolgokra tud felhasználni még öregen is, özvegyen is. Bár az emberek talán lenéznek, mégis Isten sokszor éppen téged használ fel, a te alázatos szívedet, hogy odaállítson egy-egy Nabukodonozor elé és ő maga kérjen arra, hogy mondj valamit arról a Krisztusról, akiről eddig nem akart hallani. Ki a szeretetnek az a királya, akiről te mindig szóltál, de én nem láttalak meg téged eddig? Mondd csak el nekem, hogy mi az, amit ő tett a világért. Sokszor Isten a maga rabszolgáit, a maga kis bokrait használja fel arra, hogy a nagy király sorsáról véleményt mondjon. Te el tudod ezt mondani neki, mert benned az Isten Lelke van. Valóban, a földi életben te akármilyen kicsi vagy is, de látszódjék meg rajtad az, hogy benned Isten Lelke lakozik, és akkor mindenkinél nagyobbá tehet és tesz Isten.

Viszont bármilyen nagy fává nőttél is, ha bármilyen nagy ember lehetsz is itt a világon, de nem látszik meg rajtad az, hogy az Isten Lelke van benned, akkor Isten a nagyságodban sokszor nagyon megaláz, és megtanít arra, hogy semmit sem ér az élete annak, akiben nem az Isten Lelke lakozik.

Nabukodonozor Dánielnek részletesen és őszintén elmondja az álmát, mely szerint a Szent és a Vigyázó azt mondja, hogy a fa gyökerét nem kell kivágni – azt meg lehet hagyni. De elmondja azt is, hogy ez a rendelet a Vigyázó határozatából van, hogy ez a végzés a Szent parancsolata. Így megtudják az élők, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán, és akinek akarja, annak adja azt; hogy az emberek közül az alacsonyat is felemeli.

Sokszor Isten azért ad egy-egy ilyen álmot, hogy megtudja mindenki, az Isten uralkodik az emberek birodalmán. Nem úgy van, hogy az ember uralkodik az Isten birodalmán. Nem így van. Isten uralkodik az emberek birodalmán. A birodalmat azért adta nekünk, hogy benne éljünk, de az ő törvényeit és parancsolatait megtartsuk. Azért adta, hogy ebben a nagy világban legyen egy helyünk, ahol otthon vagyunk, de az uralkodó maga Isten, aki annak adja, akinek akarja, attól veszi el, akitől akarja, aki kicserélhet sokszor sok mindent az életünkben.

Meg kell tanulnia Nabukodonozornak is, és nekem is, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán. Ha nem tudjuk, akkor megtanít téged is, engem is. Levagdossa a leveleket, az ágakat, sok mindentől megfosztja az életünket, amit mi olyan nagy-nak, fontosnak, nélkülözhetetlennek tartunk. Megtanít arra, hogy mindez nem is volt olyan nagy és nem is volt olyan nélkülözhetetlen. Meg kell tanulnom azok nélkül élni. Isten megtanít arra, hogy ő uralkodik az emberek birodalmán. Ezért nyesegeti az ágainkat, azt a sok mindenféle ágat, ami kinő; azt a sok nyomorúságot, ami ott nő a szívünk mélyén. A magunk törzséről, a magunk fájáról addig nyesegeti a korhadó ágakat, amíg megtanít arra, hogy „én az Úr vagyok, a te Istened”.

Nabukodonozor álomban kapja ezt az üzenetet. „Te, Baltazár, mondd meg ennek az értelmét.” Mert te tudod, mert „szent isteneknek lelke van benned”. Ekkor Dániel, aki nagyon bátor gyermeke Istennek: „közel egy óráig rémüldözék és az ő gondolatai háboríták őt”. Tudja az álom értelmét. Isten megjelentette neki. Tudja, hogy az a nagy fa, amelyiknek ágait lenyesik, maga Nabukodonozor király. Az, aki magát mindennél nagyobbak tartja. Egy óráig gondolkozik azon, hogy miként fogjon hozzá, hogy mondja meg a királynak: te vagy az, király! Réműldözik az ő gondolataiban, szívében – így mondja az Ige. A gondolatai háboríták őt. Mert ezt az ítéletet nehéz kimondani. Nehéz megmondani ezt annak, aki hatalma teljében van, akinek birodalma nagy, aki úgy érzi, hogy gazdagsága minden részét ő alakította ki és ő harcolta ki, aki úgy érzi, hogy az ő ügyessége és nagyszerűsége folytán lett ilyen hatalmassá Babilónia. De most ennek meg kell mondani, hogy neked Isten levágja az ágaidat, azaz Isten a te életeden most gyökeresen változtatni fog. Te vagy az, király, akit most megaláz az Isten. Milyen nehéz ezt megmondani!

Bizony sokszor nagyon nehéz az igazat megmondani az embereknek. És mégis meg kell mondani. Különösen nehéz megmondani az igazat akkor, amikor az élet és halál kérdéséről van szó. Ekkor nem csak annyit kell megmondani, hogy hazudtál, nem csak azt kell megmondani, hogy engem becsaptál és megcsaltál, hanem azt kell megmondani, hogy téged, föld nagy királya, aki előtt mindenki leborul, Isten kidönt.

Emiatt Dániel egy óráig réműldözött. A bátor Dániel szívében ott kavarnak a gondolatok, hogy miként is fogjon hozzá. A király látja Dániel vívódását, és akkor ő mondja neki: „az álom és annak jelentése meg ne rettsenek téged” – mondd bátran, Dániel. Dániel azonban még mindig vívódik. Megsajnálja ezt a hatalmas, égisz-erő fát. Megsajnálja, mert látja azt, hogy nyomorultul, csak magában bízva építette és növelte azt a fát, melyet most Isten egy kézlegyintéssel kidönt. Azt mondja Dániel: „az álom szálljon a te gyűlölködésre – ó, király –, a magyarázata pedig a te ellenségeidre”. Nem kívánja elmondani neki az álom megfejtését, szánakozik felette, s csak ezután mondja el, hogy „a fa,

amelyet láttál, amely nagy és erős volt, és amelynek magassága az eget érte, és ellátszék az egész földre... te vagy az, ó, király, aki nagygyá és erőssé lettél, akinek nagysága megnövekedék és fölért az égig, és hatalmad a föld végéig”. A Szent, aki azt mondja, hogy vágjátok ki ezt a fát – az Isten hatalma.

Mindezt elmondja, mert el kell mondania. Imádság által, imádság közben vagy imádság után tusakodva, Istentől erőt kérve, az a becsületes, ha megmondja az ember, hogy te vagy az, ó, király, aki eltelve önmagaddal, és nem a szeretetben és nem a jóságban nagygyá nőttél, aki mindent megtettél, hogy a birodalmad növekedjék, hogy a te nevedre szálljon dicsőség. Te vagy az a király, akiről a Szent és a Vigyázó ítéletet mond, és azt mondja, hogy kivágattatol.

Azonban azt is elmondja Dániel, hogy „kivetnek téged az emberek közül és a mezei barmokkal lesz a te lakozásod... mígnem megérted, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán és annak adja azt, akinek akarja”. Kivetnek téged! – Nabukodonozornak azt is meg kell érnie, hogy kivetik őt az emberek közül. Kivetik először a palotából. Majd kivetközve önmagából, örültté lesz. Kivetnek, és a mezei barmok közt lesz lakozásod. De ez mindenek felett azt jelenti, hogy Isten már eleve kivetette őt.

Bármennyi csoda volt is az életében, Nabukodonozor mindig mindent önmagának tulajdonított. Isten ezért kiveti kegyelméből, ideig-óráig az emberek is kivetik, és örültté lesz. A mezők barmaival együtt lesz lakozása, amíg hét idő eltelik felette.

És itt, ezen a ponton hangzik az, hogy a gyökeret nem kell kivágni. Hogy újra lehet kezdeni az életet, de egyszer ennek a hét időnek el kell telnie. Ez az idő, amiről így beszél Dániel: „mígnem megérted, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán”. Addig lesz ez így, amíg megérted, hogy Isten adta neked a hatalmat, a birodalmat, de Istené minden, hiába akarod te a magad életét valósággal megisteníteni. Isten elvette tőled a birodalmat, és ezt neked meg kell értened.

„Mígnem megérted.” Isten a mi életünkben is azért vesz el sok mindent, és azért vagdossa le vadhajtságainkat, bűneink, nyomorúságaink következtében növekvő ágainkat, hogy megértsük azt, hogy csak önmagunkban bízóan, csak magunkkal törődően, csak magunkat istenítve nem lehet élni. Elhagyva az alázat útját és magunkat felmagasztalva nem lehet élni. Meg kell értenünk, hogy Isten kezében van az életünk, hogy Istené a hatalom mennyen és földön. Mi, porszemnyi gyermekei, egyre alázatosabban kell hordozzuk azt, amit Isten nekünk adott. Amíg ezt nem értjük meg, addig Isten ideig-óráig kivet bennünket az ő kegyelméből.

Nabukodonozornak ezt meg kell mondani, mert meg kell tanulnia azt is, hogy „az ökrökkel lesz együtt a te eledeled és az égi harmattal öntöznek téged, amíg hét idő telik el feletted, mígnem megérted, hogy a felséges Isten uralkodik”. Egyszer Nabukodonozornak meg kell értenie ezt. Egyszer meg kell tanulnia minden embernek ezen a világon, hogy Istené a hatalom: „Én az Úr vagyok, a te Istened!”

Ekkor elindulhat egy új élet. Az az új élet, amelyik már nem a Nabukodonozor birodalmának határain belül van, hanem egy olyan élet, amelyről a Máté evangéliuma így ír: „Más példázatot is adott eléjük Jézus Krisztus, mondván: hasonlatos a mennyeknek országa a mustármaghoz, amelyet vévén az ember, elvete az ő mezejében, amely kisebb ugyan minden magnál, de amikor felnő, nagyobb a veteményeknél és fává lesz, annyira, hogy reá szállnak az égi madarak és fészket raknak ágain.”

Amikor Isten a Nabukodonozor országulásának véget vet, amikor a te életedben is véget vet a bűn hatalmának, akkor kezd növekedni valami új, amiről Jézus Krisztus azt mondja, hogy az az Isten országa. Az Isten országa, amit egy mustármaghoz hasonlít, de ami fává tud nőni, azzá a fává, amin Jézus Krisztus mutatta meg szeretetét. Ezt a fát a Vigyázó és a Szent nem vágatja ki. Ebben a birodalomban, az Isten országában, lehet

élni. Végül Dániel egy tanácsot ad Nabukodonozornak: „azért, ó, király, az én tanácsom tessék neked. Vétkeidről igazság által szabadulj és a te hamisságaidtól a szegényekhez való irgalmasság által, így talán tartós lesz a békességed”.

A tanács csodálatosan ugyanaz, mint ami az Újszövetségen is végigvonul: „nem aranyon vagy ezüstön, hanem az ő drága vérére váltattunk meg”, mert az ő igazsága a mi megigazulásunk. Ámen.

Csiha Kálmánné

Kéz a falon

Alapige: Dániel 5,17

Bibliaalvasás: Dániel 5,1–16

Nabukodonozor király életében beteljesült az Isten szava, egészen addig, hogy meg is gyógyította őt nagy betegségéből és visszaadta az értelmét. Nabukodonozor király így csodálatosan megtapasztalta a felülről való erőt és segítséget. Ezért áldotta is Istent. Most az igében a fia, Belsazar következik, akiről azt olvassuk, hogy „nagy lakomát szerze az ő ezer főemberének, és az ezer előtt bort ivék”.

Ha valaki Isten nélkül, a maga hatalmával eltelve ül le lakomát tartani, akkor abból semmiképpen sem születhetik valami áldásos összejövetel. Különösképpen ott, ahol nagymértékben fogyasztják az italt, ahol „borozás közben” sok minden történhet. Sohasem láttuk még azt, hogy a nagymértékben fogyasztott szeszes ital következtében valami jó szülessék. Mindenképpen csak rossz következhetik. A nagymértékben fogyasztott ital megnyitja a zsilipeket, azokat a zsilipeket, amelyeket Isten szeretete őrzött az életünkben, s amelyeket a sátán kész boldogan felhasználni.

A nagy ivások mindig valami rosszat szülnek. Megindul a káromkodás, a durva, csúnya beszéd, még azok ajkáról is, akik különben, ital nélkül, nem szoktak durván beszélni. Megmérgezi a családi életet. Ott, ahol eddig békesség, szeretet volt, ott az ital sok nyomorúságot, szenvedést okoz.

Nem mondhatjuk azt, hogy ez az ige csak abban az időben volt érvényes. Ha nem is vagyunk Belsazar királyok, de az ital használata a mi időnkben óriási méreteket öltött.

Borozás közben kéri ki a király a szent edényeket a templomból, Izrael népének szent edényeit, melyeket Istennek tetsző istentiszteletek alkalmával kimondottan csak áldozati edényekként használt a zsidó nép.

A fogságba hurcolás idején ezeket a nagy értékeket elrabolják a templomból, és elhozzák Babilonba. Ezeket az edényeket pogány templomokban őrzik. Már az is bűn, hogy az Istennek szentelt edényekkel a különböző pogány isteneknek mutattak be áldozatokat. Borozás közben most a király behívja szolgálait, és behozatja azokat a szent edényeket, amelyek a zsidó népnek az Istennel való kapcsolatában olyan drága edények voltak.

„Borozás közben” – tehát akkor, amikor a sátán már jól kinyitja a zsilipeket a szívekben, a király nem akar azokból a kupákból, serlegekből inni, amelyekből rendszeresen inni szoktak. A király fel akar vágni a vendégek előtt, meg akarja mutatni, hogy ő milyen gazdag király, és ezért behozatja a szent edényeket. Az Istennek szentelt kelyhekből tovább folyik a lakoma, és a vendégek bort isznak belőlük.

Hát ez a borozás következménye. Borozás közben mindig történik valami, ami nem Isten szerinti. Itt az történik, hogy az Istennek szentelt edényeket behozzák. A te életedben, a barátaid, az ismerőseid, az élettársad életében, te tudod azt, hogy mi történik borozás közben. Ilyenkor rendszerint nagy mértéket ölt a bűn szava és hatalma, akár az ajkakon, akár a tettekben nyilvánuljon meg.

Aztán azt olvassuk, hogy bort ivának és dicsérék az arany-, ezüst-, érc-, vas-, fa- és kőisteneket. Tehát az Istennek szentelt régi szent edényekből dorbézoltak, mint ha az úrvacsorai edényeket használná fel valaki ma e célra, amelyek drágák számunkra még akkor is, ha csak eszközök. De ilyen mivoltukban Krisztus halálára emlékeztetnek, s az ő emlékére használjuk azokat.

Ezt figyelmeztetésképpen mondja számunkra az Ige, mert sokszor előfordult és előfordul, hogy borozás közben elfordulunk Istentől és egyszerre a pogány istenek, az általunk nagyra tartott istenségek, a pénz, a paráznaság lesznek a nagyok.

Ebben a történetben és mindannyiunk életében ott van azonban ez a pár szó: „abban az órában”. „Abban az órában” emberi kéznek ujjai tűnnek fel és írnak a gyertyatartóval szemben a király palotájának meszelt falára. A király nézi vala azt a kézfejet, mely ír vala.

Azokban az órákban, amikor Isten megsokallja az emberek tőle való elfordulását és a bűn szolgálatában való állását, a hatalom jobbjá megjelenik a falon.

A kéz az intés és a figyelmeztetés jele. Nekünk nem kellene megvárni ezt az órát. Sem a borital nagymértékű fogyasztásánál, sem más bűnöknél nem kellene megvárni, amíg megjelenik Isten intő, figyelmeztető keze és odaírja életünk falára azt, amit az Igében olvasni fogunk. Nem kellene megvárni, mert ez az Ige azt tanítja, hogy amikor Isten ír, akkor már késő megtérni, akkor már késő elhagyni mindent, mert akkor már elhangzik – mint Belsazar esetében – az ítélet szava: Még ma éjszaka meg fogsz halni!

Ne várjuk meg ezt az órát, hanem mielőtt Isten írna a falra, még most, ebben a percben, hagyjuk el bűneinket és próbáljunk az ő segítségével más úton járni. Járjunk a Krisztus útján, mert akkor nem kell megjelenie a kéznek a falon, hanem megjelenik az ő kegyelme és szeretete, gondviselése és megtartó ereje, amire nekünk olyan nagy szükségünk van. De ha nekünk ez nem kell, és mindenképpen kivárjuk ezt az órát, akkor feltétlenül megjelenik az a kéz, amelyik ítéletet fog hirdetni számunkra.

Nem úgy van az, hogy én addig fogyasztom a sok italt, amíg mindenki tönkremegy körülöttem; nem úgy van, hogy addig élhetek felelőtlenül, bűnösen, rettenetes úton járva, amíg akarok. Abban az órában, amikor Isten megsokallja, utolér ítéletével. Belsazárnál is megsokallta azt, hogy a neki szentelt edényeket bemocskolták. Megsokallja azt is, ha te vagy én bemocskoljuk azt, ami neki szenteltetett, például a testünket, mert azt mondja az Ige, hogy a mi testünk a Szentlélek temploma. Ha mi azt bemocskoljuk, akkor Isten egyszer megsokallja. Lehet, hogy nem az utolsó percben, mert irgalmasabb lesz hozzánk Isten, mint Belsazarhoz volt, ezért az a kéz naponta, szüntelenül ír valami drága figyelmeztetést a falra. Azonban ha megvárod azt az órát, akkor már nincsen menekvés, csak elveszés és kárhozat.

„Ekkor a király ábrázata megváltozék, és az ő gondolatai megháborították őt, és derekának inai megoldódnak, és az ő térdei egymáshoz verődének.” Megrémült a király. Az ember térdeinek összeverődése mindig a félelem, az izgalom, az idegesség jele. Ennek a nagy királynak, ennek a hatalmas embernek, aki meg merete tenni azt, hogy behozatta az elvadult multságba az Istennek szentelt edényeket, elkezd reszketni a lába.

Úgy gondoljuk, hogy ha hatalmasok vagyunk, ha erősek vagyunk, akkor bármit tehetünk, de Isten utolér bennünket beképzelt nagyságunkban, és akkor előtte még a leg-hatalmasabbnak is reszketni kezd a lába. Amikor nagyon nagyok képzeljük magunkat, Isten megaláz bennünket, ekkor elváltozik az orcánk, gondolataink megháborodnak, megrémülünk attól, amivel eddig nem számoltunk.

Belsazar király nem számolt azzal, hogy valaki nagyobb lehet nála. Rajta kívül a történelem folyamán még milyen sokan nem gondolnak erre. De egyszer Isten megjele-

nik az életünkben, és minden, ami addig olyan nagyon biztos volt, elveszíti erejét, s még az ilyen nagy király is, mint Belszár, reszketni kezd.

„Erősen kiáltozék a király, hogy hozzák elő a varázslókat, a káldeusokat, a jövődömondókat.” A nagyméltóságú király egyszerre erősen kiáltozni kezd. Gondoljuk magunk elé ezt a palotai jelenetet. Keményen isznak. Már mindenki részeg. Van bátorságuk a szent edényekből inni. De egyszerre vége van a méltóságnak, vége szakad a dorbézolásnak. Csoda történik. A falon egy írás jelenik meg. Valamit írni kezd egy kéz, s ennek hatása alatt a király elveszíti a méltóságát, az erejét, a hatalmát, és elkezd kiabálni. Hozzák a bölcseket, a titokfejtőket, mert a király nem tudja elolvasni azt, ami a falra van írva.

De Belszár még mindig megmarad a maga megátalkodottságában. Amikor odajönnek ezek a bölcsek, mindent felajánl annak, aki megfejti az írást: bíborköntöst, aranyláncot, valamint azt, hogy harmadikként fog parancsolni az országban. A király még mindig ott tart, hogy váltságul mindent adni akar a nagy gazdagságából, ahelyett hogy kapni szeretne az Isten gazdagságából. Még mindig a maga eszközeivel – pénzzel, hatalommal – próbálja megoldani azt, amit Isten ellenében így nem lehet megoldani. Csak bűnbánattal és alázattal lehet megfejteni az írásokat. Így nem csoda, ha azt olvassuk, hogy bejönnek a bölcsek, de nem tudják elolvasni az írást, s nem tudják az értelmét megfejteni a királynak.

Mert nem mindenki tudja megfejteni, sőt még elolvasni sem az Írást. Bár a Szentírás anyanyelvünkön van a kezünkben, mégis milyen sokan nem értik, hogy mit olvasnak az Igéből. Nagyon sokan vannak, akik nem értik az Írást. Én most arra gondolok, hogy az ember olvassa az Írást, érti is az értelmét, de nem érti meg azt, hogy mit akar Isten mondani éppen neki azzal az Igével. Isten különös kegyelmének és szeretetének jele az, ha valakivel igazán megismertette az Írást. Ennek az embernek az Ige drága forrás, naponkénti táplálék lett, melyből folyamatosan megtanulhatta Isten akaratát.

Ezek a pogány bölcsek nem tudták, de hogyan is tudták volna megfejteni az Írást. Mivel nem ismerték az egy, igaz Istent, hogyan ismerhették volna meg kijelentését, akaratát, hiszen ők pogány bálványokban hittek. Isten Szentlelke segít megértenünk az Írást.

A pogány bölcsek semmit sem értenek. Már-már úgy néz ki, hogy nem lesz, aki megfejtse a falra írt intést, amikor bejön a király anyja, Nabukodonozor felesége, aki emlékszik arra, hogy férje egykori uralkodása idején volt valaki, aki megfejtette Nabukodonozor álmát. Ezért most Dánielt, akit már-már el is felejtettek, a palotába hívják.

Ez is figyelmeztet bennünket. Sokszor elfelejtik Isten gyermekeit. De ezért sohasem szabad elkeseredni. Az embert sokszor félreteszik, ahogy egy ideig félretették Dánielt is. Amikor azonban szükség van az Isten gyermekeire, legyenek készek arra, hogy Isten akaratának engedelmesskedjenek.

Dániel sohasem próbálkozott az elfelejtettségéből a maga hatalmával előjönni. Csak akkor jött elő, amikor hívták. De amikor hívták, készen volt.

Te is légy mindig kész, ha Isten akaratát valahol el kell mondani. Ha Isten rajtad át is akar szólani, légy mindig készen, légy mindig kéznél. Ne bánkoldj sohasem azért, ha elfelejtenek, ha mellőznek. Isten számon tartja imádságaidat, hívó szívedet és képességeidet. Isten számon tart, s ha az emberek elfelejtettek, hát elfelejtettek, majd ha szükség lesz rád, akkor hívni fognak.

Mint alapigénken is, Dánielről az anyakirálynő beszél a királynak. Elmondja, hogy Nabukodonozor idejében volt valaki a rabok között, a júdabeli férfiak közül, akiben a szent Isten Lelke van: „értelem, tudomány és az istenek bölcsességéhez hasonló bölcsesség találtatik benne”. Ezért, király, a te atyád őt hívta, hogy megfejtse az álmát.

Milyen jó, hogy Dánielről mindig így van szó az Igében, hogy benne az Isten Lelke van. Ezt nem felejtették el. Ezt nem felejtette el a Nabukodonozor felesége, pedig sok idő telt el az álomfejtés óta, bár sok mindent elfelejtettek az udvarban. De akiben Isten Lelke van, azt megőrzik emlékezetükben az emberek, azt nem felejtik el. Ideig-óráig igen, de amikor szükség van rá, tudják, hogy kit kell megkérdezni. Így volt néha veled is, hogy bizonyos dolgokban olyankor kérdeztek meg, amikor nem is számítottál rá, mert tudták, hogy benned Krisztus szeretete van, hogy segítség van nálad és szívesen jössz, ha hívnak, hogy odaállsz, ha baj van. Ezért előbb-utóbb mindig megkerestek. Dánielt is így hívhatja be most a király: „Most azért hívassék elő Dániel, és ő megjelenti az értelmet.” Ekkor a maga alázatával, hitével jön Dániel, mert hívták. „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád.” Jön és engedelmeskedik, mert ott, ahol szükség van rá, szívesen szolgálja az Istent.

Ez legyen a mi hivatásunk is, hogy ott, ahol szükség van, és ott, ahova hívnak bennünket, szolgáljuk az Istent. Ott és akkor ne féljünk elmondani azt sem, amit bátran, hittel elmondott Dániel, mint akinek nincs miért félnie az emberektől, mert Isten kezében van az élete.

„Felőled azt hallottam, hogy te tudod az értelmet megfejteni és a titkokat megoldani, most azért, ha el tudod olvasni ezt az írást és értelmét nekem megmondani, bíborba öltöztetlek és aranylánc lesz a nyakadon, és mint harmadik uralkodol az országban.”

Vajon ez a király hol tévesztette el az egész kérdés értelmezését? Nyilvánvalóan ott és abban, hogy találós kérdést lát abban az írásban, ami a falon van, és hogy mindenképpen annak a megfejtését akarja. Vajon ha megfejtik azt az írást, de a Belszár szíve nem változik meg, ér-e valamit, ha tudni fogja: mit jelent az az írás?

Hiába akarjuk mi megtudni a titkokat, ha közben nem változik meg a szívünk. Mind tudhatjuk a titkokat, mind tudhatjuk, hogy Isten szereti ezt a világot, ha a mi szívünk nem változik meg. Mind tudhatom azt, hogy Jézus Krisztus meghalt a kereszten, ha én ezért nem vagyok hálás. Tudhatok sok titkot, amit Isten megjelentett, hallhatom sok csodáját, de ha az én szívem nem változik meg, akkor az semmit sem ér az én számomra.

Éppen így e király is mind tudakolhatja, hogy mit jelent az írás a falon, ha közben nem változik meg a szíve, mert akkor ez semmit sem jelent számára. Mert az élet, testvéreim, nem találós kérdések megfejtésén múlik. Az életünk az Istenhez való megtérésünkön múlik, a szívünkön múlik. Azután nyilvánvalóan megtudhatjuk és megtudjuk a titkokat is. Isten megfejti azokat. Sok csodáját megmutatja, de először meg kell hogy mozduljon a szíved. Neked kell megváltoznod, hogy aztán megértsd az Isten akaratát. Így van együtt e kettő. Párhuzamos síneken halad az életünk.

Dániel visszautasítja az ajándékokat. Azt mondja: „Ajándékaid tieid legyenek, és adományaidat másnak adjad; mindazáltal az írást elolvasom a királynak, és jelentését megmondom néki.” Nem pénzért teszem – mondja Dániel –, nem ajándékért, nem adományért, azt adja a király másnak, mindazonáltal az írást elolvasom és a jelentését megmondom. Valahogy így kellene nekünk is szolgálnunk a világban: „az írást elolvasom és a jelentését megmondom”. Úgy kellene megmondani az Írás értelmét, ahogy Keresztelő János is tette, amikor a megtérés szükségességét prédikálva arról beszélt, hogy a fejsze már a fák gyökerére vettetett. Úgy, ahogy Ézsaiás is és Pál apostol is tette.

Dániel titkokat ismerő szívében Isten rendezte úgy, hogy ő meg tudta mondani azt, amit a falon olvasott. Isten rendezte el a mi szívünkben is, hogy amit az életünk falára ír, megértsük. Amit a szíved bánatfalára ír, értsd meg. Amikor vigasztal és erősít, értsd meg. Amikor a bűn falára erős, ítélő szavakkal ír, értsük meg, hogy mit ír. Amikor az életünk gyászfalára ezt írja: „ne nyugtalankodjék a ti szívetek, aki hisz énbennem, ha meghal is, él” – igazán értsük meg.

Isten segítsen meg bennünket abban, hogy a különböző életfalainkon megszólaló isteni üzenet váljék érthetővé a mi szívünkben, hogy mi ezáltal megjobbuljunk, megtérjünk és egyre alázatosabb gyermekei legyünk neki. Ámen.

Kováts László

A tűz

Alapige: Ámos 7,4–5
Bibliolvasás: 1Péter 4

A tűz az embernek a legjobb barátja és a legnagyobb ellensége: áldás és átok. Milyen jó az ebédet megfőző tűz, téli hidegben a meleg szoba, a világító lámpa, a gyarak katalánában és a vasúti mozdonyokban izzó tűz. De milyen rossz az épületeket vagy kazlakat pusztító tűzvész, a háború tüze, a villámcsapás kárt okozó tüze vagy az ember által elszenvedett égési seb.

Nemcsak a világban, az emberi lélekben is lehet tűz, jó és rossz tűz egyaránt. Persze ez nem látható, de éppen úgy működik, mint a látható természeti tűz. Jó tűz a szeretet lángja: meglátok egy éhes embert, ruhátlan gyermeket, enni adok, egy darab ruhát adok neki, vagy meglátogatom a beteget. Jó tűz a hit lángja: mely hevít, hogy templomba jöj-jek, Istennek szolgáljak, adakozzak. A próféták és az apostolok lelkében állandó tűz égett, mely kényszerítette, hogy mondják és tegyék, amit Isten parancsol. Ma is ilyen tüzet érez magában, aki szívből szolgál Istennek. Ez is jó tűz. És még sok jó lelki tűz van: a hazaszeretet, a jó és szép iránt való lelkesedés és egyebek. De rossz tüzek is égnek a lélekben: a harag, a bosszúvágy, irigység, kegyetlenség és mások. Mint az égen és földön mindent, a tüzet is Isten tartja kezében. Isten is áraszt ki, küld a világba tüzet. Olyant is, amelyet szeretünk, olyant is, amelyet nem szeretünk. Beszélünk Isten szeretetének tüzeréről, mely a szívében ég s arra indította, hogy egyszülött Fiát a világra küldje. Keresztelő János azt mondja, hogy Krisztus tűzzel keresztel. A Szentlélek is tüzes nyelvek alakjában jött el. Ezek a tüzek jó tüzek, áldást jelentenek. De bizony másféle tűzzel is találkozunk a Bibliában. Sodoma és Gomora tűzben égett el; vagy amikor Aházia király katonákat küldött Illés próféta elfogatására, ennek kérésére tűz szállott alá az égből és megemésztette őket. Jeruzsálemet is felégették a babiloniak, miután elfoglalták. Ezek az esetek az Ószövetségben történtek. De az Újszövetségben is előttünk áll a veszedelem tüze. Jézus a gyehehnát, a kárhozatot örök tűznek nevezi, ahol a gonoszok gyötretetnek a lángban. A világ végén a föld és a rajta levő dolgok megégnek, s az utolsó életkor, ha valaki nem találta beírva az élet könyvébe, a tűznek tavába vetetik.

Az alapigében is Isten tüzeréről van szó. Ámos látomásban látja, hogy a tűz megemésztí a nagy mélységet. Nincs a bűnnek olyan mélysége, a gonoszok nem tudnak olyan mélyre bújni, hogy Isten tüze el ne érje őket. De megemésztí az egész országot, tehát azokat is, akik nem olyan gonoszok. Ez nem esik jól, fájdalmat okoz a prófétának, hiszen nagyon szereti népét. Könyörög Istennek, hogy ne tegyen így, hagyja abba a tüzet, engedje tovább megállani a kicsiny Jákóbot. S nemhiába könyörög, Isten újból megengesztelődik, s ugyanúgy, mint a sáskacsapásra, azt mondja, hogy ez sem lészen meg.

Az Ige tehát Isten ítéletének tüzeit mutatja fel, amely végét veti a bűnnek, de úgy veti végét, hogy a bűnös embert nem égeti el. Az a szerencse, hogy van valaki, aki könyörög értünk, akinek a könyörgését Isten meghallgatja, s amit beindított, abbahagyja: nem égünk meg. Az Úr tüze a baj, a szenvedés, a veszedelem. Ahányszor a Szentírásban Isten tüzeréről olvasunk, mindig ezeket látjuk. Mit tehetünk védelmünkre, és ki véd meg tőlük?

1. Ámos próféta az Úr tüzeit mint büntetést állítja szemünk elé. Tehát sokszor büntetés, melyet a bűn véget vetésének érdekében gyújt meg Isten. Hogy ez így van, azt igazolják a bibliai példák, amelyeket említettem, de igazolja Keresztelő János is, aki azt mondja, hogy Jézus a polyvát megégeti olthatatlan tűzzel. Mindeneknek végén a világnak is azért kell tűz által vesznie, mert bűnös. A tűzben elég nemcsak a világ, hanem a bűn is, s így a bűn is teljesen meg fog semmisülni.

Minket azonban a világ vége nem nagyon érdekel, távoli dolognak tartjuk. Sokkal jobban érdekel a magunk sorsa, egyházunk és népünk sorsa és a világ jelenlegi helyzete. Mert mindezeket égeti, bünteti az Úr.

Hogy Istennek ki milyen büntetését szenvedte el, milyen tűzön ment át eddig, azt mindenki csak magamaga mondhatja el. Nem akarok én most isteni büntetéseket sorolni fel, tudod te jól, hogy életedben és családot életében volt ilyen tűz elég. Miért volt? Mert volt mit égessen, volt bűnöd elég. Bevallod vagy tagadod, mindegy; így van. S ugye keserves volt, fájta a büntetést elhordozni? De még keservesebb, ha bűnödért gyermeked szenved, mert ez is gyakran előfordul: Megbüntetem az atyák vétkeit a fiakban – hangzik Isten ítélő szava. De ugye nem emésztett meg a tűz? Mert volt közbenjáró, aki könyörgött érted. Úgy vagy te is, mint a példázatbeli ember terméketlen fügefája, amely éveken át nem termett gyümölcsöt s a gazda ki akarta vágni. De a vincellér így kérte: „Uram, hagyd békét neki még ez esztendőben, míg körös-körül megkapálom és megtrágyázom; és ha gyümölcsöt terem, jó, ha pedig nem, azután vágd ki azt.” Így jár közben éretted Krisztus, így kéri az Atyát. Ha megtérsz és gyümölcsöt teremsz, jó: a tűz kialudt, a büntetéstől megszabadultál. Ha nem akarsz megváltozni, ha nem akarsz jó gyümölcsöt teremni Atyádnak, a veszedelme tovább is fejed felett van, s ha letelik a kegyelmi idő, Isten várakozásának ideje, a tűz megéget. Megéget itt ezen a világon, és égetni fog ott túlfelől is örökkön-örökké, mint a Lázár történetében szereplő gazdagot. „Ahol az ő férgük meg nem hal és tűzük el nem aluszik” – mondja Jézus. Isten őrizzen meg bárkit is, hogy ez a tűz elérje és égesse. Mi bízunk is, hogy nem fog égetni, mert Jézusunk könyörgése erősebb, mint a mi bűnünk.

Az egyházban is szokott tüzet gyújtani az Úr. Ha nem jó úton jár, ha a hívek hamisak, hitetlenek vagy képmutatók, megbünteti, veszedelemmel, pusztulással fenyegeti. A legelső keresztyén egyházban tűz volt az Ananiás és Safira veszedelme. Meghaltak, mert meg akarták csalni Istent. Esetük mindenkit figyelmeztetett, hogy ne tegyen így. A középkori magyar egyházban, amikor népünk felvette a keresztyén hitet, tüzek voltak a pogány lázadások. A pogány valláson maradt magyarok fegyverrel ölték a keresztyéneket, lerontották a csak akkor épült templomokat. Aztán a tatárjárást is lehet tűznek tekinteni, mely nemcsak a nemzetet, hanem az egyházat is megsemmisüléssel fenyegette. Később a felekezeti versengések, végül a hitetlenség elterjedése voltak nagy tüzek, amelyek végét vethették volna az egyháznak. Nem vetették végét, mert Jézus kérte Atyját, ne engedje elpusztulni. De igaz az is, hogy minden veszedelem után az egyház is tisztult, javult, visszatért az Isten által kijelölt útra. Ha nem így lett volna, megemészette volna a tűz.

Az egyes gyülekezeteket is bünteti Isten, ha rászolgálnak. Nem kívánják s nem hallgatják az Igét? Megvonja úgy, hogy nem ad igehirdetőt s csak ritkán nyitja meg a templomajtót. A hívek nem értik meg egymást, civakodnak? Rendel embereket, akik az egész gyülekezetet, a híveket mind szidalmazzák. Fősvénység tartja rabságban a szíveket? Azt mondja: nézzétek meg, mi lesz, ha én vagyok fősvény hozzátok. Tűz, büntetés a gyülekezetnek, ha rosszak a vezetői, ha a hívek nem szentelik meg a vasárnapot, ha a szekták csúfolják vagy veszélyeztetik, még a pénzihiány is égető és veszélyeztető tűz. Mindezek bármilyen gyülekezetnek, a miénknek is végét vethetnék, de mi tudjuk, hogy a mi újsó

gyülekezetünk a Krisztus nyája, s a jó pásztor a nyáját nem engedi elveszni. De másfelől ébredést, megtérést mutató jeleket is látunk a gyülekezetben. Vannak nemcsak elszomorító, hanem örvendetes jó dolgok is közöttünk. A tűz sokszor megperzsel, de nem éget el.

Vajon népünknek miért kellett annyit szenvednie? Mert történelme folyamán sok tűz égette, Isten sok büntetése érte. Véres háborúk sorozata, török, tatár, német veszedelem, belső egyenetlenség, társadalmi és vallási viszályok, rabság, elbukott szabadságharcok, anyagi szegénység – mind szenvedést okozó tüzek voltak. Miért? Mert engedetlen, bűnös, Krisztustól elmaradó nép voltunk. Mikor bajban voltunk, az Úrhoz folyamodtunk ugyan, de mikor jó dolgunk volt, otthagytuk, ahogy Ady mondja: Ne legyen egy fél percnyi békeségünk, mert akkor végünk, végünk. Csodálatos, hogy e tüzekben népünk nem égett el, hogy ma is él. Mert e népnek van Krisztusa. S Krisztus meg akar tartani, ezért egyfelől közbenjár érettünk, másfelől megtérésre vezet. Sokszor tett már így, ezért élünk.

A világ nemcsak majd a végén fog tűzben égni, hanem most is örök tűzben ég. Igaz, hogy ez nem fizikai tűz, hanem emberek és népek szívéből kiáradó tűz. De tűz, amely perzsel. Nagy háborúk, népek közötti civódások, természeti csapások tüzével bünteti Isten. S ezek a különböző népeknek nagy szenvedéseket okoznak. Pedig lehetne boldog is a világ. Mennyi csodálatos találmány könnyíti és szépíti az életet, úzi el a betegséget, könnyíti a közlekedést és szerez nemes szórakozást. S mégsem boldog, mert bűne miatt bűnhődik. Mi a bűne? Az engedetlenség, hogy nem fogad szót Istennek, sőt nem is hallgatja meg, amit mond Isten: nem kell szava, elég erős és bölcs vagyok magamban is. Ez az ember legnagyobb bűne. Minden más bűn ebből származik. Ezért gyakorolja Isten ítéletét felette. De Isten mindennek dacára szereti a világot. Úgy szerette, hogy egyszerűen Fiát adta, hogy ha valaki hiszen őbenne, el ne vesszen. S Jézus kéri Atyját: Uram, hagyd békét neki, légy türelemmel, hátha mégiscsak megtanulja, ami jó neki. Isten hallgat szerelmes Fiára, s mostanig türelemmel van: a tűz éget, de nem éget el. Abban a reményességben van türelemmel, hogy a világ megtér. Vajon beteljesedik-e Istennek e reménysége?

2. Ha az alapige ítéletnek, azaz büntetésnek mondja a tüzet, Péter apostol a lekciónban próbáltatásnak nevezi. „Szeretteim, ne rémüljete meg attól a tüztől, mely próbáltatás végett támadt köztetek.” Sokszor próbáltatás végett dorgál és sújt Isten. Megméri hitünket: jó sorsban mellettem vagy, de lássam, mit teszel, ha szenvedést adok? Jób a szenvedések között is megállt, az apostolok is. Az első keresztyének közül is sokan megállottak a hitben akkor is, ha kínozták vagy meg is ölték őket, de némelyek megtagadták hitüket. Hasonló volt a helyzet a reformáció idején. Később is sokszor alkalmazta Isten a szenvedések tüzeit mint próbáltatást gyermekei irányában: nemegyszer fordult elő, hogy aki Krisztus követője volt, e világban háttérbe szorítottatást, kárt, megáldoztatást vagy egyéb nyomorúságot kellett elszenvednie. Akik nem tántorodnak el Isten mellől s hitüket bármely tűzben megőrzik, a tűzből megedződve, megerősödve kerülnek ki, s az Úr napjára győztesen, boldogan érkeznek el. Mások elesnek. Ezeknek a próba tüze átváltozik a veszedelem tüzévé, égeti lelküket, de egyszer teljes egészükben égetni fogja őket.

Akik a különféle próbáltatások tüzéből épen kerülnek ki, azok számára a tűz tisztító tűzzé válik. Ismerek egy embert. Nem mondom, hogy teljesen hitetlen volt, de nagyon gyarló életet folytatott. Ivott, kártyázott, a vallás dolgaival viccelődött, másokat kicsúfolt és sokszor bántott. Isten ráküldte a tüzet. Kártyázás közben összeverekedett egy partnerével s majdnem megölte. Emiatt börtönbe került s ment a kórházba. Megtért: mikor hazakerült, szelíd, jó, igaz ember lett belőle. Ismerek egy gyülekezetet. Templomkerülő,

adakozni nem szerető atyafiak alkották a többségét. Egyszer leégett a falu nagy része. Először nagy áldozattal a templomot építették fel, s az új templomot szerették, látogatták, s ma egyike a legjobb gyülekezeteinknek. De a szenvedések tüze az egész egyház számára is tisztító tűz. Benne, akik nem igazi hívők vagy közönyösek, kihullanak, akik jók, jobbak lesznek. Hisszük, hogy Isten a próbáltatások tüze által népünket és az egész világot is tisztítja.

Isten büntetésének vagy próbáltatásának tüzeiben nem lehet úgy megállani, hogy a magunk erejében bizzunk. Emberi erő nem tarthat meg. Úgy sem lehet megállani, hogy ne tegyünk semmit: aki így áll, azt elégeti a tűz. Védünk kell magunkat – ez bizonyos. Egy módon védhetjük: a bűnbánó, Isten segítségét és szabadítását kérő könyörgéssel, a megváltozással, új élettel, egyszóval megtéréssel. De ezzel sem tudjuk tökéletesen megvédeni magunkat, mert nem tudunk úgy megtérni, hogy többé semmi bűnt se kövessünk el. Tovább is hajlandók vagyunk a gonoszra és tehetetlenek a jóra. Szerencsénk, hogy van közbenjárónk, aki kéri Istent, hogy teljesítse, amit Ezékiel próféta által megígért: „Ha a gonosztevő megtér, semmi gonoszságáról, amelyet cselekedett, emlékezés nem lesz, élni fog” (18,21). De még nagyobb szerencsénk, hogy érettünk hullatott vére tűzével megoltja a harag tüzét, illetőleg áldás tűzévé változtatja. Ha felgyúl ellenünk a tűz: ítélet vagy próbáltatás tüze, Jézusunkhoz folyamodjunk. Ő aztán, mint Ámos, kéri az Atyát: „Hagyd abba, kérlek, hogyan állhatna meg Jákób, hiszen kicsiny.” S az Atya a Jézus kérésére még jobban megengesztelődik, mint az Ámos kérésére, nem lesz meg a veszedelem, a tűz nem éget el, megpróbál és megtisztít. Jézus míveli ezt, az Isten Fia, aki szeret, s akit mi is szeretünk. Ámen.

László Dezső

Mi lesz velünk?

Alapige: Jelenések 3,10–11
Bibliáolvasás: 1Mózes 6,9–22

I.

Ha a mai Igével nyitott szemmel nézünk szembe, félelmünk és borzadályunk még teljesebb lesz, mert abban megpróbáltatásról, éspedig olyan megpróbáltatásról van szó, amely az egész világra eljő, hogy megpróbálja e föld lakosait. Isten Igéje sohasem tagadja, hogy erre a világra szörnyű megpróbáltatások jönnek, mert Isten nem vette ki a világból a háború, a betegség, dögvész, éhség és nyomorúság megpróbáltatásait. Amikor a keresztyén ember ijedve látja, hogy milyen nyomorúságok jöhetnek reánk, Isten Igéje nem nyugtat meg, nem ringat édes álomvilágba, hanem aláhúzza a tényt: e világban nyomorúságok lesznek.

Miért nem veszi ki Isten a világból a nyomorúságot? Azért, mert határozott célja van vele. Isten minden nyomorúságot ítélet gyanánt bocsát a földre. Minden tőle jött ítélet kétfelé mutat. Isten ítélete halál a gonoszokra, akik még nem tértek öhozzá, és hitet megújító megpróbáltatás, új élet kezdete azok felé, akik Istent szeretik. Minden ítéletben az ember igazi képe lepleződik le, napvilágra jönnek a szív rejtett gondolatai. Minden ítéletben mint egy rostában rázza az Úr a világot, és különrázza a tűzre ítélt polyvát és az ő országa számára megérett tiszta búzát.

Isten annyira nem vette ki a világból a szörnyű megpróbáltatást, hogy egyszülött Fiát, a Krisztust is a legborzalmasabb halál kínjain vitte be magához az örök dicsőségbe. Isten terve szerint az egész világ és benne minden ember egy szörnyű utolsó ítéletnek

megy elébe. Ebben az utolsó ítéletben szempillantásnyi idő alatt megég a föld és az ég, s a rettenetes tűzben még az igaz is alig tartatik meg! Ha Istennek ilyen megmásíthatatlan célja van az utolsó ítélettel, csak természetes, hogy arra a minden emberi elképzelést felülmúló ítéletre annál mindig kisebb földi és történelmi próbákkal kell a maga gyermekeit felkészítenie. Ha van utolsó ítélet, akkor lennie kell idői, többször megismétlődő ítéletnek is, hogy arra az utolsóira komolyan tudjon mindenki felkészülni.

A mai Ige tehát az ítélő Istenről tesz előttünk bizonyosságot, és letagadhatatlanul elének állítja a tényt, hogy Isten próbál minden földi nyomorúságon keresztül, ő azért bocsát a világra háborút, vészt és vihart, hogy ezáltal a legkomolyabban figyelmeztessen a megfellebbezhetetlen utolsó ítéletre és komoly megtérésre hívjon. Bármennyire nehéz is nekünk ezzel az ítéletes gondolattal megbarátkoznunk, nagy vigasztalás van a mélyén elrejtve, még a háború és a nyomorúság sincs Isten tervén kívül. Ő közeledik felénk minden ítéleten át: Íme, eljövök hamar!

II.

A mai Ige szerint az ítélő Isten megtartó Isten is. Amikor a mai szent lecke mint sötét keretet elének állítja Isten rettenetes ítéletét, ennek a keretnek a közepébe odaállítja az örömhírt: megtartalak téged a nyomorúság idején. Akármilyen nagy nyomorúság jön, megtartalak téged. A Biblia és az egyháztörténet a világot megseprő ítéletek végtelen sorának a története, de ugyanakkor a megtartó Isten kegyelmének és gondviselésének a legcsodálatosabb munkatere is. Az egyház igazi nagy korszakai azok voltak, amelyekben ostrom alatt állott; a keresztyén hősök termékeny évei és napjai azok voltak, amelyekben próba alatt állottak. Isten soha egyetlen gyermekét sem vette ki a megpróbáltatás alól, de akármilyen súlyos volt is az ítélet, mindeniket megtartotta és megoltalmazta. Érdemes ebből a szempontból olvasni a Bibliát. A mai istentisztelet elején felolvasott Ige szerint Isten még az özönvíz rettenetes viharában is megtartotta kiválasztott gyermekét és családját. Isten minden ítéletben szent magot tart meg, hogy abból támasszon neki tetsző új életet, majd ha a vihar elvonul.

Ha Isten még az utolsó ítéletben is megtartja és annak szörnyű óráin át az örök élet boldogságába viszi kiválasztott gyermekeit, hogyne tartaná meg őket a földön dülő viharok között.

Nekünk valóban nagy öröm hallani, hogy az ítélő Isten megtartó Isten is, de amikor ezt az örömhírt halljuk, feltolul a kérdés: vajon mindenkit megtart-e az Isten? Megtart-e bennünket is?

Az ítélet valósága arra mutat, hogy Isten nem mindenkit tart meg az ítéletben, hanem abban némelyeket elpusztít. Így volt ez az özönvízkor is, így van ez ma is, és így lesz az utolsó ítéletkor is. Ezt a tényt sohasem szabad eltagadnunk, mert ha eltagadjuk, akkor az ítélet komolyságát tagadjuk meg.

Kiket tart meg Isten az ítéletben? Erre a kérdésre is felel a mai Ige: Mivel megtartottad az én béketűrésre intő beszédemet, én is megtartalak a megpróbáltatás idején. Isten azoknak ígéri a megtartatást, akik komolyan veszik az ő Igéjét. Igen, mert onnan lehet megtudni, hogy kik az Isten gyermekei, hogy megtartják-e, komolyan veszik-e Isten beszédét. Akinek Isten felséges beszéde, az abban közölt ítélet és kegyelem semmi, aki egyáltalán nem gondol arra, hogy engedelmeskedjék Isten szavának, aki nem helyez súlyt arra, hogy élete belekapcsolódjék az Isten háztartásának, az egyháznak az életébe, annak nincs is semmi joga és alapja arra, hogy Isten megtartó erejében reménykedjék. Hamis és látszatvallás az olyan, amelyik kívánja és várja Isten hathatós nagy segedelmét, de magát az Urat őhöz méltó módon és állandóan nem tiszteli, nem jár vele az úton, amelyet ő jelölt ki gyermekei számára.

Az Isten megtartását csak azok látják meg, akik megtartják az ő Igéjét. Ó, ez a tétel hogy felzavar bennünket! Mennyi mulasztásunkat, hitetlenkedésünket, engedetlenségünket juttatja eszünkbe. Igen, ez az üzenet szembeállít az utolsó kérdéssel: mi nekünk az Isten Igéje, tényleg az utolsó szónak, az egyetlen fundamentumnak, a végső bölcsességnek és a legfőbb jónak tartjuk-e? Ha nem tartjuk annak, ha nem így tartjuk meg Isten Igéjét, akkor ez az Ige határozottan kizár az Isten által megtartásra ítélt közösségből, és a leghatározottabban figyelmeztet arra, hogy csak az ítélet, az elsőprő ítélet szakadhat reánk. Ahogy az özönvízkor Noé volt az egyetlen, Isten Igéjét komolyan vevő ember, és csak egyedül ő maradt meg, ugyanúgy a mai és minden ezutáni ítéletben és az utolsó ítéletben csak azok maradnak meg, akik Isten Igéjét mindennél jobban szeretik. Ez természetes is, hiszen Isten éppen a maga ellenségei ellen hozza az ítéletet, hiszen Isten éppen azért enged nyomorúságot a földre, hogy az övéit ezzel még inkább az ő akarata szerinti kegyes életre sarkallja.

III.

Milyen rettenetes volna, ha most itt véget érne a prédikáció, s nekünk azzal a megállapítással kellene hazamennünk, hogy minket nem fog az Úr megtartani, mert ő csak azoknak ígéri a megtartást, akik az ő Igéjét komolyan veszik és megtartják, mi pedig valóban nem tartottuk meg az ő békességre intő beszédeit, hiszen mi haragban, háborúságban, irigységben, féltékenységben, örökös zsörtölődésben élünk családjunkban, munkahelyünkön, egész életünkben.

A mai Ige sem zárja le a kérdést, mint ahogy az utolsó ítélet előtt Isten senkinek a sorsát sem zárja le, hanem minden alkalommal megtérésre hív. Ha az Ige eddigi beszéde szigorú és rettenetes ítélet volt is felettünk, ebben az Igében is van egy parancs és az annak való új engedelmisség, az e parancs szerinti megtérés új élet lehetőségét tárja elénk. A parancs így szól: Tartsd meg, ami nálad vagyon!

Minden ítélet elvesz tőlünk valamit. Minél súlyosabb egy ítélet, annál többet vesz el tőlünk, és annál kevesebbet lehet benne megtartani. Isten sok mindent el fog venni tőlünk a mostani ítéletben is, de egyben felszólít arra, hogy tartsuk meg azt, ami nálunk van. Mi lehet ez a kincs, amit Isten is kegyelemre ítél?

Ha egészen röviden akarnám összefoglalni, hogy mire vonatkozik ez a parancs, akkor azt kellene mondanom, hogy Isten három legdrágább ajándékának: a hitnek, reménynek és szeretetnek megtartására szólít fel az Úr. Jól jegyezzük meg, pusztító ítéletnek megyünk eléje. Elveszíthetjük vagyónunkat, házunkat, szeretteinket, életünket. De akármi történik is, tartsuk meg a hitet, reménységet és szeretetet. A többit pedig bízunk az Úrra; ő tudja, hogy mit cselekszik. Hit, remény és szeretet nélkül nem lehet szembe menni a viharral, amely felkelt a földön, de aki ebben a viharban is megtartja tiszta és erős hitét, aki nem veszíti el a reménységét és nem oltja meg magában, sőt ápolja az igaz szeretetet, attól senki el nem veszi az életnek koronáját, Isten megtartó kegyelmét, az életet, amelyik lehet, hogy itt a viharban kettévágódik, de az örökkévalóságban újra kigyúl.

Tartsd meg a hitet. A hitet abban, hogy a világot jó és rossz napokban egyaránt csakis az Isten kormányozza. És ő nem ötletek szerint, hanem biztos céllal és biztos célra viszi ezt a világot. Tartsd meg a hitet és ismerd el, hogy ő az Úr s az ő akarata előtt nincs semmi akadály. Tartsd meg a hitet, és bízzál az ő gondviselő kegyelmében. Tartsd meg a hitet, nézz a Megváltód töviskoronás, szenvedő fejére, és ne feledd el, hogyha őt érettéd mérhetetlen szenvedésre adta az Úr, az ő szenvedéseivel minden szenvedésben meggyógyít téged. Tartsd meg a hitet, és örülj annak, hogy Krisztus legyőzte a két legnagyobb ellenséget: a bűnt és a halált, s akármilyen háborús is a világ, neked, a benne

hívó gyermekének ő már örök békét adott. Tartsd meg a hitet, és ne kételkedj abban, hogy a vigasztaló Szentlélek téged is erősíteni fog, ha majd nagyon éget az ítélet tüze.

És tartsd meg a reménységet. A reménységet abban, hogy ennek a világnak egyetlen célja van: Isten országa. És a végső cél pedig annál közelebb van, minél nagyobb a világban a háborúság. Soha el ne veszítsd a szemed elől ezt az országot, amely egyedül kerül ki győzelmesen minden földi harcból, s amelynek a valósága annál fényesebb, minél inkább ellene élnek és ellene törnek az emberek. Ennek a reménységnek tüze minden sötétségen átviláglik, ennek a fénye minden mélységbe aláhull, ennek a reménységnek annál nagyobb az ereje, minél gyengébb vagy te. Ezt a reménységet minden helyen és minden körülmények között lehet és kell táplálni, mert ez a reménység a tűzpróbát kiállt, oroszlánok ketrecébe zárt keresztyéneket mosolygó hőökké, Isten büszke és boldog gyermekeivé tette.

És tartsd meg a szeretetet. Ó, mikor kell jobban szeretnünk egymást, mint a nyomorúság idején! Mikor kell az igaz szeretetben egymás terhét hordoznunk, egymás baján segítenünk, ha nem most! Tartsátok meg a szeretetet, atyámfiai. Családokban, munkahelyeteken, egymással való érintkezéseitekben, mert ez a szeretet megtart titeket. Ha ti is a gyűlölet csahosai lesztek, ha ti is megtagadjátok az egymás iránti szeretetet, még szörnyűbbek lesznek a napok, amelyek ránk jönnek, de ha a szeretet valóban ott él a szívünkben és ott él minden családban, azzal szolgálunk egymásnak itt a gyülekezetben, akkor akármilyen nyomorúságok szakadnak is reánk, sikeresen tudunk azokkal szembenézni.

Amikor súlyos megpróbáltatások jönnek reátok, engedjétek mindent veszni, de a hithez, reménységhez és szeretethez törhetetlenül ragaszkodjatok, tartsátok meg ezeket a kincseket, mert ezek megtartanak titeket.

Abban nem kételkedem, hogy van bennetek hit, van bennetek reménység és van bennetek szeretet. Hogy éppen a ti hitetekre, reménységetekre és szeretetetekre vonatkozik az Ige szava: Tartsd meg, ami nálad vagy. Azt a kicsi pislákoló hitet, azt a gyenge reményt, azt a parányi igaz szeretetet tartsátok meg, amit már megkaptatok Istentől. Most, amikor megmutatta Isten, hogy milyen óriási jelentősége van ennek a három ajándéknak, most emeljétek fel ezeket a kincseket onnan, ahová elrejtettétek, most vegyétek különös gondozás alá, mert most lesz ezekre igazán szükségetek.

Ne féljétek férfiasan és bátran leszámolni eddigi életetekkel, merjétek az életet bátran újrakezdeni: új hittel, új reménységgel, új szeretettel. Hiszen az Isten azért hozza a nyomorúságot, hogy annak súlya alatt magához térítsen, rávezessen a hitben, reménységben és szeretetben való új életre. Ha mindenképpen ki kell állanotok a próbát, miért legyen az terméketlen és halált hozó, ha ugyanakkor új élet támadhat annak nyomában.

Amikor Isten Igéje még sötétebbé teszi a világ felett dúló ítéletet, s az ítélet sötét háttére elé odaállítja a megtartó Isten ígérését, új életre hívó, sürgető parancs is hangzik felénk: Tartsd meg, ami nálad vagy.

Tartsátok meg azt, ami nálatok van a hitből, a reménységből és a szeretetből, növekedjétek ebben a háromban, hogy senki el ne vegye a ti koronátokat, Istenben való igaz életeteket. Ámen.

Az igaz és a bálványok

Alapige: 1János 5,20–21

Bibliailvasás: János 14,6–21

„Tudjuk” – ezzel kezdődik az Ige. Mit tudunk? Sokat. Amit megtapasztaltunk és megtanultunk. A tudás megszerzésére szolgál maga az élet. Külön ezt munkálja a tanítás. A felfedezések, a gondolkodás állandóan bővítik. Tájékozódásunkhoz és munkánkhoz tudásra van szükség. Becsüljük meg és gyarapodjunk benne. Azonban ezzel a tudással mégis sötétségben maradunk, mert nem segít megértenünk sorsunkat és belátni az igazi jövőndőbe. Semmiféle okosság, iskolai, főiskolai tanítás nem képes ezt megadni. S akkor mondhatjuk-e, hogy tudjuk? Vagy tudatlanságban kell meghalunk? Nem! A mai Ige segít a valódi tudás megszerzésére is, hogy mondhassuk: „de tudjuk azt is”. János apostol ajkán hangzott el ez az Ige, az ő bizonyágtételét is jelentette. Úgy tartja a hagyomány, hogy nagyon hosszú életet, száz évet ért meg és ezt a levelét, benne az Igét, öreg korában írta meg a hívők erősítésére, akiket tévtanítások hitetése kísértett meg. Kimondotta, amit tudott és teljes meggyőződéssel vallott. Levelé elején olvassuk: „Amit hallottunk és láttunk, hirdetjük néktek” (1,3).

1. „Tudjuk azt is, hogy Isten Fia eljött.” Aki nem volt itt, mert máshol van az ország, alászállott a világba, itt járt, végbevitte megváltásunkat, és istensége szerint állandóan velünk van. Ő adott nekünk értelmet, felfogóképességet arra, „hogy megismerjük az igazat”, az igazit, valóságost, azaz Istent. Megismerni Istent, lehetséges-e? A minden embernek adott megismerési képesség, tudás nem elegendő hozzá. Számoljunk le azzal a feltételezéssel, hogy az ember eszének segítségével megismerheti Istent. Egyszerűen alkalmatlan rá. Néhány évvel ezelőtt szerettük volna elérni, hogy a mi épületünkben is foghassuk a külföldi TV-t, különböző megoldásokról hallottunk, olyan szerelésről, mely lehetővé teszi vágyunkat. Aztán egy kimondottan ezen a területen dolgozó mérnökkel, városunkat jól ismerő emberrel beszéltem a kérdésről. Tőle hallottam meg, hogy ne kíséreltezzünk és feleslegesen ne költsékezzünk, a jelenlegi körülmények között még nem lehet eredményt elérni, mert „árnyékban lakunk”. A Kismezői domb eltakar az érkező hullámok elől. Árnyékban vagyunk mindnyájan mi emberek, a halál árnyékának völgyében, helyzetünkön nem változtathatunk, Isten megismerésére nem juthatunk el. És ez mégis lehetővé vált, megtörtént a hihetetlen, Isten maga jött el hozzánk Jézus Krisztusban és adja a képességet, a szerelést az ő megismerésére. Az következett be, amiért Keresztelő János apja, Zakariás hálálkodott: „Áldott az Úr, Izrael Istene, hogy meglátogatta és megváltotta az ő népét” (Lk 1,68). Tehát, emberek! – meg lehet ismerni az igazat, a valóságos Istent – Jézus Krisztus által. Csak általa, nélküle nem. Minden más erre törekedés, vergődés csupán képzelődésre vezet, pogányság.

2. Kicsoda Isten, mi az akarata, ezt olyan módon ismerjük meg, hogy „mi az igazban, az ő Fiában, Jézus Krisztusban vagyunk”. Nem csupán tudunk róla, hallunk tanításairól, emlegetjük nevét, hanem benne vagyunk. Ezt munkálja, erre hív, hogy életünknek alapja, területe benne legyen. Amíg csak kívülről nézünk rá, addig talán tisztelői, csodálói vagyunk, de életfolytatásunk marad a régi, a bűn és halál árnyékához kötött. Benne élve világosodik meg a nagy titok, és erősödik ismerete, mert így válunk egyre teljesebben az övéivé. Ezért prédikáltatja az evangéliumot egyháza által. Nem mást, mint az evangéliumot. Következésképpen úgy egyház az egyház, igehirdetés az igehirdetés, hogy őt szolgálja. Mert amint Pál apostol vallja: „Ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgálja nem volnék” (Gal 1,10). Sokféle tanítás csábít arra, hogy embereknek tetszédjünk, de ha követjük, úgy nem vagyunk Krisztusé. Vannak bölcsnek tűnő, itt Jé-

zus Krisztust emlegető tudások, azonban nem Krisztusban élve hangzanak, megtévesztenek és zsákutcába visznek. Nemrég egy mostanában elhunyt írónak a színdarabját láthattuk három folytatásban, a Protestánsokat. Okosan fejtegeti benne a gondolkodás szabadságát, mely mintha a hittel volna azonos, holott csak egy szép eszme szerinte. Nem is felel meg jelentésének a cím, mert a protestáns szónak valódi értelme nem a tiltakozás, hanem a latin pro és testál szerint valamiért kiállani. A darabban szereplő fogoly franciák hitükért állottak ki és vállalták az üldözést, halált, s volt erejük hozzá, mert velük, mellettük állott Jézus Krisztus. Nem egy eszme, hanem az Úr. Mi benne hiszünk, őbenne igyekszünk élni, hogy hordozzon, erősítsen, megtartsa. Hit által valósul meg a benne lakozás. Mindent megad nekünk – hit által. De ez sem belőlünk ered, mert Isten ajándéka. Megint visszakanyarodunk akarathoz, mely a hit érdekében, a benne élés érdekében evangéliumát hirdetteti. Ugyanis állandóan mondja, nekünk szólanunk kell, hogy „a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által... Mi módon hívják segítségül azt, akiben nem hisznek, mi módon hisznek abban, aki felől nem hallottak, mi módon hallanának pedig prédikáló nélkül?” (Róm 10,14) Jézus Krisztus ígéri és megcselekszi, hogy mi ne magunkban, ne csupán egy népben, egyáltalán ne ennek a látható világnak egy folyamatában, hanem benne legyünk. Ezzel viszi végbe megtartásunkat. Viharok idején mi az egyetlen biztonságos házban, az üldöztetésekkel szemben az ő oltalmában élünk. Annyi minden tör uralomra nálunk, de mi az igazban, Jézus Krisztusban vagyunk, ő mindenek fölött van, emberek, vezetők, népek, minden csak teremtmény, ezek a lábai alá vettek.

3. Jézus Krisztus az igaz Isten. Kicsoda Jézus Krisztus? Benne „velünk az Isten”, de ő mondta: „Én és az Atya egy vagyunk” (Jn 10,30). Vannak tények, melyeket hiába boncolgatunk, hogy emberi értelemmel felfoghassuk, mert nem sikerül. Jézus Krisztus az igaz Isten. De a Szentlélekről is ezt halljuk. „Az Úr pedig Lélek” (2Kor 3,17). Jézus kimondta a Jákób kútjánál: „Isten Lélek” (Jn 4,24). Értjük-e ezt? Ne a saját értelmünk legyen a mérték, az képtelen Isten lényének, dicsőségének felmérésére. Énekelni szoktuk: „Ki kételkedőn boncolja őt, annak választ nem ad, De a hívő előtt az Úr megfejti önmagát.” Fogadjuk el a hitből fakadt tételt: Isten így jelentette ki magát: Jézus Krisztusban jött el a földre, és Szentleke szerint van velünk. Mikor Jézus Krisztusra nézünk, akkor Istenre nézünk, Jézus Krisztusban Istenben vagyunk, mozgunk és élünk.

Igen, élünk. Mert Jézus Krisztus „az igaz Isten és az örök élet”. Azért jött, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Olyan, mint az övé: tiszta, szeretetben folyó, vele tartó. Jézus visszahozta ezt az életet, és azt akarja, hogy a miénk legyen. Már a földön elkezdődjék. A hívő ember boldogan tapasztalja ennek a másságát, a testtől született és büntől megnyomorított élethez viszonyítva. „Érzem, hogy az örök élet Már e földön az enyém lett” (44. ének). Ebben szüntelenül növekedik. És nem ér véget. Mi gyakran, ilyen őszi időben különösen, hajlandók vagyunk a búsulásra. Látjuk az elmúlást és benne a jelzést a magunk elmúlására. Aszerint, hogy milyen a Krisztushoz tartozásunk, van ránk hatással az elmúlás s jár vele félelem a haláltól. Minden értékét veszíti. Pénteken telefonon jelentkezett az egyik gyermekünk, hírt adott magáról és családjáról. Aztán közölte, hogy a hozzá lélekben nagyon közel álló rokona, még fiatal aszszony – a halálán van. A nyáron fedezték fel nála a rákot. Hívó, szolgálókész élet, aki annyit küzdött övéiért, távozóban van, még el nem rendezett két gyermekét és iszákos férjét kell itthagynia. Hát nem rettenetes, hogy ő megy el? Sírva kérdezte leányunk. Nem látjuk Isten döntésének jelentését. Pedig megvan, és egyszer megvilágosodik számunkra, a még hátramaradtak számára. De addig nehéz elfogadni a változhatatlant és nehéz vigasztalást találni. Van vigasztalás? Egyáltalán a halállal szemben van-e olyan támasz, mely megőrzi az összeroppanástól? Van! Jézus Krisztusnál. Tőle megtudjuk, hogy Isten nem erre a földi életre teremtett, ez csak előkészület az örök életre, mely készen van

számunkra ónála. Szól az Igéje: „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, Jézus Krisztust” (Jn 17,3). Maradjunk Jézusban a halállal szemben, szeretneink halálakor így nézzünk utánuk s a magunk elmúlását abban a hitben értsük, hogy „mi tudjuk, hogy átalmentünk a halálból az életbe” (1Jn 3,14).

És mert ezt tudjuk, következik a figyelmeztetés: „Fiacskáim, oltalmazzatok meg magatokat a bálványoktól.” Bálvány az, amit Isten helyett mint istent imádunk. A természetben mutatkozó erők, az Isten helyébe tülekedő teremtmények, magukat megtartónak állító javak. Ahol nem ismerik Istent, ott bálványokat imádnak. De ezek a hívőket is megtántorítanak, kérkednek és csábítanak, hogy előttük hajtsunk térdet. Volt idő, amikor az emberi ész imádták. Mindegyre visszatér, megerősödik az ételek imádása. Egyik reggeli adásban beszélgetést hallhattunk valaki híres gazdasszonnyal. Az jelentette ki: mi imádunk enni, s minduntalan isteninek nevezett egy-egy ételt. – Már az apostol írt az ilyen bálványimádról, „kiknek istenük az ő hasuk” (Fil 3,19). Végeredményben mindazok, akik „mindig a földiekkel törődnek”. – Fiacskáim, akiket szeretek, akiknek igazán javát akarom, „oltalmaztatok meg magatokat a bálványoktól”. Krisztus mellett lelepleződnek ezek, felismerjük, tehát óvakodjunk tőlük, utasítsuk el csábításukat. Hogyan, van-e erőnk hozzá? Hát ahogy hallottuk: Jézus Krisztusban, az ő segítségét kérve és elfogadva. Mikor annyi áldozatot szednek a bálványok és sokan meginognak, mi vigyázzunk, tartsunk ki az Úr mellett.

Megtehetjük, mert „tudjuk azt is, hogy Isten Fia eljött és értelmet adott nekünk arra, hogy megismerjük az igazat, és hogy mi az igazban, az ő Fiában vagyunk. Ez az igaz Isten és az örök élet”. Vele már nem árnyékban, hanem világosságban járunk, élünk az örök élet teljességébe vezető úton. Ámen.

Nagy József

Külön – nélküle; együtt – vele

Alapige: 1Mózes 43,1–2.15.31–32

Bibliaolvasás: 1Mózes 41,47–49a.53; 42,1–2.6–8

Ha csak halljuk ezt a sok ezer esztendő történetét, anélkül hogy mögé néznénk, megelevenedik gyermekkorunk sok kedves hittanórai emléke Józsefről, az „álmlátóról”, arról, hogy irigykedő testvérei eladják rabszolga-kereskedőknek, arról, hogy Egyiptomban ő lesz a fáraó teljhatalmú kormányzója, mert megfejtí a fáraó álmát. Látjuk, amint hét kövér tehén előjön, majd a nyomukban jövő hét sovány tehén felfalja őket és mégis soványak maradnak – és ime, itt vagyunk az Igénkben hangzó történetnél, amelyben József, aki felismeri a gabonáért hozzá jövő bátyjait, a rosszat jóval fizeti: gabonát ad nekik, még pénzüket is, amivel fizettek, visszatéteti gabonászájkaikba.

Ez a történet azonban nem csak erről szól. Sok tanítása közül hallgassunk meg most néhányat mint Istennek ma hozzánk szóló üzenetét.

1. Az első, amit meg kell tanulnunk, az, hogy nincs mindig bőség. Isten sokszor szükséggel próbálja meg életünket, és ezzel arra figyelmeztet, hogy a legfejlettebb emberi termelési technika esetében is minden tőle függ, mert tőle függ „az eső és aszály”, ahogy konfirmációi Káténkban tanultuk. Sokszor kerül a lelkünk is éhségbe, amikor semmiféle emberi tudomány, álpótlék sem helyettesítheti az Istenbe vetett hitet és az Isten nagy lelki ajándékát, az ő mennyei kenyerét és italát, amit az ember nem birtokol. Ezt ajándékba kapja Istentől.

2. De kérünk kell tőle. Ez Igénknek a második tanítása. Alá kell mennünk, mint itt a Jákób fiai. Meg kell aláznunk magunkat a felséges Isten előtt; arcra kell hullanunk előtte, amint tették a József testvérei, amikor kenyérért mentek Egyiptomba. Milyen nehéz

megalázkodni még Isten előtt is. Ez azt jelenti, hogy feladjuk kezdeményező önállóságunkat és önálló kezdeményezésünket. Minden istentisztelet ilyen „lemeretellel” kezdődik. Mi nem azonos szinten tárgyalunk Istennel az istentiszteleten, hanem megalázzuk magunkat! Enélkül az istentisztelet, még a legszebb liturgiai keretben is, hiábavaló. Itt a bűneiben megalázkodó ember jön alá az Isten szent színe elé. Az imádság elsősorban nem felfelé való szárnyalás, hanem alászállás a bűnbánat mélységeibe. Ebből „a nagy mélységből szüntelen hozzád kiáltunk, Istenem”; a bűn e mélységére, a bűnbánat alázatára utal itt Igénkben ez az Egyiptomba való „alámeretel”.

3. A kormányzó József előtt leboruló Jákób-fiak nem ismerték fel öccsüket, akit rabszolgaként adtak el egyiptomi rabszolga-kereskedőknek. De József felismerte őket. Igénknek ez a harmadik utalása Jézus Krisztusra. Hogyne emlékeznénk valamennyien a sikertelen éjszakai halászatra! János írja le, hogy az üres hálóval, egész éjszakai hiábavaló fáradozás után, szomorúan eveznek a partra. Jézus feltámadása után ott van a parton, „a tanítványok azonban nem ismerték fel őt” (Jn 21,4). De Jézus felismerte őket: „Fiaim!” – szólítja meg őket. Itt megteltek az üres zsákok, ott megtelt és szakadozott a háló a halak sokaságától, amikor oda vetették a tanítványok a hálót, ahová Jézus irányította azt. A mi szívünk üres zsákja, lelkünk üres hálója, ami „telítve van” egy csomó limlommal, hiábavalósággal, íme: Isten lelki ajándékaival, hittel, szeretettel, reménység-gel telítődik, amikor Isten meglátja a mi reászorultságunkat. Isten olyannak lát, úgy ismer, amilyenek valóban vagyunk. Előtte nincs miért alakoskodnunk, a kegyesség álarcát hordoznunk, ő olyannak ismer minket, amilyenek vagyunk, és ez – akármilyen különösen hangozzék is –, ez a mi szabadulásunk! Mert amikor Isten ilyen valóságosan látja reménytelen, a magunk erejéből kimenekedésre képtelen életünket, segít rajtunk. Jézus ezt mondta: A betegeknek van szüksége orvosra. Azért jöttem, hogy a bűnösöket hívjam megtérésre (Lk 5,31–32).

4. Bűnünk, kísértésünk azonban olyan hatalmas, hogy Istenhez való odafordulásunk nem egyszer s mindenkorai és nem végleges. Nincs tökéletes ember, csak bűnös ember van! Ember, akit újra és újra fenyeget a lelki éhség, aki híjával van a lelki kenyérnek, és akinek ezt újból és újból kérnie kell Istentől. Igénknek ez a negyedik tanítása. Mondta Jákób a fiainak, amikor fogytán volt az eleség, amit hoztak Egyiptomból: Menjetek le ismét Egyiptomba! Ismét és ismét – szüntelenül kell kérnünk Istentől a bocsánatot, a kegyelmet, a lélek és a test mindennapi kenyerét. Mindennap újra, egész földi életünkön át. Mert minden, aminek örök értéke van, az az Istené. Múló kincseket nem érdemes gyűjteni. A mennyei kincseket azonban kérni kell Istentől.

5. Isten előtt a bűneit megvalló, hozzá ismét és ismét alázattal odaforduló emberben Jézus Krisztus felismeri testvérét, mint ahogy itt József is felismerte testvéreit. Azonnal kiadja a rendelkezést: „Vidd be ezeket az embereket a házamba!” Isten házában van az ember lakóhelye, csak Isten Fiának „nem volt hová fejét lehajtania”, nem volt neki helye a betlehemi vendégfogadó háznál. A karácsonyban földre jött Isten Fiát nem fogadta be az ember. Csak istállóban volt neki helye! Amikor erre szomorúan és bűnbánatban arra gondolunk, hogy mi is milyen sokszor zártuk be szívünk ajtaját előtte – még inkább tanuljuk meg Igénknek ebből az ötödik figyelmeztetéséből, hogy ha segítünk az arra reászorultakon, ha megnyitjuk ajtónkat és házunkat, főként szívünket előttük, akkor az utolsó ítélet napján magától az Úr Jézustól fogjuk hallani: ezekben a szegényekben és rászorultakban, akiket én küldtem hozzátok, engem fogadtatok be.

6. A történetnek van még egy tanítása. Ez a hatodik tanítás az, ami különösen bűnbánatra indít. Amikor József ünnepi asztalhoz ültette a testvéreit és meghívta erre az egyiptomi előkelőségeket is, azt a megdöbbentő tudósítást halljuk az Igéből, hogy Józsefnek külön, az egyiptomiaknak külön és a zsidóknak, azaz József testvéreinek is kü-

lön hozták az étkeket, külön foglaltak helyet az asztalnál. Ez a „külön” az emberiség történetének egyik legszomorúbb szava. Ebben az egy szóban benne van az ember története a paradicsomi bűneset óta. Külön! Az első ember külön akart lenni Istentől. Csak a maga érdekét nézve, külön akart lenni Kain, és megölte Ábelt. Ez a különlet teszi oly testvértelenné életünket, emiatt okozunk mi emberek egymásnak annyi szomorúságot, emiatt hozunk szégyent Isten szent nevére. Ez a külön azóta is ott uralkodik Egyiptom és Júda között, ott uralkodik az egymást gyűlölő emberek és népek között. Földhatatlanul, külön és tartósítva a szembefordulást.

Csak egyetlen asztal van, ahol ez a különlet és elkülönülés feloldódik: a Jézus Krisztusé. Az Úr asztala. Az Úr asztalánál nincs „zsidó és görög”, nincs „szolga és szabad”, itt megszűnik a nemzeti, faji, vallási, gazdasági, társadalmi különbség, mert ennél az asztalnál a szent Úr előtt csak bűnösök vannak. Az Úr Jézus Krisztus a vendéglátónk. Megtört teste és kiomló vére szünteti meg a különletet az irgalmas bocsánatban. Ámen.

Orbán János

A szabadítás öröme

Alapige: Ézsaiás 52,7–8

Bibliavetítés: Ézsaiás 40,1–11

Ézsaiás prófétát arra méltatta Isten, hogy kijelentésének hordozója legyen. Képessége arra, hogy megértse Istent, és ugyanakkor arra is, hogy megértse az emberekkel Isten elhatározásait. Így lehetett, így lett a kegyelem, megváltás és üdvösség hírnöke ő, aki a babiloni fogság prófétája volt, így volt képes arra, hogy ne csak azt a nyomorúságos helyzetet nézze, amelyben népe küszködött, hanem hogy beelásson abba a boldog állapotba, melyet választottai számára készített az Úr. Ebben a próféciában azonban nemcsak a babiloni fogságból való szabadításról van szó, hanem arról az egyetemes megváltásról is, amelyben Krisztus által részesíti Isten a benne hívőket.

A fogság prófétája lélekben otthon volt Jeruzsálemben, és kibontakozott előtte a szabadítás eseménye. Ha nem figyelünk jól az Igére, abba a tévedésbe eshetünk, hogy itt elsősorban a népnek a fogságból való hazatéréséről van szó. Pedig az elsődleges mondanivaló egészen más. A nép a maga bűnével kiűzte Istent a szent városból, Jeruzsálemből és a maga bálványimádásával még a templomból is, ahogy évszázadokkal később a názáretiek kiűzték Jézust a zsinagógájukból és le akarták taszítani arról a hegyről, amelyen városuk épült. Az Isten kiűzésének következménye lett a babiloni fogság.

Mi is nagyon sokszor zsörtölődünk a saját helyzetünk miatt, de vajon nem azért jutottunk-e olyan állapotba, mint amilyenbe jutottunk, mert kiűztük Istent az életünkéből, a családjunkból, a közösségi életünkéből, néha még a gyülekezetünkéből is?

Először Istennek kell visszatérnie Jeruzsálembé, hogy helyreállítsa a maga királyságát, hogy legyen kihez és legyen hová hazajöhetnek a nép. Amíg Isten vissza nem tér az életünkbe, a családjunkba, a gyülekezetünkbe, addig olyan kilátástalan küzdelem az életünk, mint a babiloni fogság.

Mit látott a próféta? Feltűnt a hegyen egy követ. Jeruzsálemet ugyanis hegyek veszik körül. A követ boldogan közeledett a város felé, és attól, amit mondott, egyszerre felvidult minden. Még az örömmondónak a lábai is szépnek tünnek, mert ahogy közeledett, úgy telt meg gyönyörűséggel a próféta lelke attól, amit a követ mondott, hiszen ez egy új életlehetőség kibontakozását jelentette a választott nép számára. Az, hogy a hegyeken tűnt fel, azt jelenti, hogy felülről, Istentől jön a megoldás a nép számára. Ahogy a zsoltáros is mondja: Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem” (Zsolt 121,1).

Te is tanulj meg felfele, Istenre nézni és tőle várni életed megoldását. Neked, az új szövetség népének a Golgota hegyére kell feltekintened, mert számodra onnan jön segítség.

Három dolgot emel ki alapigénk a mennyei követ üzenetéből.

1. Először békességet hirdet. Ez a békesség nem valamilyen békekötés következtében előállott úgynevezett béke népek vagy országok között. Az ilyen „békét” fegyverrel vagy nagyhatalmi szóval is rá lehet erőltetni egyes népekre vagy országokra. Ezek azonban békességet nem, legfeljebb hamu alatt parázsló hangulatokat eredményeznek. Az a békesség, amit a követ hirdet, az igazi, egyetlen békesség, az Isten megbocsátó kegyelméből fakadó új élet. Isten neked is felkínálja az ő békességét. Elfogadhatod. Ha igen, megváltozik az életed: békességed lesz Istennel, aminek következtében megváltozol te magad is, de megváltozik az embertársaidhoz való viszonyod is. Miért van ma is annyi háborúság a világban, a gyülekezetben, a családban, sőt sokszor benned is? Mert nem Isten megbocsátásából élünk. Az Ige pedig azt mondja, a követ azt hirdeti: lehet Isten szerint is.

2. Másodszor a követ jót mond. Mi lehet ez a jó? Amikor a gazdag ember elment Jézushoz és így szólította meg: „Jó Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerhessem?” – Jézus megkérdezte tőle: „Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó, csak egy, az Isten” (Mk 10,17–18). Tehát ha egyedül Isten jó, akkor a jót mondás Istentől való beszéd. De aki meghallja és szívébe fogadja, abból magából is felfakad a bizonyrágtétel: „Soká nem ismertem szereteted, hogy te a bűnöst tisztává teszed. Most látom, csak te vagy az üdvadó.” Isten tehát az ő Igéje által neked is felkínálja a legfőbb jót: az üdvösséget.

3. Ez maga a szabadulás. Ezért a követ szabadulást hirdet. De milyen szabadulást? Nem csupán a babiloni fogságból valót, hanem azt az igazit mindnyájunk számára, amiért így adhatunk hálát: „Mikor hevertem bűnben, megkötözve, felém kinyújtád irgalmas kezéd. Örömkönnnyekkel, térdre hullva áldom Te idvezítő nagy szerelmedet.”

Ezt az isteni békességet, jót és szabadulást ismerték fel Jézusban azok, akik az első virágvasárnap így köszöntötték őt: „áldott a király, ki jó az Úrnak nevében” (Lk 19,38). Itt és így tetőződött be a prófécia: uralkodik a te Istened.

A babiloni fogság népével kellett megértetnie a prófétának, hogy csak Isten uralkodása teszi lehetővé a lelki felszabadulás után a fogságból való szabadulást is, mert: „Ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság” (2Kor 3,17).

A próféta megértette, tovább is adta: a visszatérő Istenről van szó. Tudjatok Istennek örülni! Mit ér Jeruzsálem az Úr nélkül? Mit ér a Sion hegye Isten nélkül? Tanuljuk meg ebből mi is, hogy mit ér a templom Jézus nélkül. Mit ér az egyház Isten nélkül. De ha ő visszatér a Sionra, az egyházba, akkor lehet ujjongani. Ezért hangzik a biztatás: „Magas hegyre menj fel, örömmondó Sion! emeld föl szódat magasan, örömmondó Jeruzsálem, emeld föl, ne félj! mondjad Júda városainak: Ímhol Istenetek! Ímé, az Úr Isten jó hatalommal, és karja uralkodik! Ímé, jutalma vele jó és megfizetése öelötte” (Ézs 40,9–10).

Isten pedig összegyűjti, vissza-haza hozza az övéit a Sionra. Ezért mondja: Halld örüllóidat! felemelik szavukat, ujjonganak egyetemben, mert szemtől szembe látják, hogy mint hozza vissza Siont az Úr. Így adott, így ad lehetőséget nektek is Isten, hogy örüllóitok – annyi hallgatásra kényszerítés után – felemelhessék szavukat, hogy hirdessék a tiszta evangéliumot: Jézus itt van a templomban, Isten itt van a gyülekezetben, és várja, ide várja népét. Titeket is! „Térj magadhoz, drága Sion, van még néked Istened, ki Atyádként felkaroljon, s szívét ossza meg veled!”

Aztán megtörtént a fogságból való hazaindulás. „Mikor visszahozta az Úr Sionnak foglyait, olyanok voltunk, mint az álmodók. Akkor megtelt a szánk nevetéssel, nyelvünk

vigadozással” (Zsolt 126,1–2). A próféta szinte szemeivel látta: jönnek, jönnek, jönnek! Egyik a másik után. Egyesek talán már csak vonszolják magukat, de még a romokhoz is „haza” vágnak. Hogy elszakították őket a szent helytől, s most itt a lehetőség: helyreállítani az istentiszteletet, az egész elrontott életet!

Hogy milyen is egy ilyen fogságból való visszatérés, azt a mi nemzedékünk saját szemével látta vagy személyesen élte át. Még mindig nagyon elevenen él bennünk. A második világháború után ugyanis jöttek, jöttek, jöttek éveken át. Torzonborz, lerongyolódott, a felismerhetetlenségig tönkrement, elcsigázott alakok. Hány és hány ajkon hangzott el a rémült és mégis boldog felkiáltás, amikor felismerték egymást férj és feleség, szülő és gyermek, testvér és jóbarát, szomszéd és rokon. Egymás nyakába borultak, akik évekig nem látták egymást, és a kínban megcserzett arcokon alápergett a könny: ismét itthon lehettek, az övéik között.

Egy fogságból hazatért atyámfia mondta volt el nekem, hogy amikor behívták, egy 3–4 év körüli kisfiút hagyott itthon. Miután elfogták, négy évet töltött hadifogságban. Majdnem öt év után került haza. Amikor szakállasan, rongyosan, piszkosan belépett az udvarba, s odaszaladt, hogy megölelje évek óta nem látott kisfiát, az rémülten taszította el magától: „Maga nem az én édesapám!”

Az Igében sokkal többről van szó. A bűn fogságából szabadult ember találkozhat Istennel, de Isten nem taszítja el a bűn fogságában teljesen eltorzult, rút, szennyes embert, hanem elébe fut, mint a példázatbeli atya hazatérő tékozló fiának. És Isten magához öleli a bűn fogságából szabadult embert a megfeszített Krisztusban. Azt az embert, téged, engem, valamennyiünket, akiknek még a megfeszített Krisztusban sem volt ábrázata kívánatos, hanem utált és megvetett. De Isten azt mondja: hozzátok elő a legszebb ruhát, húzzatok gyűrűt az ujjára, sarut a lábára! És mi boldogan felujjongunk: Isten visszahozta Siont. Az Atya a Krisztusért szívére ölelt. Olyan jó a szent Sionban, az anyaszentegyházban, a gyülekezetben az ő szívében megpihenni!

Cselekedje Szentlélek Isten, hogy mint Istennel megbékültek, a bűn rabságából kiszabadítottak, együtt tudjunk örvendezni a Krisztus közösségében! Ámen.

Vasárnap délutáni prédikációk

Boross Géza
Budapest, Magyarország

Hogy megtérésre segítsen

Alapige: Jelenések 3,19–20

A Biblia tudósai szerint a Jelenések könyvének ez az Igéje az ősegyház úrvacsorai liturgiájának egyik állandó része volt. Amiképpen a mi mai istentiszteleteinken minden alkalommal felhangzik az apostoli köszöntés (salve): „Kegyelem néktek és béke...” vagy a Miatyánk, ugyanúgy hangzott fel az első keresztyének összejövetelein, ami úrvacsorai istentisztelet volt, a felolvasott Ige: „Ímé, az ajtó előtt állok és zörgetek.”

Úgy gondolom, nem szorul sok magyarázatra, miért olyan nagy jelentőségű ez a liturgiátörténeti adalék. Hiszen bizonyára nem véletlenül idézték keresztyén eleink ezt az Igét. Bizonyára nem csak színezní, gazdagítani akarták liturgiájukat. Sokkal inkább megsejtettek valamit abból a titokból, abból a misztériumból, amit az úrvacsora kiábrázol. Az úrvacsora nemcsak emlékeztetni akar arra, amit egykor, a múltban tett értünk az Úr, hanem azt is meg akarja mondani, hogy ma mit tesz. Íme, az ajtó előtt áll és zörget. Azaz lefordítva a képes beszédet: Megtérésre szólítja az Úr a maga hívő népét, a gyülekezetet. Jertek, halljuk meg ma az úrvacsora megtérésre hívő szavát!

I.

Először is azt vegyük észre, hogy mi a meglepő ebben az Igében. Azt hiszem, világos. Az, hogy Jézus Krisztus itt nem a pogányokat, a vámszedőket, a parázna nőket hívja megtérésre, hanem a maga hívő népét, a laodiceabeli gyülekezetet. De hát miért kell egy „gyülekezetet” megtérésre hívni? Íme, azért, mert amint azt a laodiceabeli gyülekezet példája is mutatja, minden gyülekezetnek van egy nagy kísértése: Jézus Krisztus kirekesztése a gyülekezetből! „Mi azt mondjuk, hogy a miénk vagy. Te vagy a »név«, a »jel«, s közben te vagy az, akit várni kell”. Laodiceában ezt úgy mondták vagy inkább gondolták, hogy „sem mire nincs szükségünk”. Természetesen nem a földi dolgokat illetően, hanem a hit dolgában. Valahogy így: Mi már ismerjük az evangéliumot, tudjuk, ki a Krisztus, ki a Szentlélek, mi az üdvösség. Nekünk most már semmi különösebb szükségünk nincs. Krisztus akarva, nem akarva „kívülre” került a gyülekezetben.

De hát hogyan jutott ide ez a gyülekezet? Bármilyen furcsán hangzik is, a nagy anyagi jóléte miatt. Ismeretes a történelemből, milyen nagy forgalmú város volt Laodicea. A gyógyszergyárában messze földön híres szemkenőcsöt készítettek. Csak úgy áradtak ide a betegek ezért a jó orvosságért. A város lakói magas életszínvonalon éltek. És az életszínvonal emelkedettsége hitbeli magabiztosságot adott a keresztyéneknek. Nem furcsa ez? Az anyagi jólétnek ilyen kísértései lehetnek? Úgy látszik. Mert ez ma is pontosan így van. Ma a legtöbb embernek, ahogyan itt felénk, Budapest e régi nyomorgyedében mondják: „Azért megvan a kis leves.” És méghozzá milyen leves! Tehát: vallási közönyben élünk.

De – s ez az igazán meglepő – ezt a gyülekezetet Jézus Krisztus szereti. Előbb ugyan keményen azt mondja neki: „kivetlek téged az én számból”. De azután így szól: „Akiket én szeretek, megfeddem és megfenyíttem.” Tehát azért hívja megtérésre, mert szereti. Azért feddi meg, mert szereti. Azért beszél vele keményen. Azért tart eléje tükröt. Azért engedi bele a nagy testi-lelki jólét közepette is a próbákba, mert szereti. Mert a maga gyülekezetének tekinti most is. Ebben az állapotban is. Az Úr az úrvacsora által is meg-

térésre hív. Nem azért teszi ezt, mert elhidegült tőlük, hanem azért, mert szeret s tudja, hogy nem neki kell hozzánk térnie, hanem nekünk kell hozzá. Éspedig azért, mert mi vagyunk azok, akik minduntalan elhagyjuk őt. Elfelejtjük őt. Megfáradunk benne.

II.

Igen, de miben áll a megtérés? Mert ugyebár a megtérés fogalma a köztudatban úgy él, mint megtérés Krisztushoz. A megtérés az, amit a tékozló fiú csinált, amikor 180 fokos fordulattal elindult hazafelé az atyai házba. S valóban, a megtérés lényege ez. Belső megváltozás, ami külső változásokkal jár. Klasszikus példa erre Augustinus esete. Mint mondják, a nagy püspök jóval megtérése után egyszer találkozott azzal a nővel, akivel megtérése előtt afféle vadházasságban, élettársi kapcsolatban élt. A nő nem engedte elmenni maga mellett. Megragadta a püspök karját, mondván: Augustinus, nem ismeresz meg? Én vagyok! Mire a püspök ennyit felelt csendesen: Igen, te te vagy. De én nem én vagyok! – Hasonlóképpen beszél Pál apostol: „Élek pedig többé nem én, hanem él énbennem a Krisztus...” Íme, ez a megtérés!

Csak hogy itt most Laodiceában nem ilyen megtérésről van szó. Egyszerűbbről. Arról, hogy „légy buzgóság”, azaz légy buzgóságosabb egyháztag! Ez legyen a fontos! Térjetek meg laodiceabeli keresztyének az úrvacsorázó gyülekezetbe. Ezt üzeni a törökőri reformátusoknak is, akik kedves emberek, rendes emberek, de a gyülekezetet messzi ívben elkerülik. Jézus azt üzeni – s kérlek, ezt vigyétek szét Törökőrön –, hogy megtérni itt Törökőrön azt jelenti, hogy visszatérni a karrier, az autó és még ki tudja mi miatt elhagyott gyülekezetbe, ide, ebbe a kis imaházba, azon belül is ide, a szentek szentjébe, az úrvacsorázó gyülekezetbe. Nézzétek, milyen komoly intés ez a csak „fizető” reformátusoknak! Akik fizetnek ugyan egyházfenntartói „járulékot”, de maguk nem „járnak” a templomba. Nézzétek, milyen komoly figyelmeztetés ez a szekták felé hajló reformátusoknak, akik bezárkóznak kis magánházakba és ott összebújva várják a Krisztus érkezését. Krisztus üzenete nekik ez: „Sajnálom. Én a törökőri református templomban vagyok található!” S nézzétek, milyen vigasztalás ez nekünk, Krisztus Urunk milyen sokra becüli ezt a maroknyi rendszeresen úrvacsorázó gyülekezetet. Nagyon jól teszed, hogy úrvacsorázol. Ez az a bizonyos „ajtónyitás”, amiről Igénk beszél. Néktek szól a drága ígéret: Bemegyek ahhoz és velem vacsorálok.

III.

Ez az ígéret a harmadik nagy meglepetés. Miről is van itt szó? Az úrvacsorának arról a már említett titkáról, hogy az úrvacsorában nem csak őt magát, a Krisztust vesszük magunkhoz, hanem ő maga van velünk. Miért kell ezt hangsúlyozni? Azért, hogy újra tegyük meg a felfedezést: Krisztus él. A halott Krisztus élő Krisztus. Itt és most az élő Krisztussal kerülök kapcsolatba. Az élő Krisztussal való találkozás viszont az emberi élet legnagyobb élménye. Ez az élet csúcsmélysége. Érdemes megjegyezni talán, hogy az eredeti görög szöveg nem jelen időt, hanem jövő időt használ: velem fogok vacsorálni és ő énvelem. Az írásmagyarázók azt állítják, hogy Jézus itt az úrvacsorázó gyülekezet jövődjét villantja fel. S valóban! Jézus itt arra a kérdésre felel: mi lesz velem holnap? Ha öreg leszek? Ha meghalok? Hiába éltem? Eltűnök egészen? Szó sincs róla – mondja az Úr –, „velem fogok vacsorálni és ő énvelem”.

Igen, de addig? Addig sem vagyok egyedül, mivel Jézusnak van egy ún. lelki jelenléte. Azaz Krisztus „reálprezenziája” nincs csak az úrvacsora szertartásához kötve. Az úrvacsora hirdeti, elpeccsételi, újra eszünkbe idézi, hogy „velem vándorol utunkon Jézus”. Velünk van otthon is, a mindennapi életünkben is. Segítségét kaphatok tőle a mun-

kához. A gyermekneveléshez. A gyógyuláshoz. A kísértővel szemben. Minden megváltozik belül, ha Krisztus bejön hozzám. Emlékezzünk, milyen változást hozott Zákeus életében. Először belül, aztán kívül! Egyszerre látni kezdjük a valóságot. Felnílik a szemünk. Felébred a jobbik énünk. Jertek azért, nyissuk ki az ajtót most is, hadd jöjjön be a dicsőség Királya! Kicsoda ez a dicsőség Királya? Jézus Krisztus az. Isten szent Fia. Fogadd be őt, s tapasztald meg általa, hogy „mégiscsak szép az élet”. Amen.

Boross Géza

Budapest, Magyarország

Hogy felkészítsen a Bárány menyegzőjére

Alapige: Jelenések 19,6-9

A mennyei Jelenések könyve lelkiképpen olyan, mint egy nagy, szent forgószínpad, melyen az üdvtörténet utolsó felvonásának drámai jelenetei váltják egymást. A patmoszi kőbányába deportált János evangélista előtt az utolsó idők titkai tárultak fel abból a célból, hogy a különböző földi kísértésekkel és bajokkal küzdő egyházak vigasztalásává legyen a látomás, milyen hegymok felé halad a küzdő és küszködő egyház a szenvedések völgyében.

A Jelenések könyvének ez a látomása ma azért olyan időszerű újra, mert íme, ismét itt vagyunk az Úr szent asztala körül. A modern bibliatudomány fényében mi már tudjuk, pontosabban újra tudjuk, hogy ez az Úr asztala ideleln a mennyei menyegző asztalának földi jelképe. Az úrasztala tehát nemcsak az üdvtörténeti múltra emlékeztet, hogyan halt meg és támadott fel értünk a mi Urunk Jézus Krisztus; és nemcsak az üdvtörténet jelen nagy evangéliumát hirdeti, hogy láthatatlanul ugyan, de mégis valóságosan van velünk a feltámadott Úr, hanem az úrasztal mindezek mellett előre is mutat. Azt mutatja meg, mi lesz velünk hívőkkel, hová megyünk, mi várakozik reánk. Íme az, amit János lát, a Bárány menyegzője.

Ennek a látomásnak a mai vasárnap az úrvacsora alkalmával még nagyobb jelentőséget ad az a tény, hogy advent első vasárnapja van. Tehát időben is közelebb vagyunk a Bárány menyegzőjéhez. Egyre közeledik az a boldog és dicsőséges pillanat, amikor végre mi is helyet foglalhatunk majd a menyegzői asztal mellett odafenn a mennyben. Jertek azért, ma figyelmezzünk erre a látomásra!

I.

Először is azért, mert Jánosnak ez a látomása: örömhír, evangélium! Azt is mondhatnám, hogy egyfajta sajátos bibliai értelmű „evangelizáció”, sőt vigasztaló bibliai lelkigondozás. Éspedig azért, mert:

Ennek az evangéliumnak az alaphangja egy „alleluja”. „Alleluja! Uralkodik a mi Istenünk, a Mindenható!” Maradhatunk-e szomorúak, levertek, reménytelenek, ha eljut újra a tudatunkig ez az örvendező szó? Nem azért lett-e rajtunk úrrá valami megnevezhetetlen, egészen sajátos szomorúság, mert úgy tűnik, hogy itt már nem ő uralkodik többé, hogy Krisztus uralkodásának napjai lejártak? Amiképpen a leszerelt amerikai elnököknek ki kell vonulniok a Fehér Házból, úgy költözött ki Isten is a világalalomból? Helyét nem vette-e át a tudomány, a technika, a számítógépek? Így tűnik ma a helyzet. Pedig ez csalóka látszat. Nem először van így a történelemben. János apostol kortársai is úgy látták Efézusban, Szmírnában, Filadelfiában. Ők is azt hitték: vége. De ekkor felhangzik, éspedig a legváratlanabb helyről, a patmoszi kőbányából a „halleluja”: Uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a Mindenható! Csak az ő uralmát nem mindenki látja. Ami-

képpen nem lehet látni a golfáramot, az elektromosságot mint olyant, a centrifugális és centripetális erőt, csak tapasztalni lehet, azt pedig nagyon is reálisan, ugyanúgy uralkodik az Úr, a mi Istenünk. Ő a „mindenható”, akinek semmi sem lehetetlen, sőt minden az ő céljait szolgálja. Íme, ez a mai Ige első örömmüzenete.

Igénk azonban nem marad meg ennél az általános evangéliumhirdetésnél, hanem konkretizálja is az evangéliumot. Felmutatja ugyanis, mit készít nekünk a mindenható Isten. Igénk egyetlen szóval felel, mondván: „menyegzőt”! Éspedig az ő Fiával, a Bárány Jézussal. „Hasonlatos a mennyeknek országa a királyhoz, aki az ő Fiának menyegzőt szerze” – mondotta maga az Úr Jézus is egyik példázatában még keresztalála előtt. S íme, János most meglátja szent elragadtatott látomásban ezt a menyegzőt. Hát Isten nem azt akarja, hogy az ő népe gyászoljon? Sírjon? Keseregjen? Ő örömet, boldogságot készít nekünk elő? Igen. De miért? Kiért? Ki miatt? Miért vagyunk, hogyan lehetünk mi kedvesek előtte? Halljátok az evangéliumot, a Bárány miatt. Aki önmagát adta az övéiért. Az eljegyzés ott történt a Golgota keresztjén. Ott, ahol elnémult mint juh az öt nyírók előtt. Ott, ahol „érettem, helyettem, miattam” szenvedett, s ahol azt ígérte nem csak a latornak, hanem rajta keresztül minden hozzá térő szívnek: „Bizony mondom néked, ma velem leszel a paradicsomban.” Nos, ez a „paradicsom” nyílik meg itt János előtt. Erre a menyegzőre gondolt maga az Úr Jézus is. Ide hivatalosnak lenni annyit jelent, mint boldognak lenni.

Igen, boldogok, mert – s ez az Ige harmadik örömmüzenete ezen a ponton – nem hivatalos mindenki! „Boldogok azok, akik a Bárány menyegzőjének vacsorájára hivatalosak” – mondja az Ige, s lehetetlen nem kihallani, hogy „nem mindenki” – hangsúlyozza a szöveg s érzékelteti egészen világosan, hogy vannak, akik nincsenek, és vannak, akik meg vannak híva a menyegzőre. Kik azok, akik meg vannak híva? Akik kiügyeskedték vagy netán kiérdemelték? Ő, nem! Ezek azok, akiket ő kiválasztott és egybegyűjtött magának a világ kezdetétől annak végéig, Szentlelke és Igéje által. Ők a „gyülekezet”! A lelki Izrael! Ezek a meghívottak. És miért boldogok? Azért, mert itt el fogunk felejteni minden bántást, megaláztatást, hátratételt, letaposást. Itt elégtételt kapunk mindenért. Boldogok, akik hivatalosak. Ez az Ige hatalmas vigasztalása.

II.

Valóban hivatalosak vagyunk-e? Mert éppen Jézus idézett példázatából tudjuk, hogy „sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak”. Nem fölösleges-e odafordulni a menyegző felé, amikor fennáll a lehetősége annak, hogy hivatalosnak hivatalosak vagyunk, de esetleg nem vagyunk választottak? Megeshet. Ámde azért a nagyobb valószínűség mégiscsak az, hogy mi azért vagyunk hivatalosak, mert választottak vagyunk. Igen, de honnan, miből lehet tudni azt, hogy ki a választott, s hogy mi a választottak kategóriájába esünk-e vagy sem?

Először is onnan, testvéreim, hogy mi módon reagálunk Jézus hívására. Erre a jól ismert hívogatóra: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltetek.” Ő ugyanis azt is megmondta világosan: „Senki sem jöhet énhozzám, hanem csak ha az én Atyámtól van megadva néki.” Ha tehát te vonzódasz az Úr Jézushoz, ha szereted őt, ha hiszel benne, akkor az nem tőled van. Ez felülről való ajándék. Ez a választottság jele. Először innen tudhatod, hogy ki vagy-e választva.

De van egy másik jele is a választottságnak, s ez a keresztség sákramentuma! Sajnos az ún. népegyházi gyakorlat népszokássá és névadássá fokozta le ezt a csodálatos szertartást. Ma nálunk Magyarországon egy keresztelő sörrel, borral, pezsgővel, kavargó, fojtogató cigarettafüsttel s a tánczene eksztázisával van összekötve. Eredetileg azonban nem így volt! A keresztség a Szentlélek kiadásával volt egybekötve (ApCsel 10). De

ennek ellenére, ma is, még a Szentlélektől megfosztott formájában is, a maga egyszerű református szertartásában is a keresztség azt hirdeti: „Ne félj, mert megváltottalak. Ne vedd hívtalak téged. Enyém vagy.”

A kiválasztottság harmadik biztos jele az úrvacsora utáni vágy. Ha alig várod, hogy úrvacsorázhassál! Ha úgy vagy vele, mint Kálvin, aki minden vasárnap ki szeretne volna osztani a szent jegyeket a genfi gyülekezetben. A genfi tanács ellenállása meghiúsította Kálvin tervét. A tanácsurak úgy találták, hogy elég évente hatszor. De testvéreim, elég ebédelni évente hatszor? Csak próbálja ki valaki, próbálja ki nyugodtan! Majd aztán nézze meg, hova jut. Ezt még a fakírok sem tudják megcsinálni. Vagy még furcsábbat kérdezek. Elég lélegzetet venni egy évben hatszor? Mert ha igen, akkor elég úrvacsorázni is! Nem szabad elfelejtenünk, hogy az első nemzedék még naponta sereglett egybe „a kenyér megtörésére” Vágyakozol-e az úrvacsora után? Ha igen, kiválasztott vagy.

Sőt még egy negyedik csalhatatlan jele is van a választottságnak, és pedig az, ha neked is van kereszted. Úgy, mint Jézusnak. Ő az egész világért hordozta. Te talán egy kis családért. A feleségedért. A férjedért. A vödért. Az unokádért. Mindegy, hogy kiért, ki miatt! A lényeg az, hogy van. Ez nem elmélet. Naponta fel kell venni. Azt is mondhatnám sok tapasztalatom alapján, hogy ez a legbiztosabb jele a választottságnak. Csak a választottak hordanak keresztet! Akiket nem kedvel Isten, azok jól élnek, úgy élnek, ahogyan akarnak – egy darabig –, kényelemben, hatalomban, abban a hitben, hogy ők sosem halnak meg. Nem így a választottak. Azok keresztet hordanak. Részt vesznek Isten vajúdásában. Nincs egy perc nyugalomuk sem. Mindig mindennel őket zaklatják. Sokszor úgy tűnik, micsoda pechjük van (olykor talán még ők is így érzik), hogy őket Isten elhagyta, magukra hagyta, sok bolond gondolat fordul meg az elméjükben, mert hiszen ők is emberek, de ők a kiválasztottak. A szenvedők, a vergődők, a tusakodók. Mondd, te nem ebbe a kategóriába tartozol?

III.

Mi következik akkor az életünkre nézve? Egy egészen egyszerű feladat, készülni kell a menyegzőre. De nem úgy, mint a bámészkodó rokonoknak, hanem úgy, mint a menyasszonynak. Az írásmagyarázók figyelmeztetnek, hogy az ígébeli menyasszony nem egyetlen személy, hanem maga a gyülekezet. Olyannyira az, hogy a gyülekezet helyzete üdvtörténeti szempont. Addig nem jön el a menyegző ideje, amíg nem készült el a menyasszony. A Bárány kész. A vacsora kész. A násznép, az angyalok készek. Csak a gyülekezet nem kész. Az egyház nincs még készen. Még vannak tévtanítások, engedtelenségek, képmutatások az egyházban. Még nincs a megszentelődés állapotában. Még hiányzik a fehér ruha, a szentek igazságos cselekedetei.

De hát mikor lesz szentebb a gyülekezet? Akkor, ha szentebb leszek én. Ki a szent? Akinek igazságos cselekedetei vannak. Mik ezek a cselekedetek? A megigazulás, helyesebben a megigazításért érzett hálaadás gyümölcsei. Azok, melyek megjelentek pl. Zákheus életében. A jóvátétele a bűnöknek. A diakóniai tettek. Azok a jó cselekedetek, melyekről nem is tudunk. Egy nagy ígehirdető mondja valahol: nem az imáid, nem az énekeid lesznek számon tartva, hanem a cselekedeteid.

Nehezek ezek a cselekedetek? Igen, de csak a János látomása nélkül. Jertek azért, részesedjünk most a földi úrvacsorában, s közben rajzolódjék ki lelki szemeink előtt a nagy beteljesülés dicsőséges boldog ragyogása, a Bárány menyegzőjének ragyogása. A falat kenyér és korty bor a záloga annak, hogy te is hivatalos vagy. Sőt te is választott vagy. Halleluja! Ámen.

A gazdag ifjú

Alapige: Márk 10,17–27

Két kérdés hangzott el. Mindkettő Jézus felé irányult. Köztudott, hogy könnyebb valamit elmondani szépen, jól megszerkesztett gondolatmenetet követve, mint valami fontos dolgot jól megkérdezni. Könnyebb egy előadáshoz jól hozzászólni, mint jó kérdést tenni fel a hallottakkal kapcsolatban. Egyáltalán nem könnyű jól kérdezni. A kérdező akaratlanul is elárulja önmagát. Kérdésével lelepleződik: mit gondol, mit tart fontosnak, mi érdekli valójában. Az, hogy ki hogyan és mit kérdez, arról tanúskodik, hogy az illető milyen lelkiületű.

Jézushoz jön egy ember, hogy találkozzék vele, hogy kérdését elmondhassa és arra választ kaphasson. Nem sokat tudunk róla. Gazdag volt, sok birtoka volt, fiatal ember volt. Rendkívül különös, hogy valaki nappal és az utcán ilyen elfogulatlan kereső, eligazítást váró magatartással megy Jézushoz a gazdagok közül, egy teljesen másik gazdasági-társadalmi réteg tagjai közül, mint ahova Jézus és tanítványai tartoztak. Még különösebb, hogy utánaszalad, majd térdre borul előtte. Nagy belső küzdelmek, sokszor elhallgatott és elnémított közeledési szándék rejtőzhet mögötte. „Mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?” – hangzik a kérdés. Látszik, hogy ez a kérdés lelke mélyéig nyugtalanította. Életkérdéssé vált számára. Ez volt a legfontosabb, a legégetőbb kérdése. Ajánlatos lenne példát venni róla a jelenkor, a huszadik század emberének is. Mintha ma nekünk nem ez lenne a fő kérdésünk. Annyira megváltozott a világ, hihetetlen technikai vívmányokat tudhatunk magunkénak, s így a magát nagykorúnak valló, óriási hatalommal bíró, okos és sokat tudó lény képében tetszeleg a mai kor embere.

A mai kor átlagembere egyáltalán nem problémázik az örök élet kérdése fölött. Nem ez érdekli, nem ez foglalkoztatja, és nem ez köti le gondolatait, hanem sok minden más. De a kérdéseink félelemtől, súlyos gondoktól, aggodalmaskodásoktól terhelt kérdések. Vajon mit hoz a holnap: személyes életemben, népem, az emberiség vonatkozásában? Szeretetet vagy gyűlöletet? Békességet vagy háborút? Egymás megértése, megbecsülése, elfogadása vagy a másik életére törő gonosz indulat fogja jellemezni az emberek együttélését?

De talán még ennél is egyszerűbb kérdések foglalkoztatják az átlagembert. Miből tudom kifizetni a számlákat? Elég lesz-e a fizetés, a nyugdíj a megélhetésre? Ha beteg leszek, meg tudom-e fizetni a gyógyszereket, a gyógyíttatásomat? Lesz-e valaki, aki gondomat fogja viselni? Vagy azzal foglalkozik a mai kor embere, hogy ebben a rohanó életben kutat egy kis öröm, egy kis boldogság, egy kis megnyugvás után. Kit foglalkoztat ma az örök élet? Nem elavult kérdés ez? Nem méltó hozzánk – gondolják sokan. Esetleg csak a halálhoz, a földi életút vége felé közeledve merülhet fel ilyen kérdés az emberben. De azt a nemszeretem időszakot is jól próbálják elrejtteni és eltitkolni a halálos beteg elől, hogy hamis reménységgel eltereljék gondolatait és vágyait a legfontosabb kérdésről.

Pedig az örök élet távlatá nélkül e földi élet rettenetesen beszűkül. Leszűkül néhány évtizedre. S ha valaki elveszti érdeklődését az örök élet iránt, akkor számára előbb vagy utóbb e földi világban is el fog veszni a tájékozódási készsége és képessége arra, hogy eligazodjon a zűrzavaros történések sodrásában. Tehát ezt a gazdag ifjút igen helyes felismerés nyugtalanítja, amikor Jézustól az örök élet felől tudakozódik. Sok kérdés merül fel az életben. Rengeteg fontos, megoldandó vagy éppenséggel megoldhatatlannak tűnő kérdéssel igen gyakran vagyunk kénytelenek szembesülni. Azonban e sok-sok kér-

dés körül ez az ifjú a legfontosabbat ragadta meg, s azt tette fel Jézusnak. Ezzel a kérdéssel szemben minden más életkérdés csak másod-, harmad- vagy sokadrangú. Háttérbe kell hogy szoruljon az örök élet kérdése mögött.

A gazdag ifjú kérdéséből érzékelhető, hogy nem nyugodt a kérdező lelkiismerete. Úgy érzi, hogy nem tett meg mindent a cél érdekében. Úgy érzi, hogy valami még hiányzik. De mi az? „Mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?” – őszinte kérdés, egyenes kérdés.

De vajon hogyan válaszol Jézus? A 19. vers nagyon fontos mondata a történetnek. Jézus egyértelműen azt mondja, hogy nincs itt szükség semmi rendkívüli, új eljárásra. Nem kellene új törvények, új szabályok, új etikai normák és új rendelkezések, hanem amit az Isten egyszer megmondott, azt kell tenni, aszerint kell élni. Az ifjú válasza megdöbbenő a 20. versben. Bizonyára ő ezt komolyan így gondolja, teljesen őszinte. Meg van róla győződve, hogy valóban eddig úgy élt s úgy viszonyult embertársaihoz – a hozzá közel vagy a tőle távol állókhoz egyaránt –, ahogyan azt a Mindenható a tíz Igében, a szövetségi rendben kijelentette. Elgondolkoztam azon, hogy a Jézust követő mai emberek, lelkészek, komoly lelkigondozók nem hagyták volna szó nélkül az ifjú szavait. Bizonyára rögtön rátámadtak volna. Bizonyára elkezdtek volna vitatkozni vele. Bizonygatták volna, hogy esetleg csak színleg, a betű szerinti értelemben tartottad meg ezeket a parancsolatokat, de a mély, igazi értelem szerint nem. Jézus rátekintett, megkedvelte, megszerette. S majd csak ezután szól: Egyvalami még hiányzik belőled, még van egy fogyatkozásod, egyetlenegy... S ekkor válik izgalmassá a helyzet. Mi az, amitől minden más függ, mi az, ami nélkül a bármilyen tekintetben is gazdag élet üres marad? Mi ez az egy?

Jézus egészen más irányba tereli az örök életről kérdező figyelmét. Ráirányítja tekintetét a szegényekre. Mindenre gondolhattunk volna az örök élet kérdésével, problémájával kapcsolatban, csak a szegényekre nem. Mi tudunk elmélkedni, beszélgetni, vitatkozni vagy éppen képzelődni az örök életről, de Jézus azt mondja: Lásd meg a másik embert, aki hozzád képest szegény! Menj, ajándékozd meg őt azokkal a javaidal, melyek rendelkezésedre állnak. „Add el, amid van!” Ez azt jelenti: Ne tartogass magadnak semmit, hanem oszd szét mások között, s akkor leszel igazán gazdag. Ezáltal nem szegényebb leszel az életed, hanem gazdagabb. Augustinus mondta: „Az táplál, amit másoknak adok.”

Miközben a gazdag ifjúnak – Jézus szavait hallva – „elborult az arca” és szomorúan távozik, a tanítványok megdöbbentek, elbizonytalanodtak és félve kérdezték meg a Mestert: „Akkor ki üdvözülhet?” Akkor adja Jézus ezt a kijózanító választ a 27. versben. Az örök élet, az üdvösség kérdése kegyelemkérdés. Bármit tehetsz érte, bármivel próbálkozhatsz minden erőddel, teljes lényeddel, de végső soron Isten megmentő, üdvözítő kegyelmétől függ teljesen az életed és az örök életed. Emberileg teljesen lehetetlen átmenni, átjutni az Isten országába. Sőt még a tevének is könnyebb a tú fokán átmenni. De az Istennek minden lehetséges. Az Istennél semmi sem lehetetlen.

A tanítványok ekkor még aligha értették, amire Jézus szavai utaltak, de megnyugodtak abban, hogy Istennél lehetséges üdvösségük és örök életük kérdése el van intézve. Nincs szükség semmiféle érdemszerző jó cselekedetre, hanem csak arra, hogy elfogadják azt, amit Isten tesz értük Jézus Krisztusban. Ez az egyedüli lehetőség adatott a mi számunkra is. Halljuk meg Urunk szavát: „Jöjj, és kövess engem!” Próbáljuk meg! Ámen.

A teher

Alapige: 2Korinthus 12,14–16

Amikor visszatekint Pál apostol a korinthusi látogatására, kénytelen ezeket a szavakat használni: „Én nem voltam terhetekre.” Sőt az eljövendő esetleges látogatásával kapcsolatban is kijelenti ugyanezt: Nem is fogok terhetekre lenni. Úgy megyek el hozzátok, úgy fogok nálatok tartózkodni, hogy egyáltalán ne legyek a terhetekre. Az apostol mindent meg fog tenni azért, hogy semmilyen terhet ne jelentsen a szeretett, de igen problematikus, sok-sok gondot okozó gyülekezet tagjai számára.

Vajon miért volt szükség arra, hogy ebben a rövid levélrészletben Pál háromszor is elmondja: Nem voltam és nem leszek terhetekre? Bizonyára azért kellett ezt újra és újra hangsúlyoznia, mert többen megtámadták az apostolt olyan hamis vádakkal, hogy ő a korinthusiak vendégszeretét kihasználva, visszaél azzal. Pedig Pál tudatosan lemondott a gyülekezet támogatásáról, nem fogadott el semmit sem tőlük. Kétkezi munkával tartotta fenn magát. Ezzel dicsekedett is. Szükségeimről ezek a kezek gondoskodnak – vallja. Ő az evangélium hirdetésével nem akart pénzt keresni. Isten szolgálatától anyagi érdekét teljesen elválasztotta. Pál újra és újra visszatér annak említésére, hogy szolgálataért semmit sem fogadott el tőlük. Milyen szomorú, hogy többször kellett hangoztatnia az apostolnak, hogy a gyülekezetnek nem lesz terhére. „Íme, most kész vagyok harmadszor is elmenni hozzátok, és nem leszek terhetekre.”

Ezek a vádaskodások azonban nem szüntették meg a gyülekezet iránti nagy szeretetét. Pál Ura nyomdokában haladt, aki tudta szeretni azokat, akik őt nem szerették. Tudott jót tenni azokkal, akik őt gyűlölték, és tudott adni azoknak, akik neki semmit sem adtak. Az apostol a korinthusiak iránti magatartását az élet „természeti törvényével” indokolja: Minden szülőnek százszor nagyobb öröm adni, mint venni; terheket hordozni, mint gyermeke terhére lenni; gyermekeit eltartani, mint általuk eltartottnak lenni. A jó szülő akkor is szereti gyermekeit, ha azok nem szeretik őt eléggé. Természetes, hogy a szülők járnak elől jó példával az önzetlen és áldozatkész szeretetben. Természetes, hogy Pál úgy bánik a korinthusi gyülekezettel, mint a szülő a gyermekével. Hűen kifejezi ezt a tiszta, krisztusi indulatot az, ahogyan ezt a megkezdett mondatot folytatja az apostol: „nem leszek terhetekre, mert nem azt keresem, ami a tietek, hanem titeket kereslek”. Nem azt keresem, amit te tudsz nekem nyújtani, nem az érdekel, amid van, hanem te magad érdekelsz engem. Nem az a fontos számomra, ami a tied, amit birtokolsz, hanem az, aki vagy. Nem azt nézem, hogy milyen hasznom lesz belőled, hanem az a fontos nekem, hogy én miben tudok a te hasznodra lenni. Az apostol ezért írja a thesszalonikaiaknak: „Emlékezhettek ugyanis, atyámfiai, a mi fáradozásainkra és bajlakodásunkra: mert éjjel-nappal munkálkodva hirdettük néktek az Isten evangéliumát, csak hogy senkit meg ne terheljünk közületek” (2,9).

Általános emberi vágnak mondható: senki sem akar a másik terhére lenni. Bármilyen rokonsági vagy baráti kapcsolat van két ember között, nem akarnak egymás terhére lenni. Többen mondták el nekem egy-egy személyes beszélgetés alkalmával azt a vágyukat, óhajukat, őszinte kérésüket, hogy adjon nekik az Isten gyors, hirtelen halált, hogy ne legyenek betegek s ne kényszerüljenek szeretteik arra, hogy őket gondozzák. Kiszolgáltatva, súlyos állapotban, a másik megértésére, segítségére rászorulva nagyon nehéz élni. A másik ember terhére lenni önmagában is nyomasztó érzés, nem kívánatos állapot.

Ennek ellenére egész földi életünket végigkíséri az az állapot, amelyben egyáltalán nem tudatosan, de terhére vagyunk a másik embernek. Már földi életünk kezdete és vége is arra utal, arról tanúskodik, hogy valakinek a terhére voltunk. Életünk megkezdése előtt valakinek terhére voltunk. Mégpedig az a valaki az édesanyánk volt, aki a szíve alatt hordozott bennünket. Lehet, hogy áldott teher voltunk számára, de mégis teher. S földi életünk befejeződése is teher azoknak az életében, akiknek el kell majd temetni bennünket. Kisebb vagy nagyobb lelki természetű és másfajta terheket okozunk hozzátartozóinknak, szeretteinknek halálunk után is. S valójában az egész földi zárandokutunk alatt sokszor vagyunk terhére a másik embernek. Leggyakrabban nem is tudatosan bennünk, hogy mikor vagyunk terhére felebarátunknak, talán éppen annak, akit legjobban szeretünk, aki legközelebb áll hozzánk. Pedig nem akarunk mások terhére lenni.

Ha most közvélemény-kutatást tartanánk, és mindenki külön-külön kinyilváníthatná véleményét, meg vagyok győződve arról, hogy a jelenlévők döntő többsége (vagy talán kivétel nélkül mindenki) azt az egyértelmű kijelentést tenné, hogy ő nem akar soha senkinek sem a terhére lenni. Úgy próbál élni, szólni és cselekedni, hogy azzal ne terhelje a társát, a másik embert. De ez nem mindig sikerül. Sőt igen gyakran akkor és oly módon vagyunk a másik terhére, hogy nem is tudunk róla, nem is gondolunk rá. Miért van ez így? Hát azért, mert mindannyian terheket hordozó emberek vagyunk, akiknek az életében látható és láthatatlan, súlyos vagy kevésbé súlyos terhek vannak. S terheinkkel akarva vagy akaratlanul másokat is megterhelünk. Ezért hangzik a jól ismert felszólítás az Igéből: „Egymás terhét hordozzátok: így teljesítitek a Krisztus törvényét!” (Gal 6,2) Bizony könnyebb a saját életünknek a terhe, ha hajlandók vagyunk készségesen a másik, a felebarát életének a terhét is hordozni. Nem az egészet, csak egy kicsiny részt abból. Bárki elhatározhatja magában, hogy mostantól fogva tudatosan figyel arra, hogy ne legyen senkinek sem a terhére, hanem inkább ő hordozza a másik terhét. De sajnos azonnal el kell mondanom, hogy egy ilyen életmód és életfolytatás nem csupán és pusztán elhatározás kérdése. Hiszen kivétel nélkül minden ember életében vannak olyan időszakok, amikor erejét meghaladó terhet kénytelen elhordozni.

Mit lehet tenni? Egyedül a zsolttáros szavai adnak eligazítást és valódi megoldást erre a kérdésre: „Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád!” (53,23) Csak az az ember adhat ilyen tanácsot, aki maga már átélte, megtapasztalta, hogy ez segített rajta, megváltoztatta nem kívánatos állapotát. Az mondhatja el hitelesen ezt a felszólítást, aki maga is kipróbálta annak igazságát. De mit jelent az Úristenre vetni terheinket? Nem pusztán egy vágyálomkép ez? Nem csupán kegyes beszéd, kegyes felhívás, amivel semmit sem tudunk kezdeni? Nem. Isten maga mondta: Közeledjetez énhozzám, s én is közeledni fogok hozzátok (Jak 4,8). A közelébe lehet jutni terheinkkel – bármilyen fajsúlyú és bármilyen fajta lelki-testi-szellemi terhek legyenek azok. A közelébe jutás útját Jézus Krisztus nyitotta meg számunkra. Mit jelent rávetni a terheinket? Egyszerűen azt, hogy imádságban őszintén elmondjuk neki terheinket. Felsoroljuk azokat a terheket, amelyek ránk nehezdednek, amelyek gyötörnek bennünket, amelyeket képtelenek vagyunk hordozni. Kérjük a segítségét.

S akkor csodálatos módon megtapasztaljuk, hogy neki gondja van ránk. Gondviselő szeretetével hordozza az életünket. Jézus Krisztus földi életében, szenvedésében és halálában lett nyilvánvalóvá, hogy ő terheinket magára vette és saját terheink hordozása helyett egy másik utat javasolt, a magához vezető utat (Mt 11,28–30). Ámen.

Tanévnyitó beszédek

Bustya Dezső

Tanévnyitó igehirdetés

Alapige: Efézus 4,1–6

Bibliaalvasás: János 17,11–23

Ez a mára kijelölt Ige tulajdonképpen új kezdetet jelent. Az Efézusi levél első három fejezete ugyanis a hit nagyszerű látásáról beszél, míg a most következő második főrészben az életről, a hívők életének megújulásáról, alakításáról és új rendben folyásáról van szó. A kettő mégis szervesen összetartozik, amennyiben Isten megismeréséből, a hit látásából egy meghatározott „járás”, azaz: életfolytatás következik, sőt: Isten igazi ismerete ott és csak ott található meg, ahol az ember Isten életének részesévé lesz, tehát új életben jár.

De jó is lenne ezt az új életben járást elsajátítani, naponkénti gyakorlatunkká tenni! Isten most új kezdettel ajándékoz meg benneteket: tanítókat és tanulókat egyaránt, de tulajdonképpen minden igehallgatót, az igehirdetővel együtt. Új kezdet a vasárnap, hiszen ajándékával hat munkás napra indulunk el, új kezdet a napokban beállott új évszak, hiszen a tavasz és nyár munkájával valamiképpen arányban álló gyümölcsozás, az őszi betakarítás most kezdődik el igazán. És számunkra mindenképpen kezdet ez a mai nap, az új tanév sok-sok szorgalmas munkájának, Istentől elkérendő ajándékainak kezdete.

Milyen figyelemreméltó kezdet az, amivel Igénkben találkozunk!

„Kérek azért titeket én, ki fogoly vagyok az Úrban.” Ugyanígyen kéréssel találkozunk a Római levél 12. fejezetében, amely szintén új kezdet, hiszen a megelőző fejezetek a levél dogmatikai, inentől pedig az etikai részt tartalmazzák. Nem különös az, hogy nekünk, akik a legnagyobb szabadságra, az Isten Fiainak a szabadságára kaptunk elhívást, egy láncok között szenvedő fogolynak a szavaiból hangzik az intés? A Szentírás egészéből látjuk, hogy egészen más a fogságról és szabadságról szóló isteni felfogás, mint az emberi. Szerintünk a rácson kívüliek a szabadok, akik azon belül vannak, azok a rabok. Éppen Pál apostolnak és Silásnak a filippibeli fogságából ismerjük meg, hogy olykor a dolgok éppen fordítva állanak. Lehetséges olyan eset, amikor a bilincset, láncot nem viselő, fizikai szabadságot élvező ember a tulajdonképpeni rab, és lehet végtelenül szabad életet élni a rabságban, ha ez a rabság nem töri meg az Úrral való közösségünket. Nos, Pál ilyen fogságot szenved; nem téved az a bibliafordító, aki ezt a kifejezést: „fogoly vagyok az Úrban” – így adja vissza: „fogoly vagyok, mert az Urat szolgálom”. Kívánom nektek, hogy életetek minden helyzetében, boldog vagy boldogtalan állapotban, egyaránt az Úr foglyai legyetek, azaz: mind a jó sors, mind a balszerencse idején tudjátok, hogy mindkettő Istentől van. Így a jó sorsot hálaadással, a háborúságot pedig mindig béketűréssel hordozzuk. Ez az Úrral való járás, ez az Úrban való élet, ez az Úrnak tetsző életfolytatás. Éppen erre kér ma minket Isten, az egykor Pál apostol által fogalmazott szavakkal: „Járjatok úgy, mint illik elhívástokhoz, mellyel elhívattatok.”

Van ebben az intésben egy azt megelőző nagy ajándék; tudniillik az, hogy mi mindannyian elhívottak vagyunk. Isten valamikor, valahol megszólított bennünket, mint a gyermek Sámuel a templomban, Simont, a Jóna fiát a tó mellett, Lévit a vámszedőhelyen. Isten ennek a világkorszaknak a végezetéig hívogat: a legmélyebb nyomorúságból a legmagasabb dicsőségre, a halálból az életre, a bűnből a kegyelem szövetségébe, sötétségből a világságra, a Sátán hatalmából a vele való áldott közösségre.

Az elhívás rendszerint egyénekhez történik, de az elhívottak közösségként élik meg életüket. Így hívtunk el, hogy együttesen Isten népe, mennyei Atyánknak háza népe, megszentelt temploma legyünk. Mindig öröm arra gondolni, milyen tengernyi, szinte áttekinthetetlen gazdagság rejlik ebben a mennyei elhívásban. Vajon tudunk-e járni ennek az elhívásnak megfelelő módon? Igénkben éppen erre találunk eligazítást, amikor az alázatosságról, szelidségről és béketűrésről hallunk, vagy amikor a Lélek egységéről és a békességnek köteléről olvasunk.

Urunk elhívását a Hegyi beszéd tanításának megfelelően úgy szemléltetném, hogy a széles útról az elhívottnak át kell állania a keskeny útra. A széles úton kényelmesebben jár az ember, mint egy keskeny ösvényen. Az új élet útja pedig nemcsak keskeny ösvényt, hanem a szakadék fölötti pallót jelenti. Ezen bizony nagyon kell vigyázni: úgy járjunk, hogy le ne zuhanjunk. Nagyon jó, ha a keskeny pallón oldalt karfák, korlátok vannak; ezek nem az úgy vélt szabadságunkban korlátoznak, hanem biztos fogódzóként szolgálnak. Isten Igéje ilyen pallót, ilyen kapaszkodó karfákat kínál nekünk az új életben járáshoz az alázatosságban, a szelidségben és a hosszútűrésben.

Tudjuk, hogy Isten szótárában a szavak más töltéssel bírnak, mint általában az emberi nyelvben. Különösen tapasztaljuk ezt az alázatosság esetében. A világi görög nyelvben ez a szó meghajlást, szolgálást, lealacsonyodást jelentett. Néha ilyen képzetek támadnak a modern emberben is, ha alázatosságról hall. Nietzsche például azért támadta és vetette meg a keresztyéniséget, mert az az alázatosságot hirdeti. De mit jelent ez a szó az Újtestamentum világában? Semmiképpen sem szolgálalkúséget, nem olyan jellegű önmegalacsonyítást, ami a térden csúszást, a megalázkodást, az emberek előtti meghunyászkodást jelentené. Az alázatosság bibliai fogalma sokkal inkább a Szentlélek legbensőbb, legnemesebb és legszükségesebb gyümölcset jelenti.

Az igazi alázatosság megtapasztalása mindannak, amit Isten ajándékozott nekünk. Dávid ezzel az alázattal áll Isten elé és mondja: „Ki vagyok én, ó, Uram Isten, s micsoda az én házam is, hogy engemet eddig juttattál?” (1Krón 17,16) Vagy maga Pál ugyanilyen indulattal vallja ugyanebben a levélben, hogy ő „minden szentek között a legeslegkisebb” (3,8); önmagáról gyengeségén és tehetetlenségén kívül egyebet nem mond, és mégis végtelenül tud örülni, mert érzi az Istentől való elhívás legszentebb tudatát. Pál Isten kegyelméből megláthatta és megvallhatta, hogy az alázatosság igazi tartalma elsősorban Jézus életében van, aki „nem tekintette zsákmánynak azt, hogy ő az Istennel egyenlő, hanem önmagát megüresíté, szolgálai formát vévén föl, emberekhez hasonlónak lévén. És mikor olyan állapotban találtatott, mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig” (Fil 2,6–8).

Testvéreim, nincs elviselhetlenebb, mint a papi gög, az alázatosság hiánya a pásztori szolgálatra elhívottakban! Nem lehet másként a katedrára fellépni, mint annak a mélységes átérzésével, hogy noha én állok itt a legmagasabb helyen, mégis én vagyok a legkisebb. És nem lehet másként emberek elé állanom, mint úgy, hogy minden embert különbnek tartok önmagamnál. Ez a szakadék fölötti palló! Jaj de könnyen beszakad alattam, ha többet képelek magamról annál, mint ami valójában vagyok!

A szelidség az egyik karfa, amire támaszkodhatunk a keskeny úton való járásban. Ez is félreérthető fogalom, mert az emberek valami gyengeséget, akaratnélküliséget értenek alatta. A szelidség is Jézus életéből érthető meg igazán. Ő valójában szelíd volt – maga mondja követőinek: Tanuljátok meg éntőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok! – és mégis: Isten ügyének nagy harcosa volt. A szelidség nem bizonyos magatartása, még kevésbé veleszületett adottsága az embernek. Hanem a szelidség elsősorban az Isten iránti magatartásunkban jelentkezik, úgy, mint hajlandóság, készség, elismerni az ő jószágát és engedelmeskedni neki ellenkezés nélkül. A szelidség kegyelmi ajándék az em-

berben. Mint ilyennek, a szelídségnek is megvan az emberek felé forduló oldala és gyűlölcse. Aki Isten előtt szelíd, tehát hódoló és engedelmes, az az emberek felé is tud engedelkeny, megbocsátó és nyájas lenni. Míg az alázatos embert arról lehet megismerni, hogy nem hangoztatja egyéni érdemeit, a szelídet arról, hogy nem támaszt igényt, követelményt másokkal szemben. Nem vár méltánylást, elismerést sem: ő viszont mindig kész adni, szolgálni. Honnan, kitől tanuljon ez az egymást taposó-típró világ szelídséget, ha nem mitőlünk, Isten elhivatottaitól? Hol keresse a gyülekezet a szelídség példáját, ha nem éppen mibennünk, Isten szolgálójában?

Kapunk egy másik karfát is a keskeny pallón való járáshoz, ez pedig a hosszútűrés. A bibliai kifejezést szó szerint visszaadva így is mondhatnánk: hosszú indulat, ami természetsszerűleg mutat arra, hogy az embernek nem szabad elhirtelenkednie a dolgokat. Az ellentéte a harag, vagyis a hirtelen indulat. A hosszútűrés elsősorban Isten tulajdonsága, illetve egyike az ő tökéletességeinek, amit Bibliánk így nevez: „késedelmes a haragra” – és mindig együtt említi az ő irgalmasságával. Mi csak akkor lehetünk hosszútűrők, ha bennünk is, miként Istenben, a türelem irgalommal és bocsánattal párosul. A hosszútűrés forrása: a megbocsátás. Sohase feledjük el: Isten megbocsátását csak az a lelkipásztor hirdetheti hitelesen, aki maga sem rója fel a gonoszt embertársának, hanem mindenkor kész minden ellene vétőnek megbocsátani.

Ha most már egy keresztyén közösség tagjai az alázatosságban, szelídségben, hosszútűrésben gyakorolják magukat, ez jelenti új életüknek a lényegét, az ismertetőjelét, akkor megadatik nekik, hogy mindig és újra egységre jussanak. Ez nemcsak egymás elfogadását jelenti, hanem ennél többet: egymás elhordozását az agapé szeretetében, a Jézustól tanult, benne megnyilvánult szeretetben. Csak ebben az isteni ajándékként nyert szeretetkésztségben tudja mindenikünk a másik embert vállalni, magára venni, mint egy terhet, mint keresztet, ugyanis pontosan azt jelenti az Ige: „szenvedjétek el egymást szeretetben”; a szenvedésig menően igyekezzetek egymást elhordozni! Ez nem csupán az internátusi vagy intézeti életünkre vonatkozik, hanem a majdani gyülekezetben való szolgálatunkra is!

Csak az egymást vállaló, hordozni is tudó, egymást elszenvedő szeretetben lehet „megtartani a Lélek egységét a békességnek kötelében” vagy „kötelékében”. Ha az Isten országának útján haladó egyént az imént a szakadék fölött, keskeny pallón áthaladó emberhez hasonlítottuk, most az ezen az úton járó hívő közösséget a hegymászók csapatához hasonlíthatnánk. Tudjuk, hogy mit jelent a kötél egy alpinista csoport számára. A kötelékben egybetartozunk. Csak így biztonságos az élet; belekapaszkodom, erősen tartom, mert így követeli meg a magam meg a társaim biztonsága. A bűn és a Sátán minden köteléket szétszakító szándékával szemben igyekezzetek megőrizni a Lélek által adott egységet a békességnek kötelékével!

Alapigénk második része erről a Lélek által adott egységről tanít. „Egy a test és egy a Lélek, miképpen egy reménységre szól a ti elhívásokatok” (Ravasz László). A gyülekezet, a hívő közösség külsőleg egy test, belsőleg egy Lélek formálja, céljában egy a reménység: ti. az üdvösség örökségének az elnyerése. A gyülekezet a maga rendeltetését tekintve egy test, vagyis egy tagokból álló élő szervezet, amelynek részei erősen összetartoznak, együtt munkálkodnak. A gyülekezet, mint Krisztus teste, látható hordozója az ő jelenvalóságának, látható eszköze az ő cselekvésének a világban. Ez a test elválaszthatatlanul egy az ő Fejével, Krisztussal, s az ő akarata, amint istentiszteletünk elején a főpapi imádság egy részletéből hallottuk, hogy a tagok is ilyen egységben legyenek egymással. Az egy Lélek kifejezésben a „Lélek” nem ok nélkül nagybetűs: Szentlélekre vonatkozik. Az új életet mindannyiunkban Isten Szentlelke munkálja. A Lélek tesz bennünket egymásért felelőssé, cselekvővé. Szentlélek nem veti meg az ember személyét,

hanem szolgálatba állítja. Nem semmisíti meg az egyéniséget, hanem megszenteli és megnemesíti az ember adottságait. A Lélek nem egyes „istenembereket” teremt, hanem gyülekezetet; ahol Lélek van, ott gyülekezet is van. A mennyei elhívásnak van egy „reménysége” is, ennek záloga a Szentlélek. Ez a közös reménység ad az életünknek igazi értelmet és értéket. Tehát a hívők gyülekezetének tagjai nemcsak ebben a földi életben tartoznak elválaszthatatlanul egymáshoz, hanem az örökkévalóságban is. Mindnyájan ugyanazon egy örökségnek a részesei vagyunk!

Egységünk további alapja az, hogy: „Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség.” Ennek az Intézetnek a nevét évtizedekkel ezelőtt bizonyos megfontolásból kibővítették és a Protestáns Teológiai Intézetbe beillesztették ezt a szót, hogy Egységes. – Nem vitatom, hogy ez a megnevezés minden különösebb károsodás nélkül elhagyható – de el is mélyíthető. Mégpedig abban az értelemben, hogy számunkra mindennek értelmet és irányt az egyetlen Úr adhat. Egy a Gazdánk, akit együttesen szólítunk „Mi Atyánk”-nak, mint teremtőt és gondviselőt és mint Fiú Istent Megváltó Urunknak, mesterünknek. Az egy Úr felé forduló hit nem más, mint visszhang, felelet az ő hívására. Egységünk alapja ebben a vonatkozásban az, hogy ugyanazon biztos ismeretet tanulva, ugyanazt a szívbeli bizalmat dajkálgatjuk a szívünkben a bűnbocsánat és az örök élet felől. A Krisztus érettségünk való áldozatának elfogadása által szolgálatunk terét a gyülekezetben találjuk meg, amelybe mindannyian az egy keresztség által állíttatunk be. Mindig úgy tekintünk egymásra, úgy hordozzuk szeretetben egymást, hogy ugyanazon egy Úrnak szolgálói, egy közös hitnek a boldog vallói és az egy keresztség által az őember halála és az új ember megelevenedése folytán ugyanazon Krisztus-testnek a szolgálatára rendelték vagyunk!

A keresztyén ember élete jel ebben a világban. A jel pedig nem önmagáért van, hanem azért, amire, illetve akire mutat. A mi hálaáldozatban eléggő életünk legyen olyan jel, amely mindenkor arra az egy örök Istenre mutat, aki mindeneknek Atyja. Nem lehet őt egy bizonyos térhez, időhöz kötni, hiszen: „mindeneknek felette van és mindenek által és mindnyájatokban munkálkodik”. Isten betölt mindeneket; nem valahol a világban van, hanem sokkal inkább az egész látható és láthatatlan világ van benne Istenben; az ő örök szeretetében. Ő munkálkodik mindnyájunk által és mindnyájunkban.

Ez így nagyon szép hitvallás; meg lehet tanulni, felelni, vizsgálni is lehet belőle. De az Ige által nem ezt, nem csak ennyit kér tőlünk az Úr. Nem elméleti ismeretet, hanem a keresztyén élet mindennapi megélését, gyakorlatát. Legyen ez a mostani kezdet Isten ajándékát elfogadó alkalom és aszerinti életre való elkötelezés; éljünk elhívásunkhoz méltó életet alázatosságban, szelídségben, hosszútűrésben, egymást elszenvető szeretetben, a Lélek munkálta egységben, a békesség kötelékében. Kérjük ezért Megváltó Urunkat az ének szavaival: „Egyesíts bennünket épen, Mint Atyáddal egy te vagy, Hogy ne legyen földön-égen Elszakadva semmi tag. S csak lánglelked csillogása Adjon fényt és díszet nekünk, Hogy mindenki tudja, lássa, Hogy te vagy a Mesterünk!” Ámen.

Fazekas Zsolt

Bölcsességünk és értelmünk forrása

Alapige: 5Mózes 4,5–9

Bibliolvasás: János 15,1–11

Isten népe az Ígéret Földjének a határán van. Új ország, új élethelyzet, új kihívások, új veszedelmek. Nem könnyű bejutni az új házba, és nem könnyű Isten népeként megmaradni ott. Most még különféle kultúrájú és vallású idegenek élnek ott, de Isten akarata az, hogy Izrael az idegenek között is Urához hű, engedelmes szövetséges népe maradjon.

Határhoz, új tanév kezdetéhez érkeztünk. Életük új szakaszának határához érkeztek kicsinyeink, akik most mennek első alkalommal iskolába. Határhoz érkeztek ötödikeseink, középiskolásaink is, akik új környezetben, új közösségben ülnek be az iskolák padjaiba. És mindannyian határhoz érkeztünk, szülők és nagyszülők, tanítók és lelkipásztorok, akik már ki tudja hányadik esztendeje fáradhatatlanul, áhítattal és sok-sok reménységgel, imádságos lélekkel indítjuk iskolába gyermekeinket vagy léptünk be az iskola kapuján. Régi, de mégis új minden. Annyi mindent tudunk, és mégis izgalommal tesszük meg az első lépéseket, mert sejtjük, a kicsikkel együtt érezzük, hogy nem könnyű bírni az új földet, nem könnyű tudomásul venni, hogy szolgálatunk területén, a tanulás és növekedés helyén idegen népek, nyelvünkön nem értők, Istent másként vagy más isteneket tisztelők lehetnek. Közöttük, velük együtt és értjük kell Isten akarata szerint élni, tanulni és tanítani.

Alapigénk először is arról szól, hogy Isten felkészíti népét a föld bírására – felkészít minket az új tanévre, az igaznak, szépnek és szentnek birtokbavételére. Azután a megtanított végzések és rendelkezések megtartására és cselekvésére szólítja fel őket – életté kell hogy váljék mindaz, amit tanulunk és tanítunk. Harmadszor pedig arra figyelmeztet, hogy a megtanult és megőrzött bölcsességet örökségül kell hagyni a következő nemzedékeknek.

1. Isten felkészíti népét a föld bírására. Szolgája, Mózes által Isten rendelkezésekre, végzésekre tanította választottait. Ezen végzések és rendelkezések summáját adta a Hóreb hegyi kijelentésben, a szövetségkötés okmányában, a Tízparancsolatban. A Törvény korlátot, keretet jelentett, ez a korlát viszont a pusztulástól, a felszívódástól mentette meg Izraelt. A Törvény életkeret, amely az új területen való megmaradást, az idegenek elleni csaták győzelmes kimenetelét biztosította. Isten népe felvértezve, felkészítve indul az Ígéret Földjének birtokbavétele felé.

„Lássátok, tanítottalak titeket...” Isten minket is tanított Mózesek, egykori lelkipásztorunk, tanítóink, példás hitű és életű elődeink, szerető szívű, gondoskodó szüleink által végzésekre és rendelkezésekre. Tanított titeket is, akik most kezditek az iskolát, és titeket is, akik már nagyobbak vagytok. Talán észre sem vettétek, de felkészített és készít azóta is szüntelenül arra, hogy szófogadó, tanulni, gyarapodni vágyó gyermekei lehessetek az iskolában. Vigyázott rátok eddig, vigyázott a vakációban, hogy most erősen és egészségesen indulhassatok az ismeretek országának elfoglalására. Felkészített és készít titeket is, akikre rábízta a gyermeki léleknek és értelemnek csodálatos, de sokszor kikutathatatlan világát.

Óriásokkal állunk szemben: Ábécé-ország betűóriásaival, sok tudomány titokzatos, de meghódítható területével, sajnos gyakran az iskolákban még mindig uralkodó istenellenes szellemiséggel. Érzitek ti is, tanítók és nevelők, hogy az óriásoktól való félelem kerít hatalmába minket, amikor gyarlóságunk, felkészületlenségünk, botladozásunk komoly belső küzdelemre kényszerít. Pedig Isten minket is tanított végzésekre és rendelé-

sekre. Igéjét adta, és kijelentette magát Fiában, Krisztusban. Csüggedhetünk-e, ha Krisztusban mindent kaptunk? Látják-e életünkön, példaadásunkból a ránk bízottak, hogy Krisztus erejével az ismeretnek, bölcsességnek, istenfélelemnek világát hódíthatjuk meg? Volt-e időnk a füzetek, ceruzák, iskolatáskák vásárlása, szakkönyveink előkészítése közben imádkozni azért, hogy eredményes legyen ez évi hódító harcunk?

2. „Megtartsátok azért és megcselekedjétek! Mert ez lesz a ti bölcsességetek és értelmetek a népek előtt.” A figyelmeztetések, utasítások özöne zúdul a népre a következő versekben: „megtartsátok”, „megcselekedjétek”, „vigyázz magadra”, „örizd jól a te lelkedet”, „el ne felejtkezzél”, „el ne távozzanak a te szívedtől”. Megtartani és megcselekedni – ez Izrael életfeltétele. Az engedetlenség pusztulásba visz. Ennek a népnek éppen abban van a kitűnősége, hogy Istene törvényadó és vezető Ura.

Ismerős szavakat hallottatok, gyermekek! Megtartsátok, cselekedjétek, vigyázzatok, el ne felejtkezzetek! Otthon is, az iskolában is éppen elégszer halljátok ezeket a felszólításokat. Lehet, hogy néha unjátok is a sok intést. Pedig így tanítanak, nevelnek szüleitök és tanáraitok. Azt akarják, hogy amit tanultok, azt jól bevessétek a szívetekbe és az eszetekbe. Ezt senki nem veheti el tőletek. Isten is így tanította és tanítja népét.

Engedelmségre int titeket, nevelőket is Isten. Mert azon felül, hogy sokféle világi szabályozást, törvényt és szakmai előírást kell tiszteletben tartanotok, mindenk felett a szeretet és példaadás, a tiszta és a gyermek előtt egyértelműen követésre méltó életmód mennyi parancsára kell ügyelnetek. Megtartsátok az Isten szerinti életet, mert csak így lehet teljes felelősséggel és odaadással végezni a pedagógusi szolgálatot!

Mózes megmagyarázza, hogy miért szükséges engedelmeskedni:

a) Mert Isten közel van, valahányszor hozzá kiáltanak. Emlékezzék csak a nép a történelmen, az évszázadokon áthangzó kiáltásokra! Mózes kiáltása, imája is hányszor hozott szabadulást! Isten közel volt népéhez a vörös-tengeri átkelésnél, a felhő- és tűzszolopban, a mannában és a sziklából fakadó vízben. Közel volt a rézkígyó szabadításában.

Visszhangzik-e napjainkban az elődök Istent kereső kiáltása, ismerős-e hitvallóink imádságos élete? Érezzük-e, hogy közel van Isten vándorlásunk esztendeiben is? Isten közelségét fogjátok érezni az iskolában is, ha a tanuláshoz-tanításhoz tőle kértek segítséget, ha az eredményekért imádságotokban neki adtok hálát.

b) Mert Isten rendelései és végzései igazságosak. Az emberi rendelkezések között nagyon sokat igazságtalannak, méltánytalannak tartunk. Elég, ha csak a tanügyi törvényre gondolunk. De minden emberi szó fölött Isten szava hordozza az egyetlen igazságot. Jó volt ezt tudnia annak a népnek, amely a honfoglalás időszakában különböző vallású és nyelvű népek körében számtalan egyéni és közösségi igazságformát ismert meg.

Az iskolában is igazságokat tanítanak nektek. Ez mind helyes, ezeket jól meg kell tanulni. De értsétek meg, hogy a természettudomány igazságai, a művészetek szépségei csak akkor válnak életté számotokra, csak akkor lesznek igazán értékesek, ha legfőképpen Isten igazságára figyeltek, Jézus Krisztusra, aki maga az igazság. Mennyivel szebben és gazdagabban élhettek, ha úgy bírtátok a tudományokat, mint amelyek Isten rendelkezéseinek és végzéseinek az igazságát hordozzák!

c) Mert látták a te szemeid, hogy Isten hatalmasan cselekedett Egyiptomban is, a pusztában is. Maga a nép tapasztalta, átélte Isten szabadítását, szeretetét, irgalmát. Ezért tartozik a nép engedelmséggel.

Mi is láttuk, tapasztaltuk Isten szeretetének nagyságát, amint az testet öltött Jézus Krisztusban. Hatalmának és kegyelmének jele, hogy odaállít az iskolákba, az oktatás és nevelés szolgálatába, hogy országot hódítsunk, a tudatlanság és ostobaság fölött győzedelmeskedjünk. Szeretének jeleit naponként láthatjuk, ha tudunk rá és egymásra figyelni. Ha pedig látjuk, akkor nem tehetjük, hogy ne engedelmeskedjünk.

d) Mert ez lesz a ti bölcsességeitek és értelmetek a népek előtt. Izrael sokféleképpen megpróbálhatott volna kitörni a többi nép sorából. De nem nagyobb, nem erősebb, nem gazdagabb és nem ravaszabb, mint a többi nép. Mitől lehet mégis „nagy nemzet”? Attól, hogy megtartja és cselekszi Isten rendeléseit. Bölcsességének kezdete Isten félelme.

Istennek nagy és erős nemzetévé kell lennünk az iskolákban, református kollégiumainkban, főiskoláinkon, de azok falain kívül is. Minden tanuló arra törekszik, hogy jó jegyet szerezzen. De nem mindenki lehet első tanuló. A tanítók arra törekednek, hogy diákjaik szép eredményeket érjenek el. De a pedagógusnak olyan ritkán van sikerélménye! Mégis nagy néppé, erős nemzetévé kell válnunk. Csak úgy lehetséges, ha másoknál többet tudunk, ha másoknál jobbak vagyunk, ha másoknál igényesebb munkát végzünk. Állandó kisebbségi létünkéből és a közepszerűségéből csak úgy törhetünk ki, ha Istennek engedelmes gyermekei vagyunk, ha szolgálatunkat tisztességgel és áhítatos lélekkel végezzük. Akkor majd azt mondhatják rólunk, iskolásainkról és ifjainkról, a tanítóinkról és az előjárókról, egész népünkéről: „Bizony bölcs és értelmes nép ez a nagy nemzet!”

3. Isten rendeléseit és végzéseit meg kell ismertetni az utódokkal. Isten Igéje nem csak egy adott korban, nem csak egy bizonyos nép számára jelent igazságot és hatalmat. Izraelnek gondolnia kell a következő nemzedékre is. Isten rendelése, hogy a Törvényt a fiak és a fiak fiai is megismerjék. Sokféle emberi örökség között örökölni kell hagyni azt az Igét és azt a bölcsességet, amelyre a jövő és annak reménysége felépülhet. Az ószövetségi nép mai örökösei bizonyosságai annak, hogy milyen ereje és fontossága volt ennek a rendelésnek.

Ez az isteni rendelkezés a tanítói szolgálat alapja. Különösképpen nektek szól ez a felhívás, kedves pedagógus testvéreim. Lehet a tantárgyakat tökéletes szaktudással oktatni, lehet a tudást különféle módszerekkel számon kérni, a gyermekek értelmi fejlődését bizonyos ideig nyomon követni, de tudunk-e felelősséget vállalni azokért a kicsinyekért, akik ma még tanítványaink, holnap pedig ebben az országban hitvalló és bizonyágtévő református felnőttekként, gyermekeket vállaló és azokat imádkozni tanító édesanyákként kell hogy éljenek Isten dicsőségére? Nagy a felelősségünk: az egyház jövődjéről, Isten népének holnapjáról van szó. Minket és gyermekeinket egyaránt kötelez az apostoli intés: „De te maradj meg azokban, amiket tanultál és amik reád bízottak, tudván, kitől tanultad, és hogy gyermekeségedtől fogva tudod a szent írásokat, melyek téged bölccsé tehetnek az idvességre a Jézus Krisztusban való hit által” (2Tim 3,14–15). Ez az intés és Isten áldása kísérjen mindannyiunkat az új tanévben! Ámen.

Orgonaszentelési beszédek

Bustya Dezső

Isten dicsőítése

Alapige: 1Sámuel 16,14–18,23

Bibliailvasás: Jelenések 4

Korunk tudósai közül különös érdeklődés veszi körül azokat, akik a mai ember kérdéseivel foglalkoznak. Ezek a nagyon bölcs, nagyon tanult és tapasztalt emberek főként arra a kérdésre keresik a választ, hogy mi a mai ember alapvető életérzése. Kutatásaik eredménye megdöbbenő; ez ugyanis nem más, mint az, hogy a mai ember alapvető életérzése abban sűrítendő össze, hogy az élet értelmetlen. Az élet tökéletesen értelmetlen volta az, ami a mai embert leginkább kifejezi és egyben leginkább gyöttri.

Azért veszedelmes ez az életérzés, mert nincs belőle kiút. Aki elvesztette az élet értelmébe vagy az értelmes életbe vetett hitét, az tudományosan szólva: depressziós lesz. Búskomorságba esik. Többé semmiben sem talál örömet, felüdülést: sem a munkájában elért sikerélményekben, sem az egészségében, sem gyermekeiben, családjában, sem szórakozásában, sem a baráti körében. Egyáltalán semmiben. Csak egyet tud, azt, amit már évezredekkel ezelőtt kifejezett az Ószövetség bölcse, hogy ti.: Minden hiábavalóság.

Amint az alapigét felolvastam, bizonyára több hallgatóban is megszületett a felismerés: íme egy bibliai depressziós ember! Tényleg így van. Saul bár király volt, és mint minden uralkodónak, semmije sem hiányzott azokból a földi kincsekből, javakból, ami csak egy embert boldoggá tehet, mégsem volt boldog ember. Rosszkezdű volt, nem talált örömet semmiben. Egészen kifordult önmagából, mintha nem is a régi Saul lett volna. Bizonyára megkérdezte az udvarában működő orvosokat, annak a kornak a pszichológusait, és azok megállapították a diagnózist: gonosz lélek gyötör téged.

Nem tudom, hogy ti, testvéreim, voltatok-e már hasonló helyzetben? S ha igen, milyen segítőhöz folyamodtatok és milyen terápiát, milyen gyógymódot írtak elő számotokra? Ma már persze nem mondják azt, hogy „gonosz lélek gyötör”; ezt a kifejezést besorolták a kortörténet mitológiájába, legfennebb azt mondják: kedélybetegség, depresszió. És adják rá a megfelelőnek tartott tablettákat, az antidepressziós szereket, amelyek aztán vagy használnak, vagy nem...

Maradjunk csak a Biblia szavainál. Sault idegen, gonosz lélek gyötörte. Pedig Saul történetének az idején még azt olvassuk róla, hogy „az Úrnak Lelke reád fog szállani és... prófétálni fogsz, és más emberré leszel” (1Sám 10,6). És ez mind be is teljesedett rajta. Most pedig íme, nem az Úrnak Lelkéről, hanem a gonosz lélekről olvasunk. Még ezen nem is ütköznénk meg olyan nagyon, annál inkább azon a kifejezésen, hogy ezt a gonosz lelket „az Úr küldötte”. – Hát lehetséges ilyen?

Az, hogy rosszkezdűek vagyunk, bármelyikünkkel megtörténik. Hogy értelmetlennek találjuk az emberi létet: születés, munka, szenvedés, öregség, betegség, elgyengülés, halál – így követik egymást vissza nem fordítható sorrendben. Mi értelme van mindennek? Tépelődünk, gyöttrődünk, és nem találunk kiutat. Az ember értelme, bölcselkedése csak ennyire terjed ki. De hogy a minket oly nagyon meggyöttrő gondolatok mögött és fölött Isten van – erre igazán nem gondoltunk volna!

Nos, ezért kaptuk Urunktól ezt a mai Igét. Ezért is. Lássuk meg, hogy Isten olyan hasonlíthatatlanul nagy, hogy még a gonosz sem függetlenítheti magát tőle. Az ördög is csak „Isten ördöge”, ahogy Luther mondotta. Isten küldi az ő Szentlelkét – ha igazán kérjük, imádkozunk érte –, de lám, küldhet gonosz lelket is, amely meggyötör. Bizonyá-

ra ebből is valami jót akar kihozni. Amikor a lelkünket a kétségek gyöttrik, elkezdünk gondolkozni. Nézőnk hátrafelé, és próbálunk előre is tekinteni. Rádöbbenünk, hogy ha csak a születésünktől a halálunkig próbáljuk áttekinteni az életet: ebben valóban nem találunk értelmet. Oda kell visszatérnünk, aki volt, mielőtt mi formáltattunk volna, s aki lesz halálunk után is, aki a mi porunk fölött is megáll. Isten a gonosz lélek általi gyötörtetés útján kitágítja a látásunkat. Észre vesszük, hogy ő még a rosszat is fel tudja használni arra, hogy önmaga felé s egyben az örökkévalóság felé fordítsa a mi vakai tekintetünket. Csak ne hagyd magadat a depresszióban gyötörtetni, hanem keress, kérdezz tovább: mit akar ebből az állapotból a Gazdánk, az örökkévaló Isten kihozni? Ha nem fordul el tőle az életed, ő megadja a megoldást s a kiutat a mélységből, az elesettségből!

II.

Íme, itt is milyen közel van és milyen kézenfekvő a megoldás. Saul szolgálai kész terápiával szolgálnak uruknak: „Parancsoljon azért a mi urunk szolgálóidnak, kik körülötted vannak, hogy keressenek olyan embert, aki tudja a hárfát pengetni, és mikor az Istentől küldött gonosz lélek reád jön, pengesse kezével, hogy te megkönnyebbülj” (16. vers): Emberre van szükség, aki jól tudja a hárfát pengetni, s aki éppen a kellő időben zenéje által el tudja úzni a királyt gyöttrő borongós hangulatot és az megkönnyebbül.

Míndezenem is hangzik olyan hihetetlenül. Magam is olvastam érdekes fejtegetést a zene gyógyító hatásáról. Nevet is adtak ennek a gyógyimódnak: zeneterápiának nevezik. Sőt hadd mondjam el azt is, hogy mi, keresztyén emberek, élünk is vele. A templomi éneklés s az orgona szépen szóló előjátéka, éneklésünk művészi kísérlete gyógyító hatású, amivel már-már korunk lélekgyógyászai is számolnak.

Így indulnak el Saul szolgálai és megtalálják Betlehemben az ott lakó Isainak egyik fiát, Dávidot, az ifjú pásztort, „aki tud hárfázni, aki erős vitéz és hadakozó férfiú, értelmes és szép ember, és az Úr vele van” (18. vers). Őt viszik el aztán Saul udvarába, a király meggyógyítására.

Úgy gondolom, testvérek, hogy Dávid minden szép és jó tulajdonságát felülmúlja ez a legutóbbi jelző: „az Úr vele van”. Enélkül hiába lett volna „erős vitéz és hadakozó férfiú, értelmes és szép ember”. Isten nélkül mindezen kár és szemét. Ezt éppen Dávid történetéből tudjuk, hiszen az ő kiválasztásának a megerősítése során olvassuk Isten szavát, hogy ti.: „Az ember azt nézi, ami szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van” (1Sám 16,7).

Dávid Isten előtt élte a maga életét. Számot vetett azzal, hogy valaki titkon néz, lát és megfizet mindenkinek nyilván. Felelős életet élt, Istennel járt, és Isten is vele volt. És ez az istenfélő élet megérződött Dávid közelében. Mert az úgy van, hogy mind a gonoszság, mind a szentség kiárad a szívből. Ragályos. Meg lehet érezni mind a gonoszságnak, mind a szentségnek a jelenlétét. Ezért van az, hogy egyes emberek közelében olyan jól érezzük magunkat, másoktól meg valósággal menekülünk. Az istenfélő élet vonz, a gonoszság taszít. Dávidban igazi istenfélelem lakozott, ezért a kezébe vett hárfa megpendítésekor lélekesere történt. A gonosz lélek visszavonult, meghátrált az Úr Lelkének hatalma előtt. Amikor Dávid vette a hárfát és kezével pengette, Saul „megkönnyebbülni és jobban lőni, és a gonosz lélek eltávozik tőle” (23. vers).

Hol van az a hárfás és hol az a hárfás, aki megtenné velünk ma ezt a csodat? Aki visszaadná a ma mindenbe belefásult embernek az életkedvet, az élet értelmébe vetett hitet? Bizony, mi is keressük az alkalmas eszközt, keressük a gyógyulást lelkünk halálos betegségére. Pedig milyen közel van az hozzánk! Isten olyan kegyelmes, hogy ahol a halál erői munkálnak, közvetlenül oda teremti, oda plántálja a gyógyító eszközt is, csak éppen arra vár, hogy észrevegyük!

III.

Most önként kínálkozik az Ige alkalmazása. Hiszen ezen a mai istentiszteleten annak örvendezünk, hogy Isten jóvoltából ez a gyülekezet most használatba vehet egy új istentiszteleti eszközt, egy új orgonát. Az orgona a mi hárfánk. Megszépíti az éneklésünket, magasztossá teszi az istentiszteletünket. Lehet többet is várni tőle? Már ennyiért is nagyon hálásnak kell lennünk Isten iránt, aki megengedte, hogy nemrég felépült szép templomotok ezzel az istentiszteleti eszközzel meggazdagodjék! Lehet még többet is remélni?

Hallottam olyan véleményt, hogy a református istentisztelet sokkal nagyobb érzelmi töltéssel telítődne, ha istentisztelet előtt negyedórát, félórát orgonamuzsikát hallgatna a gyülekezet. Aki mondotta, nagyon komolyan gondolta ezt. De lehetetlen másfelől nem emlékezni azokra a nagyon buzgó magyar református ősökre, akik meg kivitték a templomból az orgonát azzal az indoklással, hogy Istent nem a lélektelen szerszám, hanem az emberi hang, a lélekkel és értelemmel való énekmondás dicséri igazán... Melyik oldalon van hát az igazság? Kell-e vagy nem, hasznos-e vagy éppen gyógyító a zene vagy kiküszöbölendő tényező?

Az Ószövetség népe is énekelt az istentiszteleten, és már az Ótestamentumban olvasunk egész sor zeneeszközeiről, s ezek mind szerepet kaptak Isten tiszteletében. Hiszen a templom is, a katedra is, az úrasztala is mind eszközök, és tudjuk, hogy mindenikre szükség van. De nem a templom a lényeg, hanem az ott kegyelmesen megjelenő Isten, nem a katedra a fontos, hanem az onnan hangzó Ige, nem az úrasztala önmagában, hanem a reá helyezett szentség, a keresztség vize s az úrvacsora kenyere és bora.

Az eszköznek is megvan a maga helye Isten tiszteletében. Hiszen a világ nem más, mint eszköz, s végső soron az ember sem más, mint eszköz valaki nálánál nagyobbak kezében. A világ nem más, mint Isten dicsőségének a színtere – az ember pedig: Szentlélek temploma, Isten földi munkatársa.

Ha pedig ez így van, lehet-e még beszélni arról, hogy mi is osztozánk korunk élet-érzésében, hogy tudniillik értelmetlen az élet? Ha a magam ura vagyok, tényleg értelmetlen, hiszen csupán az anyag körforgásának bizonyos állapotváltozása az életem és a halálom is. De ha Isten eszközének vallom magamat: meggazdagodik, kiteljesedik az élet, a valóság képe. Ez a mulandó világban töltendő 70–80 esztendő arra szolgál, hogy dicsőítsem Istent ebben a gyarló testben. A halál nem más, mint ennek a mulandónak a levetkőzése és az örökkévalónak a felöltözése. Földi életemben készülök arra a mennyei istentiszteletre, amelyről a Jelenések könyvéből a bibliaolvasás rendjén hallottunk.

Saul depressziója megszűnt, mihelyt Dávid kezében megszólalt a hárfá. És a mi kétségeink, a minket nagyon megkínzó és meggyötrő evilági gondjaink meghatárolnak, amikor belépünk templomunk ajtaján és az orgona zengése-búgása köszönt bennünket. Jel ez arra nézve, hogy itt meghatárol a gonosz lélek – de meg lehet telítődni Isten Lelkével. Lehet Isten Lelke által vigasztalást nyerni, holteleven állapotunkból megépülni és élni! Azért hát ha szíved néha elszorul, rosszkedvnek árnya rád borul, gondoldj arra, testvérem, hogy Isten ide hív: önmagához, hogy Igéje és Lelke tisztogasson, új szívet adjon s véghezvigye benned a nagy cserét: óembered halálát és az új megszületését. Itt tanuljuk meg Istent dicsőíteni imában, énekben, neki tetsző életfolytatásban, s ennek az életnek immár van értelme, mert túlmutat a halálon is, az örök élet, az üdvösség felé! Ámen.

(Kolozsvár-Bulgáriatelep. Orgonaszentelés 1998. május 17-én.)

Az ezüstkürtök

Alapige: 4Mózes 10,1–10

A felolvasott Ige Izrael népének a fénykorából való. Pedig ekkor nem volt gazdag Izrael népe. Egy szegény, pusztában vándorló, árva nép volt. Megtámadták, üldözték, éhezett, szomjazott, és mégis ez volt életének a fénykora. Izrael népének még volt más fénykora is. Volt politikai fénykora Dávid király korában, hatalmas győzelmekkel, és volt gazdasági fénykora Salamon király korában, amikor építették a templomot, és amikor még a pajzsokat és lándzsákat is aranyból készítették. Az igazi fénykor mégis a pusztai vándorlás volt. Mert velük járt Isten. Itt mindent az Isten kezéből fogadtak el. Nappal felhőoszlop ment előttük, éjjel pedig tűzoszlop. Amikor indulni kellett, akkor felemelkedett a felhőoszlop, s a nép elindult. Nem tudták, hogy merre indulnak és hová érkeznek, nem tudták, hogy meddig kell menniük, csak azt tudták, hogy Isten vezeti őket. Amikor leereszkedett a felhőoszlop, akkor tudták, hogy ott lesz az otthonuk egy darabig, amíg továbbmennek.

Ebben az időben csináltatta Isten Mózesrel a két ezüstkürtöt, hogy az ő üzenetét továbbadják a népnek, a fénykorát élő népnek, hogy amikor felemelkedik a felhőoszlop, akkor szólaljanak meg a kürtök, hogy hallják Isten üzenetét és Istennel induljanak. Amikor megtámadja őket az ellenség, amikor ott van szívükben a félelem, akkor fűjjanak riadót, hogy védekezzenek és Istenre gondoljanak. Amikor tele vannak bánattal, könnyhullatással, szólaljanak meg a kürtök és vigyék könnyeiket az örökkévaló Isten elé. Amikor áldott és boldog ünnep jön, szólaljanak meg a kürtök s boruljanak le hálaadással az Úr elé.

Izrael népe történetének fénykora volt ez. Most is így van. Egy házasságban is sokfajta kor van. Lehet, hogy van gazdag kora, nagy tervek kora, de egy házasság is csak akkor boldog, ha ott van felette Isten, ha mind a ketten, a férj, feleség és később a gyermekek is látják lelki szemeikkel Isten tűzoszlopát és felhőoszlopát, s ott benn a családban a szívek mélyén megszólalnak az ezüstkürtök, s Istennek sírják el a bánatukat, neki mondják el az örömeiket, tőle kérnek védelmet és vigasztalást, vele indulnak a bizonytalan jövő felé otthont teremteni. Azok az ezüstkürtök kb. 1500 éven át szóltak. Amikor a római császár Kr.u. 71-ben porig romboltatta Jeruzsálemet, Rómában felállított egy emlékoszlopot, amelyen ki volt faragva minden fontos zsákmány, amit Jeruzsálemben ejtettek, s ott van az emlékoszlopon a két kürt is. 1500 éven át Izrael népének segítettek sírni, imádkozni, reménykedni, Istenre hallgatni, Istennel járni.

Ezek az ezüstkürtök már nincsenek meg, és mégis megvannak. Itt vannak az ezüstkürtök a Szentírásban, itt szólnak az ősi énekekben, ide épültek be a megrenovált orgonába. Amikor megszólal a hangja, jusson eszedbe, kedves pusztában vándorló testvérem, jusson eszedbe Farkas utcai gyülekezet, hogy amikor megszólalnak az orgonáink Erdélyben, akkor Isten ezüstkürtjei szólnak, néha riadóra, néha könnyhullatásra, néha reménységre, néha vigasztalásra, hogy énekeljük: Egyedüli reményem, ó, Isten, csak te vagy.

Az ezüstkürtöket építették bele ebbe az orgonába, hogy itt szóljon s vele együtt énekeljétek. Gyűjtsön össze ez az ezüstkürt benneteket, mint ahogy összegyűjtötte a pusztaságban Izrael népét, hogy továbbmenjenek minden küzdelmen át az ígért földje felé. Segítsen nektek az ezüstkürtök sokasága énekekben elsírni a bánatot, elénekelni Istennek a bűnbocsánat kérését, segítséget kérni az Úrtól s leborulni előtte örömben, bánatban egyaránt. Vajon elég ez? Még ez sem elég. Az ezüstkürtök átvándoroltak a Szentírásba, az énekekbe, az orgonákba, de át kell vándorolniuk a szívünkbe is. Nem ez

az igazi orgona, testvéreim. Drága és áldott ez az orgona, és boldogok lehettek, hogy megrenováltatok, de van egy másik orgona. Egy élő orgona, a gyülekezet, az anyaszentegyház, amit össze akar gyűjteni Isten életünk és Erdély nagy renovációján, össze akarja gyűjteni a sípokat a kicsi gyermekektől kezdve az öreg életekig, a vihartól vert, kicsorbult és összetépett, lehangolódott életsípokat, a tönkrement ezüstkürtök sokaságát, hogy nekünk igazi életünk legyen.

Tudjátok, amikor vizitációban járok egy-egy gyülekezetben, látjuk az orgonát, amelyben benne vannak a sípok, de hátul hiányzik minden, és ezért sokszor nem szólnak, csak üres dísszé válnak. Vannak ilyen keresztyén életek is és gyülekezetek is. Elöl úgy látszik, hogy minden megvan, kívül a homlokzat minden szépet mutat, csak belül a lélek mélyén hiányoznak a hála és a reménység sípjai. S belül, az első sor mögött pusztaság és árva minden. Vajon ilyen lesz-e az életünk? Vagy Isten megrenovált nagy orgonája leszünk?

Amikor a hatvanas években egy gyülekezetbe kerültem, tönkre volt menve az orgona, lelkiismeretlen kezek ellopkodták és széthajigálták a sípokat. Találtunk egy-egy eltaposott ólomsípot, egy-egy régi ezüstkürtöt, aztán hívtuk a mestert; volt, amit kikalapált, amit megegyenesített, amit újraöntött. Elmondta, hogy miként kell ott mindennek találnia, hogy minden a maga helyére kerüljön, hogy amikor majd ráteszi az énekvezér az orgonára a kezét, akkor minden egybehangozzék és ne legyen hamis hang benne.

Erdély orgonája is ilyen. Megloptak bennünket, szétszórták a sípokat. Az egyik síp itt ül a templomban, a másik lehet, hogy valahol Amerikában; az egyik síp énekel, a másik lehet, hogy ott szól már az örök életben. Sokszor szétszóródtunk és kicsorbultunk. Kicsorbult a hitünk, a hűségünk, a reménységünk és áthangolódunk. Elvesztettük a régi szép, tiszta hangokat, a szeretet áradását, az őszinteség tiszta hangját, a boldog reménység bizonyosságát. Gonosz kezek kitéptek Isten szekrényéből, megtapostak, kicsorbítottak. De jön a Mester, mint ahogy itt is jött a mester, és összeszedi a meggyalázott ezüstkürtöket, és kiegyenesíti, felhangolja és újraönti őket, és odatesz minket egymás mellé, szívet a szív mellé, a kicsi sípoktól, a gyermekektől kezdve az öreg ezüstkürtökig, hogy amikor Erdély orgonája elé ül s a billentyűkre teszi a kezét a mi Urunk, akkor tudjunk neki hálaéneket zengeni s legyünk megint orgona.

Istennek adunk hálát, hogy segített megépíteni ezt az orgonát, s az Istent kérjük, segítsen azt a másikat is, a megtépett, összekarcolt, öreg sípokat, a most énekelni tanuló kicsi sípokat szorosán egymás mellé helyezni s a Szentlélek erejével tudjon játszani rajtuk, hogy Erdélyben ne halkuljon el az ének, hanem magyar zsoldártól zengjen a messzeség. Ámen.

(Orgonaszentelés. Kolozsvár, Farkas utcai templom, 1997.)

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Paál Károly

Tükör

Alapige: Példabeszédek 27,19

Szeretettel köszöntünk benneteket, kik esküvőtök szép napján eljöttetek Isten hajlékába, hogy az Úr áldását kérjétek, kapjátok és magatokkal vigyétek.

Tulajdonképpen mindannyian áldást hordozók vagyunk, hiszen nincs a földön olyan gyermeke mennyei Atyánknak, akit valamiképpen meg ne áldott volna. Ahhoz, hogy az áldás átokká ne változzék, hogy az ő áldásával méltóképpen éljünk, az szükséges, hogy Istent, magunkat és egymást, valamint azokat a törvényeket és rendelkezéseket is megismerjük, melyek Istenhez és egymáshoz való kapcsolatunkat szabályozzák. Mindezek summája: szeresd az Istent és szeresd felebarátodat.

Talán könnyebbnek tűnik a következő kérdés: ismeritek-e egymást? Természetesen – felelitek. Egy falu szülőttei vagyunk, és a házakat is könnyű megszámlálni, melyek eddig elválasztottak bennünket. Gyermekségünktől fogva szinte naponként láttuk egymást. Szókék vagyunk és kékszeműek, a tiszta ég szépsége tükröződhetik benne. Ismeritek egymást, tudjátok, hogy milyen az a lány vagy az a fiú, akihez hozzákötöm sorsomat, akinek hűsége, ragaszkodása, szeretete életem legdrágább ajándéka lesz. Ha egymást megismertétek, feleljetek arra a kérdésre is: ismeritek-e saját magatokat? Mielőtt erre a kérdésre gyorsan felelnétek, hadd hívjam fel figyelmeteket arra a tükörrre, melyről szent Igénk beszél: „Mint a vízben egyik orca a másikat megmutatja, úgy egyik embernek szíve a másikat.”

Felolvasott szent Igénk először a sima tó vizének tükréről beszél, mely mellett ha megállok, visszatükrözi orcámat, de hogy nem ez a döntő, azt az bizonyítja, hogy folytatólagosan a szívről beszél, mint ami a legfontosabb. „Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van” (1Sám 16,7). Ifjú testvéreim, ezért álljatok meg naponként egymás szíve előtt, hogy megtudjátok, milyenek vagytok! Milyen feleség vagyok? Ne a szomszédok, ne a barátnők mondják meg, hanem a férjem szíve. Olyan vagyok évek múltán is, mint akit egykor megismert, megszeretett és amilyenek ma is látni kíván? És vonatkozik ez a férjre is. Milyen férj vagyok? Hadd mutassa és mondja meg nekem az én feleségem szíve.

Hogy gyermekkorotoktól fogva mind ez ideig milyenek voltatok, azt is a szív tükrében láthattátok igazán. A ti drága jó szüleitek és különösen az anyai szív láttatta meg veletek igazi arcotokat. Azt is, hogy milyenek vagytok, és azt is, hogy milyenek kell hogy legyetek. Adjatok hálát Istennek mindezekért.

De nem szabad itt megállnunk, hiszen mondhatjátok: felhős ég alatt nem láthatom magamat a víz tükrében, vagy ha szél borzolja a tó vizét, már torz a kép. A tó vizébe hulló kő is hullámokat ver, s szintén nem lesz jó a kép. Valóban így van. A legkisebb harag és fölgerjedés, a legfinomabban burkolt önzés és féltékenység megtöri a szív tükrét. Ha ideges vagyok, ne nézze magát senki a szívem tükrében. És egyáltalán, van tökéletes emberi szív? A Szentírás beszél nekünk egy tökéletes emberi szívről. Az Úr Jézus Krisztus szívéből, aki az Atya Isten szerető szívét hozta le, melyben mint tökéletes tükörben megláthatom magamat.

Ifjú testvéreim! Álljatok naponként az Úr Jézus Krisztus szíve elé. Vérző szív ez, de nemcsak tiszta, hanem egyben tisztító szív is. Tisztítja a ti szíveteket is, hogy minél tisztább képeket adjatok egymásról. Érzéseitek, akaratotok, szándékaitok, terveitek simuljanak bele az ő egyetlen tiszta és igaz érzésébe, akaratába és tervébe. Minél inkább sikerül ez számotokra, annál boldogabbak lesztek. Boldog kezdetként fogjátok meg egymás jobb kezét, és mondjátok utánam az esküt. Ámen.

Temetési beszédek

Balogh Béla

Isten munkálta csodák életünkben

Alapige: Dániel 3,32

Jelekről és csodákról beszél itt a Szentírás egyik alakja. Olyan megfoghatatlan eredetű dolgokról és jelenségekről, amelyeknek a szerzője Isten. „A jeleket és a csodákat, melyeket cselekedett velem a felséges Isten, illendő dolognak tartom megjelenteni.”

Istennek mindig voltak jelei és csodái, amelyeket elhelyezett az emberi élet útján. A Biblia arról tanúskodik, hogy ezek az isteni jelek és csodák nem önmagukban élnek, nem önmagukért léteznek, hanem azért vannak, hogy ezek által az értelemmel megáldott teremtmény, az ember, ráismerjen a Teremtőre. A jelek és csodák azért adattak és adatnak ma is, hogy mi felismerjük azt, hogy egyedül Isten az Úr. Ő akar a mi életünknek is Ura és Gazdája lenni.

A jel és a csoda tehát utat és irányt akar mutatni nekünk: – Emberek, ne nálam akadjatok fenn, ne rajtam álmélkodjatok és csodálkozzatok, hanem forduljatok ahhoz, aki engem elhelyezett életetek útján. Igen, mert a jelek és csodák hangot is adnak. A jelek és csodák beszélnek nekünk. Hallottuk már őket valaha? Vagy azt mondjuk, hogy mi sohasem találkoztunk csodával. Azokra, amiket a Biblia ír, csak legyintünk: – Ő, ezeket csak a gyermekek hiszik el! Valóban így állnánk ezzel?

Tekintsük meg a szülői szeretetet. Hát nem csoda az, hogy két fiatal gyermeket kíván és gyermeket vállal? Nem csoda az, hogy feszülten várakoznak kilenc hónapon keresztül, pedig jóformán semmit sem tudnak arról, aki születni fog? Ma már sok mindent előre megállapít az orvostudomány a születendő magzatról, azonban még így is mennyi és mennyi rejtély megmarad. És nem csoda-e az, hogy születése után annyi mindent rááldoznak, holott azt sem tudják, hogy mivé válik, ha nagyra nő?! És nem csoda-e az, hogy legyen a gyermek akármilyen gonosz és haszontalan az életben, a szülő csak szereti és meg tud neki bocsátani?! De bizony csoda, olyan csodajel, amiről illik beszélni.

Továbbá tekintsük meg a hívő lelkek békességét. Ez is csoda. Olyan csoda, amelyre sokan figyelnek: – Hát te nem háborodsz fel? Te nem káromkodsz? Te nem ütsz oda? S erre a válasz: – De igen, én is felháborodom, én is méltatlankodom, én is odautnék, de nekem az én Uram azt mondja, hogy „Enyém a bosszúállás, én vagyok az, aki megfizetek”, ezért én ezt a dolgot őreá hagyom. Ez is egy csoda, amelyet az Úr munkál.

Végül csodálkozzunk azon, hogy Isten még mindig szereti ezt a világot, szeret bennünket, türelemmel viseltetik irányunkban, holott ez a világ és mi oly keveset törődünk vele. Bennünket, akik otthagytuk az ő atyai hajlékát, akik kitéptük kezünket az ő atyai kezéből, még most is, ebben az órában is visszavár magához. Ezt a türelmet akkor ismerjük el igazán nagyinak, ha tudjuk azt, hogy Isten másként is eljárhatna: bosszút ve-

hetne rajtunk, leszámolhatna velünk. Azonban ő nem ezt teszi, hanem türelmesen vár ránk, hogy mi hozzá térjünk.

Méltán kérdezzük, hogy mi volt az Isten által adott jel elköltözött testvérünk életében. Az, hogy öt annyi próbatétel és nehézség között kegyelmesen megőrizte. Az, hogy a kereszttel adott neki nap mint nap erőt. Hogy megsegítette őt gyermekeinek nevelésében és abban, hogy később el tudja hordozni hálátlanságukat.

Ezek mind-mind Isten adta jelek és csodák, amelyeknek megismertetését, továbbmondását kötelességünknek tartjuk azért, hogy megismerjétek őt és hozzá forduljatok fájdalmatokban és gyászotokban. Ő az, aki meg tud támogatni erőtlenségetekben, a halállal szembeni tehetetlenségetekben, hogy hinni tudjatok a feltámadott Úr Jézus Krisztusban. Ő az, aki meg tud vigasztalni benneteket a feltámadás reménységével. Ámen.

Balogh Béla

A hideg ellen

Alapige: 2Timóteus 4,13

A felolvasott különös ígerészlet itt és most egy rendkívüli életút összegezését szolgálja. E bibliai versben Pál apostol meghagyását olvashatjuk, amint Timóteusnak rendelkezik. Timóteus, az apostol ifjú munkatársa a Kr.u. első évszázad éveiben valahol Kis-Ázsia nyugati peremén tevékenykedik. Erősíti, gondozza a Pál által alapított gyülekezeteket. Itt veszi kézhez az apostol sorait, amelyek Rómában íródtak Nero császár korában. Pál sürgeti tanítványát, hogy Rómába jövet hozza el a Troás városában hagyott útiköpenyét. E fontos ruhadarabon kívül az apostol Troásban hagyott könyveinek, valamint levelezésének elhozatalát sürgeti.

Köpeny és könyv... Külső és belső hideg ellen nyújtanak védelmet. Krisztus apostolának nagy szüksége lehetett a köpeny és a betű védelmére. Rómában tételesen „hűvösre tették”: börtönbe került hite és meggyőződése miatt. Most menedéket, oltalmat jelent számára az, hogy a hideg felkészülten találja. A börtöncella hidege ellen védelmet jelent a vastag gyapjúköpönyeg. A császár dermesztő ellenszennével és gyűlöletével szemben erőt ad az Írás. Erőt adott egykor az életével leszámolni és Úra előtt elszámolni készülő apostolnak, és erőt adott a mi irodalmat művelő kortárs atyánkfianak, Bustya Endrének.

Mert hirtelen elköltözött testvérünk is ilyen hideg-rideg korszaknak a gyermeke volt. Legszeretettebb költőjének, Ady Endrének szavaival élve „Hideg király országának” a tudós vándora volt. Ahhoz az „áldozati nemzedékhez” tartozott, melynek kamaszkorát a háború borzalmai tették rettenetessé. Épp a háborús évekre esnek középiskolai tanulmányai, amikor a Marosvásárhelyi Református Kollégiumban formálódik férfvá. A kifosztottság és szegénység nem gátolja meg abban, hogy szellemi kincseket gyűjtsön: 18 éves, amikor első cikkei megjelennek, a későbbi termés ígéreteként. Közvetlenül a háború után kezdi el tanulmányait a Bolyai Tudományegyetem magyar–latin és esztétika szakán. Tanárai az erdélyi „nagyok” ebben a tudományágban: Benedek Marcell, György Lajos, Jancsó Elemér, Szabó T. Attila és mások.

Szépen kezdődő pályáját a tulajdon árnyékától is reszkető, de az Istent nem féltő kommunista hatalom tette tönkre. Ebben hasonlít sorsa a Pál apostoléhoz és a kereszténység első vértanújéhez. Két ízben is elítélik és börtönt szenved. Szabadságában úgy próbálják korlátozni, hogy hosszú időn át csak kétkezi munkához juttatják. Megállja helyét sok más megpróbált szellemi munkással együtt, sőt mihelyt alkalma nyílik rá, újult erővel lát hozzá irodalmunk kutatásához és gazdagításához.

Egyetemi évei alatt válik szenvedélyes Ady-kutatóvá, amiben minden bizonnyal nagy szerepet játszott az erdélyi püspöknek, Makkai Sándornak A magyar fa sorsa című könyve Ady Endre költészetéről. A szimbólumok költőjének életét és művét Bustya Endre ismerte a legbehatóbban. Csak sajnálhatjuk, hogy kutató-elemző munkájának szintézise sohasem készült el. Ady novelláinak felkutatójaként és kiadójaként is kitünteti magát. Ugyanakkor avatott ismerője a régi magyar irodalomnak, a hártýára írt tanúknak.

A hidegháborús években az írás szolgálatával igyekezett felmelegíteni, elevenen tartani a lelkeket. Féltette, szerette az írást, akárcsak Pál, Krisztus egykori apostola. Az írás volt éltető eleme. Ezzel kívánta szolgálni népét és egyházát. Egykori tanulótársak, küzdőtársak, későbbi pályatársak tanúsítják, hogy irányt mutatott életével és tolla szolgálatával.

Mégsem lenne teljes ez a visszatekintés, ha csupán az előljáróban felolvasott vezérgondolat jutna szóhoz. A Troásban hagyott köpönyeg, valamint könyvek és hártýák nem önmagukért voltak fontosak Pál számára. Krisztus apostola haza készült. E levél 4. fejezete végig ezt tanúsítja. Ehhez kellett neki erőt gyűjtenie: a halál hidege ellen a keresztyén reménység hitvallását vonultatja fel az apostol: „Mert én immár megáldoztatam, és az én elköltözésem ideje beállott. Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: Végezetre eltétetett nékem az igazság koronája, melyet megád nékem az Úr ama napon, az igaz Bíró; nemcsak nékem pedig, hanem mindazoknak is, akik vágyva várják az ő megjelenését” (2Tím 4,6–8).

A 69. András-napot megért Bustya Endre életéről ugyanezt mondhatjuk el. Legyen Istené a hála és a dicsőség életéért, munkájáért, mindazért, amit szellemiekben, lelkiekben és anyagiakban ránk hagyott. Ámen.

(Elhangzott Bustya Endre [1927–1996] irodalomtörténész fölött 1996. dec. 30-án a monostori temetőben.)